SVĚTOVÝ EUCHARISTICKÝ KONGRES V CHICAGU A ÚČAST KATOLÍKŮ Z ČESKOSLOVENSKA

NAPSALI

Dr. JOS. HANUŠ a poslanec V. MYSLIVEC.

PODÍL ÚDŮ „DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO“ NA ROK 1927
ČÍSLO 2.

Cena 5 Kč.

V PRAZE 1927.

NÁKLADEM „DĚDICTVÍ SV. JANA NEPOMUCKÉHO“. — TISKEM CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNY V. KOTRBA.

SVĚTOVÝ EUCHARISTICKÝ KONGRES V CHICAGU A ÚČAST KATOLÍKŮ Z ČESKOSLOVENSKA

NAPSALI

Dr. JOS. HANUŠ a poslanec V. MYSLIVEC.

PODÍL ÚDŮ „DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO“ NA ROK 1927.
ČÍSLO 2.

V PRAZE 1927.

NÁKLADEM „DĚDICTVÍ SV. JANA NEPOMUCKÉHO“. — TISKEM CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHTISKARNY V. KOTRBA.

Vzácnému Národnímu Svazu českých katolíků
v Chicagu,

veledůstojnému českému duchovenstvu
ve Spojených státech,

všem drahým přátelům v Nové vlasti

věnují

s vděčnou a trvalou vzpomínkou na bratrské přijetí
na půdě americké

za českou delegaci na kongres chicagský

SPISOVATELÉ.

ÚVOD.

Velkolepá idea eucharistických kongresů: veřejně vzdáti hold všech národů Eucharistickému Králi králů, slavila v Chicagu ve dnech 20.—24. června triumf v dějinách dosud nebývalý milionovou účastí lidu amerického a zástupců z celého světa. Tak slavné veřejné vyznání víry katolické, zmužilé projevy nejpřednějších představitelů Států amerických o velikosti církve a důležitosti náboženství jsou historickým dokumentem pravosti, mohutnosti a světové síly katolictví, zasluhují, aby byly zaznamenány jako skvělý příklad heroismu náboženského a poučení pro náš lid.

Mnozí naši katolíci ohlušeni stálými útoky opakovanými od nepřátel proti církvi sv. i proti základním pravdám katolickým, nechápou velkosti a vznešenosti církve Kristovy, ztrácejí víru a úctu k zjeveným pravdám křesťanským a zvláště k svátostnému Spasiteli a k tajemství Eucharistie. Těm především platí tato zpráva o slavném a nezapomenutelném holdu Spasiteli, projeveném od nespočetných věřících amerických a od zástupců celého katolického světa.

Není možno popsati podrobně slavností kongresových ani všech událostí; omezíme se hlavně na to, jak delegace z Československa činně zasáhla do velikých projevů víry na sjezdu a důstojně se uplatnila mezi velikými národy svou poměrně velikou imposantní účastí. Tím, že popsány jsou radostné dojmy zažité u drahých bratří amerických — hostitelů, jest částečně jen splacen dluh vděčnosti a lásky.

I

Vznik a přehled mezinárodních kongresů eucharistických.

Zbožná a Bohu oddaná Marie Marta Tamisierová (nar. v Toursu r. 1834, zemř. 1910) vroucně toužila po tom, aby úcta k Nejsv. Svátosti oltářní se co nejvíce rozšířila. Radostně uvítala po válce pruské slib dvou set členů sněmovny pařížské, že se zasvětili Božskému Srdci Páně a vyprošovali si pomoc před vystavenou velebnou Svátostí, přála si, aby tento slavný projev víry pronikl do širší veřejnosti k větší slávě Ježíše Krista eucharistického. V té době oblíbenými se staly pouti katolíků francouzských na zázračná místa v Lurdech, La Sallette. Slečna Tamisierová chtěla, aby zvláštní pouti se dály na místa památná zázraky eucharistickými. S touhou svou svěřila se P. Eymardovi a biskupu lillskému Gastonovi de Ségur, jenž tuto myšlenku vzal rád za svou. R. 1874 vykonána byla velkolepá pouť do Avignonu, do svatyně známé zázrakem eucharistickým z dob Albigenských. Brzy na to podobné pouti konány byly do Douai, Paříže a Angersu, kde již tisícové zbožných Francouzů vyznávali veřejně svou víru. Při těchto slavnostech, jak k tomu vybízel P. T. Schwertner O. Pr., kazatelé a kněží vedle pobožností vykládali dogmatické pravdy o Eucharistii, aby lid více poučili o tomto tajemství.

Místní zdařilé pouti a sjezdy ve Francii daly pak podnět k mezinárodním kongresům, z nichž prvý konal se v Lille r. 1881. Důvod a pozvání k tomuto sjezdu vylíčil biskup Ségur v listu z 25. dubna 1881: „Smutný stav, v jakém se křesťanská společnost ocitla v nynější

době, nutí k nejvážnější veřejné obraně. Již mnoho let po revoluci jeví se v ohromných rozměrech a způsobem ďábelským úsilí odkřesťaniti národ nejen ve Francii, nýbrž i v jiných zemích. Nepřátelé církve sledují zřejmě cíl, aby nebylo výuky náboženské ve školách, aby nebylo kněží, chrámů, udělování svátostí, aby nebylo Eucharistie a tím ovšem ani duchovního pokrmu pro duši a nadpřirozeného života. Nenávist a pronásledování katolicismu nabylo takových rozměrů, že člověk, jednotlivec, jest bezmocen proti tak hrozivému nebezpečí. Mimořádného zásahu Boží Prozřetelnosti jest třeba. Náš Pán může jedině zachrániti společnost naši, a my musíme se k Němu obrátiti a k nikomu jinému o pomoc. O Jeho zakročení musíme prositi, nemáme-li zahynouti. Vidouce, kterak nepřátelé přímo útočí proti vlastnímu jádru a podstatě katolictví, jsme nuceni ho hájiti a snažiti se hlouběji a pevněji vtisknouti Ježíše Krista do duší, z nichž ho chtějí nepřátelé vyhostiti. Nejlepším prostředkem k dosažení cíle jest rozšířiti co nejúsilovněji veškeré eucharistické dílo spásy, jež jest nejvhodnější, aby přivedlo lidstvo k novému životu a spolu usmířilo uraženou spravedlnost Boží."

„Ježto však všichni národové jsou vinni, že zpronevěřili se velebnosti a autoritě Toho, jenž jediný jest Pánem světa, jest nutno, aby také všichni zúčastnili se díla a obnovy skrze svatou Eucharistii. Ale nelze lépe obnovu začíti než všeobecnou účastí na díle Nejsvětější Svátosti oltářní a zasvěcením se úctě eucharistické. Zlo jest všeobecné, proto také sjezd má býti mezinárodní, a všecky země mají býti pozvány k účasti. Sjezdové komité zve na kongres všecky, kdož v srdci mají lásku k Božské Eucharisti, neboť jest veledůležito, aby se navzájem poznali, vyměnili svoje názory a návrhy, aby dílo eucharistické se všude rozšířilo, proniklo příkladem tam, kde dosud není, aby všichni národové, jsouce posíleni velikým společným projevem holdu, zasvětili se úctě Božského, Eucharistického Krále."

Již první kongres uvítal Sv. Otec Lev XIII. s velikou radostí, když byl upozorněn naň biskupem americkým Dubuisem z Calvestonu: „Bože," zvolal, „schvaluji jej ze srdce rád, chci učiniti vše, co mohu, k rozšíření díla

Eucharistického"; k sjezdu poslal biskupu de Ségur zvláštní list, kde vybízí celý svět, aby poklekl před Nejsvětější Svátostí, a uděluje hojně milostí a odpustků všem shromážděným. Od té doby vždy byly kongresy provázeny zvláštními papežskými listy, obdařeny mnohými milostmi, při posledních sjezdech byl Sv. Otcem vyslán zvláštní jeho zástupce kardinál-legát.

Světových kongresů eucharistických bylo dosud 28 v tomto pořadí: v Lille r. 1881, v Avignonu r. 1882, v Luttychu r. 1883, ve Frýburku Švýcarském r. 1885, v Toulousu r. 1886, v Paříži r. 1887, v Antverpách r. 1890, v Jerusalémě r. 1893, v Remeši 1894, v Paraylе-Monial r. 1897, v Bruselu r. 1898, v Lurdech r. 1899, v Angersu r. 1901, v Namuru r. 1902, v Angoulému r. 1904, v Římě r. 1905, v Tournai r. 1906, v Metách r. 1907, v Londýně r. 1908, v Kolíně n. R. r. 1909, v Montrealu (Kanada) r. 1910, v Madridě r. 1911, ve Vídni r. 1912, na Maltě r. 1913, v Lurdech r. 1914; po válce počaly sjezdy v Římě r. 1922, r. 1924 v Amsterodamě a poslední r. 1926 v Chicagu; příští kongres bude r. 1928 v Sydney.

Kongresy tyto provázelo požehnání Boží: jednak podivuhodně rostl počet účastníků, jednak odstraněny byly tím mnohé předsudky proti katolicismu. Již v Toulousu před 40 lety bylo na kongesu na 1500 kněží a 40.000 laiků. Dvě léta potom kardinál malínský Gossens uděloval požehnání Nejsvětější Svátostí na konci kongresu v Antverpách 150.000 účastníků. V Montrealu bylo na 750.000 kongresistů, v Chicagu daleko přes milion. Ohromná účast na kongresu v Metách přinutila r. 1907 německou vládu, že zrušila zákon zakazující veřejné průvody katolické a dovolila konati slavnostní průvod s Nejsv. Svátostí. V Londýně, kde podobný zákon omezoval volný projev katolické církvi, žádal předseda ministerstva r. 1908, aby kardinál Bourne nenaléhal na dovolení svátostného průvodu městem. Průvod slavný konal se bez Sanctissima, ale při ukončení průvodu papežský legát neudržel se, aby nedal požehnání Velebnou Svátostí klečícím zástupům. V Montrealu r. 1910 ozývaly se hlasy protestantů proti tomu, aby vojenská stráž asistovala při svátostném průvodu; bylo

však vládou liberální rozhodnuto, že vojenská čestná stráž může při průvodu kráčeti, ne sice, aby vzdala hold Eucharistii, nýbrž toliko poctu papežskému legátu! Z Montrealu vyzněl mohutný hold celého světa Eucharistickému Králi a podmanil si srdce všech katolíků, jak se jevilo nadšení to v Amsterdamu a ještě více v Chicagu.

Duší a pořadatelstvem kongresů eucharistických jest permanentní (trvalé) komité, ustavivší se již na počátku kongresů a schválené Apoštolskou Stolicí. Protektorem jest dlouhá již léta kardinál Vannutelli, předsedou po dvacetpět let namurský biskup Msgr. Tomáš Heylen, O. Praem., generálním sekretářem horlivý eucharistián hrabě Jindřich d'Yanville z Paříže. Komité permanentní má 40 čestných členů z řad kardinálů, arcibiskupů a biskupů, 90 činných členů, delegátů všech států a národů z celého světa; mezi zvolenými členy r. 1925 jsou na př. japonský admirál Yamamoto, čínský „Rockifeller" Lo-Pa-Hong, za Československo kanovník Dr. Hanuš, za Polsko princ Sapieha, za Holandsko Msgr. Eras z Říma, P. Van Dijk z Amsterdamu, za Belgii Msgr. de Roy, opat Lamy, H. Davignon, kanovník Smitz, za Italii Msgr. de Sanctis, hrabě Pocci, vedle zástupců ze Španěl, Švýcar, všech států jihoamerických, z Mexika, z Kanady, Australie a j., za Francii slavný Veuillot, Msgr. Lamérand, Chardavoine, de Trannoy, Ribaucourt, P. Boubée a j. Podle stanov jest účelem sjezdů, aby čím dále tím více byl poznáván, milován a ctěn Pán Ježíš, skutečně a podstatně přítomný tělem, duší, božstvím v proměněné hostii, aby se co nejvíce rozšířilo Jeho sociální království míru a lásky. Víra ve skutečnou přítomnost Boha našeho ve sv. Hostii jest nezbytně nutna pro katolíka. Bez této víry jest katolictví jen zdánlivé, byť byl člověk pokřtěn a žil ctnostně, dával almužnu a poslouchal zákonů a nařízení církve sv.

Účelu svého kongres eucharistický dosáhne modlitbou, sv. přijímáním, adorací, kázáním a přednáškami dogmatickými, slavnostním holdem Králi králů, ale především na konci slavnostním theoforickým průvodem ulicemi města, jenž jsa rázu mezinárodního, má býti projevem víry, usmíření a lásky k Nejsvětější Svátosti.

Na kongresu konají se schůze národních odborů, velkých spolků zasvětivších se kultu eucharistickému, tam má prohloubiti se znalost tajemného dogmatu eucharistického, oživiti se co nejvíce víra a úcta podle učení církve sv. Kongres trvá pět dní. Papež jest zastoupen již od kongresu londýnského zvláštním legátem, jemuž svěřena jsou všecka privilegia a moc papežství; legát jest přijat a uvítán s týmiž poctami jako nejvyšší hlava církve, jeho řeči, proslovy, žehnání mají týž význam a důležitost, jako by byl přítomen Sv. Otec sám. Permanentní komité samo určuje dobu a místo kongresů, jejich program, a jest ve stálém spojení s místním komitétem zvoleným v místě budoucího kongresu.

II.

Přípravné práce národního komitétu pro účast katolíků z Československa na kongresu chicagském.

Již na kongresu v Amsterodamě bylo známo, že příští kongres r. 1926 má býti v Chicagu, již tam rozhodli se někteří naší účastníci, že pojedou do Ameriky. Oficielně pozváni byli všickni pp. arcibiskupové a biskupové z vlasti naší počátkem t. r. Záhy došlo srdečné pozvání Národního Svazu českých katolíků, aby pokud možno přijeli všichni pp. biskupové naši.

Ovšem účast tato, ač tak upřímně očekávaná, nebyla nějakou vyjížďkou po Evropě, byla spojena s velkými obtížemi daleké cesty přes moře a žádala dalekosáhlé přípravy. K tomu ustanoven byl přípravný národní komitét pod protektorátem nejd. episkopátu; předsedou komitétu byl jmenován p. arcibiskupem Msgrem Dr. Kordačem kanovník Dr. Hanuš, jenž vedl již r. 1922 do Říma na kongres na 100 účastníků a do Amsterodamu r. 1924, 35 kongresistů z Československa. V komitétu ustanoveni byli tito zástupci za ordinariáty: Za pražský a litoměřický Dr. Hanuš; za budějovický Msgre Dr. Budař; královéhradecký bisk. vikář Ant.

Láš; za olomoucký Dr. Dvorník, docent z Prahy; za brněnský farář Ocetek; za spišský Dr. Grebáč Orlov; za nitranský kanovník Dr. J. Buday; za užhorodský kanovník Sztankaj a j. Tajemníkem, jenž má styky s krajany americkými a jest také tajemníkem Rady katolíků v Československu, byl jmenován dp. V. Kronus, kaplan u sv. Vojtěcha v Praze.

Málo kdo tušil, jak veliké práce bylo třeba, aby delegace československá mohla odejeti do Ameriky a míti připravený program na kongresu a přijetí od krajanů našich v zámoří. Obtíží největší byla vzdálenost místa (na 6000 km) — téměř měsíc trvá výměna dopisů s Amerikou; bylo nutno postarati se o získání průkazů na cestu, cestovního pasu a visa amerického.

V tomto ohledu vyšly nám naše úřady blahovolně vstříc a umožnily získání pasu a visa, ministerstvo vnitra, financí, národní obrany a zvláště sociální péče, jemuž podléhá povolení jízdy do Ameriky. Ministerstva jmenovaná zplnomocnila úředně národní komitét pro účast na kongresu, aby doporučené osoby chtějící jeti na kongres měly usnadněno u úřadů výkonných obdržeti pas, vyslanectví německé dalo zdarma visum pro cestu Německem. Spojené Státy však z bázně, aby pod záminkou účasti na kongresu nevnikli k nim lidé s úmyslem zůstati tam trvale za prací, omezily později blahovůli s počátku projevenou, že jen duchovní a z laiků delegáti velikých spolků a k tomu zámožní (tak zv. turisti) mohou dostati visum, a to ještě na doporučení komitétu. Tímto omezením se stalo, že ze 180 přihlášených, zvláště ze Slovenska a Karpatské Rusi jelo pouze na 65 osob, z velké části duchovenstvo. Toto ostré omezení úřadů amerických, jež způsobilo u nás tolik zklamání, zasáhlo účast i z jiných zemí tak, že z hlášených tisíců laiků z Německa, Polska, Jihoslovenska, Maďarska, Italie, Francie, jel jen nepatrný počet laiků, protože neobdrželi amerického visa.

Národní komitét dal se do práce, jednak uveřejnil provolání ke sjezdu chicagskému, dával pokyny a rady četným tazatelům a zájemníkům o kongres, jednak vešel ve styk s Národním Svazem českých katolíků v Chicagu, a s místním komitétem chicagským, jemuž v čele

stál světící biskup Msgre Hoban, miláček lidu, a generální tajemník Msgre Quille, oba z Chicaga.

Národnímu Svazu čes. katolíků amerických jest nejvíce děkovati, že výprava do Ameriky se uskutečnila a měla tak veliký úspěch.'

Národní Svaz, jsa representantem českých katolíků, vyzval všecky krajany naše, aby přijali co nejsrdečněji první českou velikou delegaci v Americe jako své hosty. Sám hmotnou pomocí umožnil zvláště čestným zástupcům a hodnostářům nákladnou cestu přes moře a postaral se o uvítání bratří českých, jejich ubytování a pohoštění po dobu pobytu na půdě americké. Sestavil přesný program pobytu v Chicagu, návštěv předních středisek Čechů amerických, jak na cestě do Chicaga, tak i potom. Bližší podrobnosti zájezdu byly sjednány s horlivým a milým ředitelem Svazu p. V. Tesařem. Za české duchovenstvo vyjednával otcovský a obětavý přítel náš p. převor Prokop Neužil O. S. B. z Chicaga, známý u nás z americké mise. Zastupuje poradní sbor duchovenstva u Svazu prokázal vzácné služby delegaci české, projednal účast naši, zpracoval program kázání při misiích v českých kostelích chicagských, umístil účastníky kněze po farách i o laiky naše se staral, ač byl dosti churav a léčil se na jaře spolu s panem opatem Kohlbeckem, v lázních „Hot Springs.“ O uspořádání české sekce na kongresu pečoval zvláštní komitét s Msgrem Bobalem v čele s pp. jednateli Kestlem a Křížkou, kteří rozdělili témata řečí ve tři schůze, komitét pak náš pověřil jimi přední členy delegace.

Místnímu komitétu kongresu chicagskému byl zaslán k žádosti Msgra Quillea seznam hodnostářů církevních, jejich fotografie, krátký životopis a jejich úřad, počet účastníků z řad kněžských a světských, bylo vyžádáno od něho zastoupení naše mezi řečníky o 15 tématech ve slavnostních schůzích, což bylo k velké radosti a chloubě naší přijato: p. biskup Dr. Kašpar jako senior mezi pp. biskupy jedoucími z Československa na kongres převzal XI. téma v slavnostním shromáždění na úterý 22. června. Komité chicagské vydávalo týdenní zprávy anglicky v „Bulletinu“ ve dvojím vydání a zasílalo našemu komitétu s různými ještě časopisy,

provoláními, reprodukcemi fotografií kardinálů a j., tam byl popsán celý pořad přípravných prací, uveřejněny zprávy o účasti zástupců katolíků z celého světa; i o naší delegaci několikráte byla tam čestná zmínka na předním místě.

Důležitější ještě bylo jednání s permanentním komitétem s předsedou Msgrem Heylenem, biskupem v Namuru, a hrabětem d' Yanvillem, generálním tajemníkem z Paříže, v čele.

Permanentní komitét pro mezinárodní sjezdy eucharistické, jak bylo zmíněno, určuje místo kongresu a jeho program, jenž jest schválen Svatým Otcem a předložen k provedení místnímu komitétu, kde jest konán kongres, v tomto případě v Chicagu.

Šlo hlavně o utvoření východní sekce při kongresu v Chicagu. V posledních kongresech byla vřaděna do programu orientální sekce, jako bylo tomu v Římě a Amsterdamě; v oněch místech byl ovšem přítomen trvalý předseda Msgr Papadopulos; do Chicaga nemohl jeti, proto pověřen byl předseda národního komitétu našeho jako člen mezinárodního komitétu, aby se dohodl o ustavení se sekce orientální i o jejím programu.

Na předešlých kongresech byla sekce východní utvořena z mimoslovanských delegátů východních ritů a přátel unionismu; na sjezdě v Chicagu bylo nutno, aby uplatnili se delegáti slovanští.

Předseda permanentního komitétu svolil ochotně k naší žádosti, aby čestné místo bylo dáno v sekci zástupcům Apoštolátu sv. Cyrila a Methoděje, a aby o činnosti Apoštolátu byla delší přednáška; avšak sekce východní neměla býti sjezdem unionistickým, aby nebyl tak rušen eucharistický ráz sjezdu chicagského. Také nebylo možno pro bohatý a všechen čas vyplňující program najíti vhodné doby pro širší projednání otázky unionistické.

V Americe nebyli s počátku přátelé naši dosti seznámeni s programem eucharistického korgresu, když byla v novinách zmínka o sjezdu unionistickém, jenž měl býti konán za kongresu eucharistického. Mezi tím co připravovali se slovanští zástupci američtí k mohutnému projevu idee unionistické v Chicagu, jak bude

ještě zmíněno, projednal kanovník Hanuš v permanentním komitétu program sekce východní. Podle pokynů Msgra Heylena a hraběte d' Yanville předložil písemně program sekce Msgru Papadopulovi, arcibiskupu adrianopolskému a asesoru sv. Kongregace pro východní církve v Římě: hlavní přednášku anglicky o činnosti a významu Apoštolátu sv Cyrila a Methoděje (za řečníka navržen dp. Jemelka, tajemník Apoštolátu), menší latinskou přednášku P. Neužila o Eucharistii a unionismu, vedle přednášek a proslovů zástupců jiných slovanských národů (prof. Woronieckého z Lublína o polské účasti na unionismu). Bylo nutno také seznámiti s tímto programem Dom Placida de Meestre v Římě a Dom Beauduina z unionistického kláštera v Amay v Belgii, kteří byli ustanoveni pro sjezdy eucharistické za pořadatele sekce východní. Tito dali také souhlas Dr. Hanušovi s podmínkou, že řečníci budou se přesně držeti svého tématu. O účasti Poláků psal princi Sapiehovi, členu permanentního komitétu, jenž nemohl se zúčastniti sjezdu chicagského, ohledně přednášky prof. Woronieckého. Program sestavený byl ohlášen Msgru Quilleovi, jenž jej schválil a uveřejnil v anglickém bulletinu; na žádost jeho byla mu přednáška o Apoštolátu, jak ji navrhl prof. Msgr Grivec z Ljubljaně a upravil prof. Pechuška z Prahy, do angličiny přeložená (1000 slov) z Prahy zaslána spolu s menším zkráceným referátem anglickým, aby bylo ho použito pro anglické noviny na žádost tiskového odboru sjezdového (Mr Birrns).

Bližší provedení programu pro sekci východní stalo se pak v Chicagu dohodou mezi komitétem sjezdovým a slovanským. (V říjnové posjezdové valné schůzi permanentního komitétu v Paříži dostalo se jeho členu z Československa zvláštního uznání díků od předsednictva za sestavení programu a uskutečnění orientální sekce na sjezdu chicagském.)

Národní komitét svěřil dopravu přes moře holandsko-americké společnosti, jež vyhovovala nejlépe podmínkám námi kladeným ohledně ceny, stravy, doby odjezdu, pohodlí při plavbě. Den odjezdu z Prahy stanoven na 23. květen, aby kněží naši mohli se zúčastniti

misií týden před kongresem konaných v českých farnostech chicagských (13.—20. června). O významu kongresu, o velkolepých přípravách v Chicagu, o účasti katolíků z Československa a ze všech zemí světa napsány byly články, jež byly zaslány redakcím katolických deníků: „Čecha, Lidových Listů, Dne, Našince, Slováka a byly tam také ochotně uveřejněny. Do New Yorku, Chicaga, bratrům americkým i zastupitelstvům naší republiky do New Yorku i Washingtonu oznámen byl den příjezdu, počet a jména účastníků z Československa, učiněny byly nejbližší přípravy k odjezdu, jenž značil historickou událost v dějinách národa našeho. Na společnou pouť holandskou lodí Veendam na kongres chicagský se vydali: ndpp. Msgre Dr. K. Kašpar, biskup královéhradecký, vladyka Dr. Dionys Njaradi, řecko-katolický biskup v Prešově, pan opat Arnošt Vykoukal z Emaus, Dr. J. Hanuš, zástupce p. arcibiskupa Msgra Dr. Fr. Kordače a vůdce výpravy, p. kanovník J. Stavěl, zástupce p. arcibiskupa olomouckého Msgra Dra L. Prečana, Msgre Dr. O. Stanovský, arcib. tajemník a rektor koleje Arnošta z Pardubic v Praze, senátor-kanovník Ed. Kavan, farář ve Val. Meziříčí, bisk. vikář Ant. Láš, děkan v Lomnici n. Pop., univ. prof. Dr. B. Vašek z Olomouce, farář Ant. Březina z Měrovic, Jos. Kalabus z Rostěnic (Morava), Vojt. Kašpar z Krásné Hory, P. Gilbert Křikava z Mladé Bříště, Mořic Luska z Ostrožské Nové Vsi (Morava), Alois Nogol ze Sázavy, Alfons Pryč z Brodku, katecheté František Dostál z Hradce Král., Jan Pořický z Polné, Jos. Šauer z Prahy, Ant. Zamazal z Marianských Hor u Ostravy, Jan Komrska, spirituál v Horažďovicích, P. Lukáš Kovařík z řádu sv. Augustina v Brně, kaplan Alfons Glos z Prostějova, poslanec V. Myslivec z Prahy, Stan. Vejchar, studující Fr. Janoušek a Břet. Pravda z Prahy; ze Slovenska a z Podkarpatí jeli společně s námi Msgre Andrej Hlinka, poslanec, kanovník Dr. Jos. Budaj, poslanec z Nitry, probošt Karol Medvecký z Bojnic, Ivan Bajcurov, řecko-katol. farář z Repejova, Ferd. Holub, farář z Velkého Kazimíra, Vlad. Kapišínský, řecko-katol. farář ze Ščavníku, Aug. Kuštany, řecko-katol. děkan z Porečškova (u Užhorodu),

Frant. Paškovič, farář z Lieskovců, Vojt. Puchardt, farář ze Seredu, Mich. Szombaty, farář ze Slatvína, Andrej Gerát, kaplan z Ružomberka, Jan Kočiš, kaplan ze Zazrivy, Lud. Nemšovský, kaplan z Piešťan, Dr. Lud. Čarský, primář st. nemocnice z Nitry s chotí, Mg. Ph. Andrej Martvoun, lékárník, Mat. Burdej z Tuchuny, kapitán Otto Göbel z Košice, Angelina Kocúrová z Bobrova, Mart. Majeřik z Priechodu, Vitus Novák z Trnavy, Desider Tábori a Štefan Zubek, celkem 27 účastníků z Čech a Moravy, 25 osob ze Slovenska a z Podkarpatí. Mimo jmenované odjeli již dříve na sjezd zástupci Apoštolátu tajemník Jemelka a katecheta Lev Pospíšil, aby přednášeli tam o Apoštolátu a získali přívržence a členy, pan opat M. Zavoral ze Strahova a Msgre Dr. Al. Kolísek s bratrem superiorem Karlem Kolískem, tito tři byli nuceni odejeti dříve, ježto byli vůdci lurdské pouti, odjíždějící z Prahy počátkem srpna.

Čtyři slovenští pp. biskupové Msgre Dr. Blaha, Msgr Dr. Jantausch, Dr. Vojtaššák a Dr. Čarský z Košice obdrželi od bratří amerických lodní lístky pro parolod Aquitanii, jež odjížděla ze Cherbourgu 5. června, proto se svými tajemníky a průvodci jeli zvláště a později, s nimi přijel na kongres také p. farář Jos. Rössler ze Solnice. Celkem bylo na kongresu v Chicagu 65 osob z Československa, počet dosti značný na tak velikou vzdálenost.

A nyní vydáme se na cestu s laskavými čtenáři, jak ji popsal náš obratný redaktor a poslanec Václav Myslivec pro „Čecha“ během pouti, vylíčiv s nadšením dojmy prožité na velkolepém kongresu; přidány jsou různé zajímavé události ze slavností chicagských a z návštěvy bratří amerických.

III.

Odjezd z Prahy.

Tož poslední s Bohem ještě, zvuky naší národní hymny dozněly, chvíli ještě mávání šátky a klobouky, chvíle vzrušení a pohnutí — a již vyjíždíme z Wilsonova nádraží. Na dalekou zámořskou cestu, až do Chi-

caga v Americe! Jaký bude její průběh, jakých zkušeností nabudeme, jaký návrat? Bohu budiž vše poručeno. Ndp biskup královéhradecký dr. Kašpar a kanovník dr. Hanuš jsou našimi vůdci, Pán země, moře i povětří budiž naším ochráncem!

Sotva z nádraží jsme vyjeli, již prudký liják nám šlehá vstříc. Což o nás nejde, my sedíme dosti pohodlně v děčínském rychlíku, bůře bude těm, kteří nás ke vlaku doprovázeli, myslíme si. Jedeme ke Všetatům a dále k Mělníku, za nímž je bouře s prudkým deštěm největší. Jen malou chvíli zříme majestátně kraji vévodící Říp, pak již jej zahalují mraky a déšť. Patříme na upravené vinice, chmelnice a celou slibnou úrodu a radujeme se z ní. A tu již tunelem vyjíždíme na litoměřickou zastávku, kam dostavil se přes nevlídné počasí nejdp. biskup dr. Gross, aby se krátce pozdravil s provázejícími nás duchovními hodnostáři.

Rychle sune se pak vlak náš labským údolím, kde moravští a slovenští bratří s obdivem pochvalně se vyslovují jak o přírodních krásách tak i o bohatosti průmyslu, ovšem hlavně spoluobčanům německým patřícího. Ale česká práce potem zkrápěná i tam spolupůsobí. Dojíždíme do Děčína, kde nám vstříc kyne mohutný Thunovský zámek a za chvíli již staneme v nádraží, abychom se na další cestě svěřili železničnímu personálu saskému. Personál naší finanční pohraniční stráže chová se k nám s vybranou ochotou a slušností, nádražní neméně. V tom ohledu jest podmokelské i děčínské nádraží již chvalně zámo.

Po čtvrthodinové přestávce opouštíme Děčín a rovinami polabskými blížíme se k Drážďanům. Zde část cestujících přesedá do jiných vozů a ještě za světla jedeme dále. Máme dosti času uvažovati o tom, že všecky tyto kraje osídleny byly před dávnými stoletími lidem slávského kmene. Jen zkomolené názvy vsí a hor zbyly upomínkou na zmizelé ty doby. Lipské — také v slovanské lípě vzalo město to původ svého názvu — nádraží jsme od dřívějška znali, přehlédneme jen rychle obrovské jeho rozměry, a již za tmy je opouštíme. Pak za sebou následují krátké zastávky v nádražích v Halle, Magdeburku, Brunšviku, Hanoveru, Osnabrücku a j.

Rychlík ujíždí šílenou rychlostí. Na spánek není pomyšlení, poněvadž v našem kupé je nás šest, jdeme tedy na večeři do jídelního vozu, a pomalu povečeříce při sklínce vína hledíme si aspoň nějakou tu hodinku z noci k probění určené ukrátiti. Bude to bez tak možné jen do Magdeburku, poněvadž dále jídelní vůz nejede. A pak se procházíme chodbičkou vozu, chvíli zde, chvíli v onom oddílu se zastavujíce. Volíme oddělení, kde také nemají místa k ulehnutí a odkázáni jsou proto rovněž na bdění. Šňupeček z tabatěrky, panem vikářem Hoffmanem věnované, zajišťuje nám vítané pohostinství. Hovoříme o politických a kulturních poměrech, a záhy s povděkem pozorujeme, že se začíná dníti.

Bentheim je poslední stanice Německa, zde prohlídka pasů, a pak za nedlouho vjíždíme do první stanice holandské, Oldenzaalu. Hodinka čekání. Přednosta stanice, přívětivý pán, ochotně všecka splnitelná přání plní, a občerstvení je také chutné. Holandsko je zemí, kde je káva jako snad nikde jinde. Nic nevadí, že jsme nevyspalí, obloha hustými mraky pokrytá a co chvíli déšť šlehá do oken vozů, které nejsou zrovna nejlepší. Podobají se spíše pastím, a od německých nápadně se liší. Inu, nemůže vždy býti všecko nejdokonalejší.

Cesty Holandskem nebudu popisovati. Širé roviny lučinami pokryté a na nich stáda krav, těch dobře pěstěných holandských krav, jež vysvětlují, proč dostanete v Holandsku všude dobrou kávu, máslo, sýr a vše, co užitečné to domácí zvíře skytá. Také koně, ovce, vepře i hejna domácích slepic na lukách spatřujeme. Z měst a městeček jen Utrecht nás trochu zaujme a míjejíce Gaudu, blížíme se o jedné s poledne k Rotterdamu, kam vjíždíme po chvíli s povděkem, že první část cesty je ukončena.

A ku podivu! Krátce před tímto zatímním cílem naší cesty prchají mraky, a zlaté slunečné paprsky pozdravují nás na uvítanou. A již nyní, druhý den po příjezdu, září slunko neunavně, takže máme milou naději, že budeme cestu po moři míti jasnou a příjemnou. Dejž to Bůh!

IV.

V Rotterdamu.

Pobytu našeho v Rotterdamu nebylo na dlouho, jen něco málo přes třicet hodin, noc v to počítaje. A bylo pořád co dělat. Jen prvý den jsme si poněkud oddechli po dosti namáhavé cestě. Ubytováni jsme byli ve třech hotelích, naše skupina v hotelu „Nassau", poblíž hlavního protestantského kostela. Kdo, neznaje způsobu zdejších staveb, popatřil by z ulice na úzký domek o třech poschodích, ani by nevěřil, že v domě jest 28 hostinských pokojů. Ovšem jsou to pokoje tak malé, že přes polovici jednoho právě tak vyplní lůžko, a druhé by se v něm již umístiti nedalo, i kdyby ani skulinka neměla zůstat volná. Dole v hostinských místnostech se dobře pojí, a co pro nás z republiky a zvláště z Čech bylo tím vítanějším, nechybí ani pravé plzeňské. Číše něco přes třetinu litru stojí 25 centů, tedy asi Kč 3·50 našich peněz. Příčiny k steskům neměl, myslím, nikdo, a také jsem žádných neslyšel, ač se při hromadných výpravách všelijaké povahy najdou.

Na důkladnou prohlídku města nebylo času, ale něco jsme přece shlédli. Do kostela protestantského, hned u našeho hotelu stojícího, jsme se nedostali, byl v pondělí Svatodušní uzavřený. Jen předsíň, jež by mohla tvořit hlavní vchod, byla otevřená, ale tam byla umístěna — obecní stříkačka, poněvadž se patrně do naproti ležících kolen hasičských již nevešla. Ptáme se po katolickém kostele. „Krásný kostel sv. Antonína — slyšíme — je asi pět minut vzdálený, také františkánským kostelem nazývaný" — a ochotně nám ukazují směr, kterým kostel leží. Snadno jsme jej našli a hned vešli dovnitř.

Nevěřili jsme svým očím, když jsme se octli ve svatyni. Krásný gotický chrám z cihel, rozměru asi tak pražského kostela Matky Boží před Týnem, vyzdobený co nejdokonaleji. Tvoří formu kříže, při čemž hlavní loď má ještě dvě lodi pobočné, ve všech dohromady čtyři řady vkusných lavic. Sedadla jsou sklapná, vpředu pak je skříňka na klobouk, tašku nebo jinou příručku.

Od konce příční lodi vystupuje se po dosti vysokých mramorových schodech do presbytáře; oltář mramorem a alabastrem přímo hýří, oken vysokých, skvostně barevných v celém chrámě množství velké, i postranní oltáře jsou neobyčejně bohatě vypraveny. Na Mariánském oltáři je socha Lurdské Panny Marie obepnuta žárovkami, jež tvoří celý růženec. Ani jsme nevěřili, že chrám zbudován byl již roku 1867 biskupem františkánem Kleinem, který dlouhá léta před tím působil jako misionář v Číně. Udržování a výzdoba chrámu, při němž působí sedm kněží františkánů, z nichž jeden jest farářem, opatřuje se poplatky ze sedadel, jež odvádějí se buď celoroční, nebo při každé návštěvě po 5, 10, 15, 20 a 25 centech. Ale jsou tu i lavice se sedadly bezplatnými, pro ty, kteří na prostředky peněžní jsou chudi.

V úterý byli jsme přítomni o půl 8. hod. mši svaté, zpívané. Po evangeliu odebral se celebrant na kazatelnu, přečetl z knížky úvahu náboženskou, pak se pomodlil pět Otčenášů, pět Zdrávasů, ještě krátkou modlitbu, a zase šel pokračovati ve mši svaté. Ornátu při tom neodkládal. O sv. přijímání, jež podával jiný kněz, přistoupili k stolu Páně bezmála všichni věřící bohoslužbám přítomní, jistě na dvě stě osob, snad více. Jak jsme později zvěděli, má tato farnost na 8000 duší a ročně je komunikantů kol dvou set tisíc. Stejný zjev jest i v jiných kostelích. Otcové přistupují se syny, matky s dcerami, učitelé a učitelky s žactvem.

Hned u kostela je totiž katolická škola o osmi třídách, zvlášť chlapecká, zvlášť dívčí, dále katolický sirotčinec. Školy vydržuje stát, učitele ustanovuje farář. Každý učitel je denně o osmé hodině přítomen s dětmi mši svaté, vyučování počíná o deváté. Učebny vypraveny jsou vzorně, v každé třídě (jež má i záchodek pro sebe), visí hodiny a jest tam i vodovod. — Ze symbolů náboženských je v každé třídě kříž a soška Božského Srdce Páně. Obrazu královny (Vilemíny) ve školách není, nevyžaduje se toho.

V takové zemi ovšem je katolicismus v rozkvětu. Hned to však také nebylo, po staletí byl katolicismus (od dob reformace) i v Holandsku psancem, kdy pod těžkými tresty i jakýkoli náboženský průvod byl za-

kázán. Teprve v padesátých letech devatenáctého století bylo v Holandsku obnoveno hierarchické zřízení, rozděleny diecése, vikariáty a farnosti. A dnes mají holandští katolíci ze státních prostředků vydržovanou školu obecnou, střední i universitu. Holandští katolíci jsou jimi ovšem i o volbách — za hanbu pokládal by si každý katolík voliti s jinou stranou než „římskokatolickou". Sem bychom měli od nás z Československa na studijní cesty vysílati kněze i laiky, a snad by si potom každý z nich řekl s velkým Otcem církevním: „Když ten a onen mohl, proč ty ne, Augustine?"

Přední povinností naší bylo přihlásiti se včas u paroplavební společnosti holandsko-americké a vyplniti předepsané formality. Sedáme na malý parník, abychom se přeplavili na nábřeží královny Vilemíny, kde jest palác společnosti. A již z parníčku obdivujema ohromný bílý kolos „Veendam", jako velká labuť mezi káčaty, připravený, aby nás přijal do pohostinství na 11 dní. Jest také viděti ruch kolem, jak jeřáby pracuji, aby přenesly veškeren velký náklad zboží a potravin do prohlubně lodní. K večeru nastupujeme do vykázaných kabin podle tříd; loď nebyla přeplněna, proto bylo možno některým zlepšiti, vyměniti kabinu, což s velikou ochotou vyjednal se správou lodi prokurista společnosti v Praze pan Voska, jenž doprovázel výpravu naší až do Rotterdamu. Do lodi byly dány přenosné oltáře pro I., II. a III. třídu. Při nalodění bylo shledáno, že není dosti hostií, ač bylo dosti na to pamatováno; nebylo již času v Rotterdamu potřebné opatřiti, proto byl jednoduše poslán radiový telegram z lodi do Boulogne-Sur-Mer a hle, při zastávce u tohoto přístavu francouzského dopoledne 26. května doručen byl balíček velikých a malých hostií úplně zdarma.

V.

Plavba po moři. Mezi ledovci. Slavnost Božího Těla. V Halifaxu.

Během jednoho dne spatřiti břehy tří států, to byl zážitek, jehož se nám dnes, 26. května dostalo. Záhy po půlnoci loučili jsme se s břehy Holandska, o po-

lednách patřili jsme na město a přístav Boulogne-Sur-Mer a večer před desátou hodinou již jsme pluli kol břehů hrdého Albionu, mezi Anglií samou a jejím ostrovem Wightem. Je to úžina nevalně široká, podle odhadu jen asi 6—8 kilometrů, ale nepochybně cesta pro lodi velmi nebezpečná. Již z dáli pozorovali jsme veliké po moři plující boje, na nichž co chvíli rozsvítilo se světélko, aby po kratší nebo delší chvilce zhaslo. Jsou to znamení, naznačující, kam loď vplouti nesmí, nemá-li uvíznouti na mělčině nebo najeti na skalisko. Signálová světla se stále mění, jedno jakoby blikalo, druhé posvítí chvíli a zase zhasne, ještě jiná jsou červená, modrá, vedle malých pak v určitých vzdálenostech jsou velká intensivní světla, kromě toho reflektory, všech pak těch pomůcek plavby je jistě několik set. Ale nás utěšuje vědomí, že na loď přibyl anglický lodivod, který jistě bezpočtu lodí tudy již provedl.

Slunce s večerem zapadalo za mraky, což bývá důkazem blížícího se deště. Ukázalo se i tentokráte správným, neboť když jsme před jedenáctou hodinou večerní zastavili před přístavem v Southamptonu, pršelo jen lilo Od břehu připlula k nám loď s novými cestujícími a množstvím zavazadel. Tma i šlehající v tvář dešť nekazily nálady, neboť z obou lodi ozývalo se veselé pokřikování ba i různé popěvky. Člověk se nesmí rozmarům přírody podvolit, při čemž je veselí dobrou pomůckou i zdravým kořením. Před půlnocí bylo nakládání obstaráno a my hotovili se na další cestu. Jaká asi bude?

Záhy měli jsme se toho dozvěděti. Plavba ve čtvrtek nebyla valně příjemná. Ráno viděli jsme na severu pobřeží. Domnívali jsme se zprvu, že jsou to břehy Irska, ale seznali jsme potom, že jest to anglické pobřeží, a to nejdále na jihozápad vyčnívající výběžek, tvořící provincii Lizardskou. K břehům Irska jsme se vůbec nedostali. I zde pozorovali jsme hojně lodí, ba i větší lodice rybářské, ale na další plavbě stávaly se lodi stále vzácnějšími, až zmizely skoro docela. Od té doby je vzácností, podaří-li se nám během dne spatřiti ve větší nebo menší vzdálenosti jednu nebo dvě lodi. Připadáme si jako archa Noemova na širošírých vlnách.

Obloha jako olovo, od jihozápadu fičí prudký vítr, celou loď ošlehává hustý dešt, a moře podobá se pahorkaté krajině. Vždycky, když vlnitý hřbet narazí na naši loď, odrazí se od přídě a boku lodi, srazí se s nově se valícím vlnitým hřebenem; do světle zelena a běla zpěněná voda stříká vysoko vzhůru, kteréžto divadlo se opakuje neustále. Je to divadlo nepříliš vábné, k večeru nabývá pak tvářnosti až příšerné. A což teprve, když rozpoutá se živel mořský ještě více, tu již si dovedeme poněkud představiti, jak nepříjemno je v takovém čase plaviti se po Oceánu.

Na moři střídá se počasí velmi rychle. Ve čtvrtek 28. května na př. bylo za jitra krásně, za půl hodiny však již byla obloha celá zatažená, hustě pršelo. K poledni se poněkud vyjasnilo, ale v malé chvíli padla taková mlha, že bylo viděti sotva dvacet kroků před loď. A tu siréna lodní co chvíli musela houkati, aby snad v mlze se nenarazilo na některou jinou loď. Tento pocit není ovšem zrovna příjemný. Píši tyto řádky, kdy končíme skoro čtvrtý den jízdy, ale z celého toho času jen několik hodin měli jsme obstojné počasí. Tím není řečeno, že by nálada na lodi byla ponurá. Jsme spokojeni, poněvadž víme, že by mohlo býti ještě hůře, na př. kdyby nás návštěvou svou poctila prudká bouře.

Také naše loď chmurného počasí příliš nedbá a statně si razí cestu ku předu. Prvý den (od půlnoci do poledne) urazila 125 mil, druhý den 286 (zastávka u francouzského a anglického pobřeží), třetí den 354 a čtvrtý 360. Loď naše je 570 stop dlouhá, 67 stop široká, a 45 stop vysoká. Cestujících jest na ní 80 osob prvé třídy, 106 druhé a 140 třetí třídy, ač plně obsazena, mohla by ve třech těch třídách míti 200 — 450 — 1400 osob. Personál lodi čítá 380 osob.

Dlouhá chvíle na lodi není. Ráno máme — my cestující na eucharistický sjezd — služby Boží v salonech I. a II. třídy, jež trvají od 5. do $8^1/_2$ hod., při čemž se v celebrování vystřídá na 15 kněží. Potom je snídaně, jako všude v Holandsku vydatná: bílý chléb, máslo, vejce, sýr a bílá káva. Asi v 11. hod. podává se šálek čisté hovězí polévky, o 1. hod. oběd, o 4. hod. šálek čaje s mlékem a sušenkami, o 7. hod. večeře, diner

jež je nejvydatnější. Pokud vím, byli dosud všichni se stravou spokojeni, a to jak co do jakosti, tak i množství. Také pivo a víno možno dostati, to se však platí zvlášť. Čtvrtinka piva (rotterdamského) stojí 10 centů (amerických), což je asi 3·40 Kč, vína rýnského půllitrová láhev nejlevnější druh 50 centů, t. j. 17 Kč. Pije se proto jen velmi málo, a nebýt okolnosti, že v Americe ani toho nebude, pilo by se ještě méně. Každý počítá, co by za ty peníze dostal u nás v Československu. Kuřivo je také drahé.

Výhodou je, že se můžeme třeba denně koupati v koupelně, kde je studená i teplá mořská voda. Odpoledne hraje v saloně I a II. třídy smyčcové kvarteto, také klavír je k disposici. Nahoře na palubě možno hráti různé hry (posunování dřevěných kol na pole s různými čísly, házení kruhů na kůl), v kuřárně je šach, dáma, domino, možno tu i v karty hráti anebo jinak čas si krátiti.

Sedmý den na moři! Kam oko dohlédne, všude jen voda a voda. Zde je moře zbarveno temněji než na jihu, jen když se kol lodi zpění, prostupuje je barva světle zelená. Ryb vidět tu jen velmi poskrovnu. Jen v neděli (30. května) kdy chvílemi slunko svítilo, ukázali se letouni, ryby značné velikosti, jež vylétnou z moře, několik metrů letí nad vodou a zase zapadnou. Po žraloku nebo velrybě ani památky. Až v létě prý teprve ryby ve větším množství se ukáží.

Jinou za to podívanou připravila nám dnešní plavba. Golfský proud jsme patrně již propluli, poněvadž kolem poledne citelně se ochladilo, a zvěděli jsme, že jsme vepluli do nebezpečného pásma ledovců. Jsme právě v místech, kde před 14 lety zahynula veliká loď „Titanic“ skoro s veškerým mužstvem a cestujícími. O 3. hod. s poledne skutečně jsme také spatřili prvního ledovce. Byl od nás asi kilometr vzdálen a vyčníval nad hladinu moře asi 2 metry. Zakrátko objevil se na druhé straně lodi druhý a k šesté hodině třetí, největší. To již byla celé ledová hora, která vyčnívala nad hladinu moře dobrých 10—12 metrů a svou bělostí svítila uprostřed hustých mlh. Je zcela přirozeno, že se následkem plujících tudy ledovců citelně ochladilo, takže z paluby

vše se zase uchýlilo do vnitřku lodi. Spoléháme zase jen na vůdce naší lodi a důvěřujeme v Boha, že nebezpečným tím pásmem šťastně proplujeme. Kapitán mínil, že větším nepřítelem lodi než ledovec je mlha, a té zvláště na cestě do Halifaxu, kde loď naše zastaví, bývá prý dosti.

Ve vnitřku lodi bývá i za večerů živo. I světelné obrazy jsme tu měli, neboť nám pan vikář Láš z Lomnice uspořádal dvě přednášky, česky a německy, o eucharistických sjezdech, jež navštívil. Pan katecheta Zamazal pobavil četné obecenstvo různými kouzly, jež kde kdo chtěl marně napodobiti. Dokonce i plesy na lodi jsou pořádány. Včera bylo tomu tak v I. tř., dnes ve II. Z našich eucharistických turistů jich tam ovšem bude velmi poskrovnu.

Duchovní vůdce naší výpravy njd. biskup dr. Kašpar je opravdovým vůdcem. Co chvíli nás navštěvuje, s námi usedá a beseduje, o všecky zájem jeví a při všem si počíná s podmaňující srdečností. Také biskup Njaradi srdečně s námi obcuje, a ovšem v péči a starosti o všecky naše potřeby neúnavně pečuje pan kanovník Dr. Hanuš, jemuž vydatně nápomocen jest i Dr. Vašek z Olomouce. Mořská nemoc pustila již poslední oběti ze svých spárů. V naší druhé třídě byla jich ostatně sotva třetina, za to v turistické (zlepšené III. tř.) řádila nemilosrdně. Snad proto, že třída ta je umístěna v přídi lodi, kde výkyv lodi je mnohem větší než v naší druhé třídě, jež se nalézá ve středu lodi.

Blízkost ledovců přiměla nás informovati se u důstojníka lodi v té příčině. Vyhověl ochotně. Podle jeho sdělení uvádím následující: Kapitán nebo službu konající jeho zástupce má ve své pracovně nahoře na přídi lodi u svého stolku po pravé i levé straně dva teploměry, jež dolením koncem sahají až dolů do moře. Blíží-li se ledovec k lodi, tu ochladí se citelně voda, a na které straně lodi se ledovec nachází, na té teploměr více klesne. Je-li ledovec přímo proti lodi, klesnou oba teploměry stejnou měrou. Kapitán nebo jeho zástupce upozorní v každém takovém případě hned lodníka nalézajícího se v koši na předním stěžni, aby tím či oním směrem zbystřil pozornost, a současně podle potřeby dá

signál kormidelníku, aby řídil směr lodi tak, aby se ledovci vyhnula. Směr mění se na kilometr před ledovcem, aby se loď bezpečně vyhnula i nejslabšímu doteku. Mimo to má kapitán ještě jiné dva dotekové přístroje, jež mu rovněž hlásí blížící se nějaký předmět, ať již ledovec nebo některou jinou loď.

A což „Titanic“ přístrojů těch neměla? — tážeme se.

Měla. Kapitán lodi tehdy skutečně včas blízkost ledovce zjistil, ale majitel lodi, či předseda lodní společnosti vzdor tomu rozkázal, aby se plulo přímo, spoléhaje, že loď ledovec rozrazí. Byla to tehdy první plavba lodi „Titanic“ a společnosti šlo o docílení časového rekordu. Kapitán měl již jíti do výslužby, proto konal při oné první plavbě lodi svou poslední cestu, po níž se mu mělo na cestu do výslužby dostati ještě zvláštní čestné odměny. Stala se mu opravdu poslední cestou a hlubina mořská odpočinkem po mnohaleté zodpovědné službě. Nadto nebyla radiová telegrafie tehdy ještě tak dokonalou, aby přivolala pomoc. Pomocné lodi připluly sice za půl hodiny na místo, ale loď byla již potopena, a jen několik trosečníků zachráněno.

Není nám sice příliš milo za naší situace vzpomínky tyto oživovati, ale konečně jsme v rukou Božích vždy a na každém místě. Však i s naší lodí pluje jedna dáma, jež z lodi „Titanic“ byla zachráněna, nikdo však nesměl se ji na to tázati, aby nevybavil u ní hrůz, jež tehdáž prožila.

Prvním nepříjemným dojmem, zažitým již za příprav na cestu do Ameriky, byla okolnost, že dne 3. června, ve svátek Božího Těla, budeme ještě na moři. Slavnost ta je přece pro každého jen trochu uvědomělého katolíka jednou z nejvzácnějších a nejkrásnějších celého roku. Ale jakáž pomoc, řekli jsme si, však jedeme na eucharistický kongres, a ten bude vlastně Božím Tělem světovým, důstojným Krista-krále a Pána národů. Nadto jsme se domnívali, že by se dalo Boží Tělo případně oslaviti i na lodi. V tom ohledu jsme se arci trochu přepočítali.

Den Božího Těla nadešel. Loď naše odbočila zatím od své rovné linie newyorkské a zaměřila k Halifaxu

v Kanadě. Pásmo ledovců jsme bohudíky již minuli. Však nás dosti znepokojovalo, poněvadž jsme jich potkali celkem třicet, některé z nich jako hory vysoké a rozměrné. Za noci jsme chvílemi jeli rychlostí 5 mil, tedy ani ne třetinou rychlosti normální, která u nás obnášela 16 mil*) za hodinu. Avšak po ledovcích zůstala citelná zima, zhoršovaná ještě hustou mlhou, takže sirény lodní co chvíli hučely do volného prostoru.

Ale sváteční náladu měli jsme přece. Vzpomínali jsme domova, provázeli aspoň v duchu průvod božítělový a jen litovali, že nemáme květin, abychom jimi ozdobili aspoň náš přenosný oltářík v saloně druhé třídy, kde mše svaté byly slouženy. V salonu první třídy sloužili mše svaté pp. biskupové, Msgre Hlinka, kanovníci Hanuš a Stavěl a někteří jiní, přistoupili k sv. přijímání 4 sestřičky, rodina advokáta z New Yorku. O půl 8. hodině byla mše sv. hlavní, již celebroval pan kanovník a poslanec Dr. Buday z Nitry na Slovensku. Ve zpěvu jsme se střídali. Jednu sloku zapěli Slováci po svém, na to my Češi pěli „Sestupte andělové Boží“, a tak to střídavě šlo až do konce. V první třídě celebrovali páni biskupové zvlášť.

Již po snídani, asi o 9. hodině, přišel přehorlivý pan farář Březina a žádal nás, abychom přišli ještě na mši sv. do třetí třídy, kterou si tamní cestující zvlášť vyžádali. Šli jsme. Mši sv. sloužil Praemonstrát P. O. Křikava z Bříště u Humpolce, jehož bílá klerika mile působila a u cizích značnou pozornost vzbudila. Do pozdvihování pěli Slováci píseň slovenskou, po pozdvihování pak zapěli jsme nadšenou píseň k Božskému Srdci Páně „K nebesům se orla vzletem“. Poslanec Myslivec předříkával a zpívali všichni. Byli přítomni i jinověrci, a bylo patrno, že i na ně pobožnost hluboce zapůsobila. V nejednom oku zaleskla se slza, ba někteří si přímo poplakali.

Mezitím se počasí počalo poněkud jasniti. Sedíme právě u oběda v jídelně, když tu náhle nastal neobvyklý ruch a šum. Rychle otevírána jsou okna a hlasitý jásot dere se z hrdel: Pevnina! Končíme rychle

*) Jedna námořní míle obnáší 1855 m, anglická míle 1609 m.

oběd a spěcháme na palubu. Máme pevninu mírně pahrbky zvlněnou po obou stranách lodi a značně na blízku. Vjíždíme totiž zúženým vjezdem do přístavu v Halifaxu. Přímo proti ústí přístavu stojí vysoký opevněný ostrov, bašta, která by pro případ války měla významný úkol. Levý, vyšší svah přístavu zakončen jest rovněž vojenskou pevností, na níž vlaje dobře na padesát praporků, vlajek to všech britských dominií v celém světě. Pobřeží tvoří vesměs skladiště a mola, u nichž přistávají lodi. Přístav jest jistě značně hluboký, poněvadž i naše loď „Veendam" mohla pohodlně vjeti až ke skladištím. Z naší lodi značný počet cestujících vystoupil, mimo jiné Jaroslávek z Kladna se svou matinkou, mladý Litvínek Albín, rovněž s matkou, jiná matka se třemi malými dětmi. Ty vesměs jedou za svými muži. Cestujících I. třídy vystoupilo více. Pasažérům I. třídy bylo dovoleno podívati se do města. Kromě přístavu neskytá mnoho zajímavého. Má 50.000 obyvatel, z nichž 20.000 katolíků, pěkný kathedrální chrám s biskupským sídlem, prostorný děkanský chrám, při němž působí osm kněží. Domky jsou většinou dřevěné konstrukce, vyplněné hlinou, kryté šindelem, a ulice neskýtají zrovna pohled nejlepší. Boháči sídlí patrně ve vilách v okolních hájích zbudovaných. Příroda je zde značně opožděná, asi jako u nás počátkem dubna. Je zde také veliká petrolejka, do níž vjížděl celý vlak s cisternami na petrolej a snad i benzin.

Ať již však město a okolí nečinilo dojmu nejpříznivějšího, nás přece těšilo, že jsme již u břehů Ameriky, třeba to byla zatím Kanada. Do New Yorku máme odtud ještě 37 hodin plavby. Poněvadž jsme vyjeli o 5. hodině odpoledne, dorazíme do New Yorku asi v sobotu ráno. Těší nás aspoň to, že již jsme přece jen blíže pobřeží. Loučíme se s Halifaxem rádi. Když jsme po prvé připínali na boty brusle pojmenované po tomto městě, nebo aspoň stejně, netušili jsme, že jednou o božítělovém odpoledni způsobí nám svým zjevem po devítidenní plavbě mořem takové potěšení.

A teď tedy již přímo k New Yorku, a pak po dvou dnech k vlastnímu cíli naší cesty, k Chicagu!

VI.

V New Yorku.

Konečně v sobotu dne 5. června, čtrnáctý den naší jízdy a jedenáctý den naší plavby na moři, blížili jsme se k New Yorku. Pršelo. Myslili jsme si prostě, že to patří k věci — pršelo za našeho odjezdu z Prahy, déšť nás často navštívil na moři, proč by nám vadil při příjezdu? Však jsme beztak nemohli příliš pozorovati vjezd, neboť jsme si odbývali všelijaké ty úřední záležitosti. Do Ameriky než se člověk dostane, to panečku chvíli trvá, a výslechů i řízení všelijakých s úřady máš, že nevycházíš z údivu. Jen nervosním se nesmíš státi, sice je to pak ještě horší. Konečně i ty procedury všecky odbyty, a mohli jsme opustiti loď. Ještě dříve však přilétla k nám holubice poselství newyorkských katolických Čechů, paní Kavánová. Rozšafná paní. Je takto úřednicí při vystěhovaleckém úřadě, ale horlivě působí v katolickém hnutí Čechů newyorkských. Její odborné rady a pokyny přišly nám velmi vhod. I později starala se o nás neúnavně, což přišlo vhod zvláště dvěma účastníkům laikům naší výpravy ze III. tř. úředníkem přístavním zadrženým. Starala se o ně až do jich vysvobození, což se stalo až v pondělí, poněvadž v sobotu odpoledne a v neděli se neúřadovalo.

Konečně tedy vstupujeme se svými zavazadly na můstek, kterým z lodi ubíráme se do síní celních úřadů. Již nás tu také vítá bouřlivé provolávání slávy a mávání šátky, praporečky a květinami. To nás vítají čeští a slovenští katolíci newyorkští. Vstříc přichází nám starší kněz sympatické tváře. Připadá nám jaksi známý, ale nevíme hned, odkud že se na něho pamatujeme. „Já jsem Páter Matějů“ — sotva ta slova zaslechneme, hned se pamatujeme. Vždyť je to ten známý Redemptorista z Prahy, kterého jsme před 25 lety slýchali kázati u sv. Kajetána v Praze. Zestaral značně — inu, vždyť je to již celé čtvrt století! Však tu v Americe již přes dvacet let horlivě pracuje na vinici Páně, a dosud neúnavně. Redemptoristé jsou tu středem katolického života českého, zrovna jako byli po celá desítiletí ve

Vídni oni prvními, kteří se o tamní Čechy a jich náboženské potřeby starali. Na ulici zde však Redemptoristé chodí „v civilu“, to jest v prostém černém šatě, v krátkém kabátku, s kolárkem jako světští kněží. Proto jsme hned P. Matějů nepoznali. Za to nám od té chvíle byl věrným průvodčím, rádcem a pomocníkem ve všech našich potřebách.

Přišli i jiní katolíci ještě z New Yorku samého, muži i ženy, ale přišli i zástupci Národního Svazu českých katolíků až z Chicaga, známí nám pánové převor P. Prokop Neužil, bankéř Hajíček a předseda Straka, jež znají zajisté přemnozí naši katolíci v Československu ještě z doby jejich zájezdu do staré vlasti asi před pěti lety. Z Chicaga je do New Yorku „pouhých“ 1600 kilometrů vlakem. Dobří ti pánové považovali tu oběť za maličkost. Svým bodrým jadrným způsobem řekl nám p. Straka: „Teď jste v našich rukou, svěřte se nám beze všech obav, my nad vámi budeme držet ochrannou ruku, a proto buďte od této chvíle jako doma. Jste mezi svými.“ A opravdu, co řekl, s vdp. Prok. Neužilem a p. Hajíčkem také splnili: od prvního do posledního o všecko se postarali. K lodi přišli nás uvítati všichni úředníci našeho gener. konsulátu s p. Dr. Lavičkou v čele; p. generální konsul Dr. Novák byl právě na dovolené v Čechách. Slováci američtí připravili nadšené ovace svým bratřím ze Slovenska, zvláště msgru Hlinkovi, jako milému Otci, jak úvodník amerického slov. deníku hlásal. Kanovník dr. Hanuš podělil Čechy a mnohé Slováky americké odznaky. Pak po tklivých chvílích shledání rozešly se naše skupiny česká a slovenská, ježto měli krajané naši již přesně stanovený program slavnosti.

Také newyorkští katoličtí Češi se přímo předstihovali v ochotě a pozornosti. Po obstarání záležitostí celních vsadili nás pohodlně do automobilů, a již jsme jeli k řece Hudson, kde nás obrovský prám převezl všecky najednou i s auty načež jsme ujížděli, jak rychle jen se dalo, do hotelu „Nassau“ na 59 streetu. Ono se to lehce napíše „ujížděli“, ale kdo neviděl ulici v New Yorku, nedovede si učiniti představu. Tolik aut na ulicích není zazajisté v žádném druhém městě světa. Spojené státy mají celkem 20 milionů automobilů, z nichž na New York při-

padá jich dva miliony. Uvážíme-li, že město to má sedm milionů obyvatel, seznáme, že jedno auto připadá na každé čtyři osoby. Vedle osobních aut jsou i nákladní, automobilové dostavníky o jednom poschodí (na střeše sedí rovněž pasažéři), vedle toho tu a tam i koňské povozy ještě možno spatřiti, elektrika — krátce ulice newyorkská je auty a dopravními prostředky přímo nabita. Město je budováno jako šachovnice. Aby na křižovatkách nedošlo k srážkám, jsou na hlavních ulicích světelné signály. Když svítí světlo zelené, možno jeti jedním směrem, jakmile se vystřídá světlo červené, musí se všecky vozy zastaviti, a zase jedou povozy příčným směrem. Pěší chodec musí dáti dobrý pozor, a často i hodně dlouho čekati, aby mohl přejíti na protější roh ulice. Uprostřed ulice se nepřechází, poněvadž je to velmi nebezpečné.

Po čas pobytu byl pan biskup Kašpar hostem u Otců Redemptoiristů, opat Vykoukal, kanovník Dr. Hanuš a P. Neužil byli ubytováni v benediktinském klášteře u sv. Anselma, kde jsou angličtí a někteří němečtí řeholníci, velice úslužní a milí. Chrám jejich moderně vypravený mile působil svou čistotou, hojnou návštěvou věřících a množstvím komunikantů. Podivuhodná štědrost farníků umožnila založit školu vzorně vedenou sestřičkami, farní síně pro schůze náboženských spolků, jež řídí Benediktini. Ostatní účastníci byli ubytováni v hotelu „Nassau“.

Stanuvše v hotelu a zapsavše své jméno, jeli jsme zdviží do svého pokoje. Náš — t. j. můj a mého společníka — byl v osmém poschodí a měl číslo 801. Nebyli jsme však v nejvyšším poschodí, těch bylo nad námi ještě několik. Zdviž z vnitřku řídil černoch nebo černoška, jež tvoří skoro po všech hotelích služební personál i číšníky. Jsou k obsluze hbití, čiperní, úslužní, a podle informací i poctiví. Vůbec všecky skoro služebné a těžší práce obstarávají zde černoši. Občas spatříte na ulici i vyparáděnou černošku, třeba v hedvábných šatech, jimiž snad chce nahraditi, čeho se jí odlišnou pletí nedostává. Jsou mezi černochy a černoškami hezké zjevy, až na ta ústa, jež jsou obyčejně veliká, rty tlusté a ohrnuté, což jim příjemnosti nedodává.

Když nám v hotelu p. Straka podával potřebné pokyny pro další cestu, a p. Hajíček zapisoval si jména a vybíral peníze na opatření lístků do Chicaga, zdraví nás znovu právě došlý newyorkský Čech. Ohlédnu se a rázem poznávám p. Horáka. Před 30 lety jsme spolu v Jednotě katolických tovaryšů v Praze svorně působili, později byl on čelným pracovníkem mezi katolickými Čechy ve Vídni, pak nám však zmizel, nebylo o něm takřka zpráv, až teď najednou je tu jako s nebe spadlý. Zůstal tím starým Horákem, plným horlivosti a nadšení pro dobrou věc, jen zešedivěl trochu. Ale nelituje, že sem do Ameriky jel. Oženil se tu — již ve čtyřicítce — má manželku také z Litomyšlska, odkud i sám pochází, a jest zde šťasten. Jest i nowyorkským domácím pánem, má tři roztomilé dítky, navštěvující katolickou školu na 61 streetu, a těší se na rok 1929, kdy se hodlá k slavnostem Svatováclavským podívati do Prahy s celou rodinou.

Pan Horák jest povoláním truhlář, pracuje ve velkém závodě (továrně) a má týdně 65 dolarů, což převedeno na naši měnu znamená 2200 Kč týdně čili přes 9000 Kč měsíčně. Uvádíme to k charakteristice amerických sociálních, zvláště mzdových poměrů. Tak a přibližně placeni jsou v Americe všichni dělníci lepších kategorií a organisovaní v Unii, jež je ovšem organisací politicky a nábožensky úplně neutrální, starajíc se jen o hájení a zlepšování poměrů svých členů, dělníků.

Výdělky amerických dělníků nedají se ovšem jen tak beze všeho srovnávati s našimi, poněvadž nejsou tu i tam stejné ceny životních potřeb, ale celkem nutno přiznati, že dělník, který pracovati dovede a chce, najde v Americe slušnou obživu, a je-li k tomu ještě šetrný, i na stará kolena obstojnou existenci zabezpečiti si může. Je to ovšem přirozeným důsledkem bohatého hospodářského rozvoje Ameriky, zvýšeného ještě šťastným zasáhnutím Ameriky do světové války.

VII.

Mezi katolickými krajany newyorkskými.

Pobyt náš v New Yorku trval od soboty do pondělí. Po celou tu dobu neměli jsme takřka volné chvíle. Hned v sobotu po prostém obědě v hotelu vybrali jsme se na prohlídku části města pěšky. Shlédnuvše a prošedše park, v němž i menší zoologická zahrada je umístněna, brali jsme se kol hotelu Palace (v němž bydlel za svého zdejšího pobytu i náš president Masaryk, a zde mu bylo jako nově zvolenému presidentu také po prvé newyorkskými Čechy holdováno) ke kathedrále sv. Patrika. Je to nádherná gotická svatyně na čelné třídě, rozsahu asi našeho velechrámu Svatovítského (včetně novostavby) s bohatou vnitřní výzdobou. S kůru dolů visí veliká americká státní vlajka, což musí býti v každém americkém kostele.

Popisovati New York podrobněji vyžadovalo by více místa, než jaké může těmto statím býti věnováno, a také lepšího znalce města samého, než jakými můžeme býti my, kteří jsme je jen letmo po tři dny shlédli. Je to město mrakodrapů. Nejvyšší z nich vítají již cestovatele na lodi přijíždějícího. S jedné strany trčí z moře socha Svobody, asi 100 metrů i s podstavcem vysoká, v jejíž hlavě je místo pro 40 osob.

Kolem sochy Svobody hemží se nepřehledné množství lodí různého druhu a velikostí, vedle malých motorových člunů, nákladních lodí, projíždějí ohromné osobní rychloparníky, převážejíce tisíce lidí z New Yorku do protějšího Brooklynu a jinam, tyto jinak veliké několikapalubové lodi převyšují lodní kolosy, přijíždějící z Evropy a jiných dílů světa. A již kolkolem zálivu kupí se se všech stran doky přístavní, kde zakotvují lodi různých paroplavebních společností mezinárodních, obchodních a průmyslových firem. Není možno vše to tak pestré a nevídané jinde okem přehlédnouti. Za ohromným přístavem vlevo vystupuje do výše až 200—300 metrů město mrakodrapů, tak zv. obchodní čtvť Manhattan; v ní na malém celkem prostoru bydlí na 1 milion lidí v „Sky-

crapers“ mrakodrapech, jichž stavba stála na dva billiony dolarů (našich 67„000 000,000.000 Kč!) Jim vévodí palác Woolworth s 55 poschodími, 792 a půl stopy (264 m) vysoký, postavený za 15 milionů dolarů, radnice ohromná o 34 poschodích, jež jest postavena na dvou stavebních blocích, skrz dům jde ulice; palác Singerův (šicí stroje) o 47 poschodích, jehož vysokou věž jasně osvětlenou jest viděti zdaleka. V nižších poschodích jsou různé úřady, kanceláře obchodní, v nejvyšších pak bydlí boháči, výška nerozhoduje, neboť četné zdviže pohodlné a bezpečné dopravují osoby bleskurychle do kteréhokoliv poschodí. Pohádkový jest soudní palác postavený na 4 blocích o 120.000 čtverečných stop, jest to ohromná rotunda 500 stop v průměru a 300 stop vysoká, ozdobená kol do kola řadami mohutných sloupů; stavba s pozemkem stála 16 milionů dolarů. Nemožno jest vylíčiti, co tu bohatství jest skryto ve velkolepých stavbách, uměleckých výzdobách. Světoznámá jest hlavní třída Broadway, kde jsou přepychová divadla, biografy, výkladní skříně nevídaných rozměrů s přepychovým zbožím všeho druhu. Tato třída skýtá čarovný pohled večer při osvětlení elektrickém různobarevném s pohyblivými nápisy a reklamami, jasné světlo elektrické, světelné reflektory ozařující mrakodrapy přivádějí nás do říše kouzla a pohádek při ohromném ruchu a pohybu tisíců chodců a automobilů. New Yorku nelze si dobře představiti bez policistů, jichž se čítá na 20 000, jsou to mužové velmi vlídní, usměvaví a zdvořilí ke kněžím, jež pozdravují a jimž z úcty umožňují ochotně přechod přes ulice. Ovšem jízdní pořádek nutný v tom shonu lidstva a vozidel má v policistech neúprosné zastánce; sebe menší přestupek, rychlá jízda, předjížďky, přejezd přes ulici, nedovolené zastavení se při jízdě na místech zakázaných trestá se na místě pokutou, vězením, stačí jen strážníku poznamenati číslo automobilu provinilce, aby sám se přihlásil u policie k pokutě nebo do vězení. Jest zajímavo, že jest 90% policistů Irčanů, horlivých katolíků, již jsou pro veřejný pořádek nejsvědomitější a nejpoctivější, odtud i ona úcta překvapující ke kněžím, řeholnicím.

Vedle bohatství staveb vyniká New York i rozsáhlými, pečlivě upravenými parky podél nábřeží, kde hemží

se nesčetné automobily a lidstvo na procházkách, při hrách a zábavách sportovních.

Největší americké město hýřící bohatstvím — skrývá největší bídu vyděděnců společnosti lidské, ztracených existencí. V New Yorku jsou zvláštní čtvrti čínská, černošská, kde v bídných, dřevěných, nečistotou sešlých domcích svým způsobem žijí chudí synové říše Slunce a černošské rodiny; jsou tam však i zákoutí polorozbořených chatrčí různých zločinců, kam není možno bez nebezpečí vkročiti; v takových místech ztratí se dosti často navždy strážník, byv utracen pomstychtivými černochy nebo lupiči a někam pak odvlečen . . .

Jako všude v Americe tak zvláště v New Yorku obdivujeme úžasný pokrok stavitelské techniky. Nestačí tu často zastaralý dům o 10—15 poschodích, jest nutno vystavěti dům vyšší: strhne se jednoduše stavba, odstraní se velkými elektrickými stroji starý materiál, vystaví se celá železná konstrukce 20—30 i více poschodí, pak teprve začne se vyplňováním kostry cihlami, betonem, a to od železné střechy dolů, aby se stavba náležitě slehla a dům nejevil později trhliny.

Divy techniky jeví se i všude jinde, na př. při obrovských mostech. Takový „Královnin most“ je podívanou. Potřebujete půl hodiny, než ho celý přejdete, a když se z nejvyššího jeho bodu podíváte dolů, zatočí se vám hlava závratí. Ve třech poschodích nad sebou jede železnice, elektrická dráha, povozy a auta, pro chodce pěší jsou jen ochozy. Ale chodců iest málo, poněvadž každý skoro jede drahou buď podzemní nebo visutou, na níž jezdí vlaky v přestávkách dvou- až tříminutových. — Vstoupíte po schodišti na stanici, někde dokonce jen se postavíte na pohyblivý chodník a jedete vzhůru. Nahoře jsou turnikety, jimiž můžete projíti teprve tehdy, když jste vhodili do otvoru pěticent. A pak můžete jeti mnoho hodin cesty a vystoupiti na stanici, kde vám libo. Chcete-li jeti zpět, nastoupíte stejným způsobem jako prve na opačné straně pouliční dráhy. Číslo na stanici ukazuje zároveň číslo ulice, na níž se nacházíte. Číslování ulic vůbec velmi usnadňuje v New Yorku orientaci, takže jen trochu čilý cizinec dovede se tam v několika dnech snadno orientovati.

V neděli rozdělila se naše výprava v několik skupin. Někteří sloužili mši svatou v kathedrále, většina kněží s panem biskupem Kašparem u známých již O. O. Redemptoristů na streetu 61. Mají tu dosti prostornou svatyni s třemi oltáři a čtyřmi řadami lavic. Jen trochu nízká je, asi jako bývají školní kaple. Kněží Redemptoristů působí zde 8, z nichž 4 Češi a 2 Poláci, 1 Irčan a 1 Němec. Rektorem je dp. Petránek, rodák z Uhlířskojanovicka. Odpoledne konala se, jak jest zde zvykem, slavnost Božího Těla. Nejsvětější Svátost nesl pan biskup královéhradecký dr. Kašpar. Však to bylo po prvé, co katolický biskup z Čech sem do New Yorku zavítal, a proto již to samo bylo velikou událostí. V průvodu šly přečetné družičky, pak mládež z katolické školy, katolické sokolky, pan biskup s asistencí čtyř kněží, všichni ostatní kněží z naší výpravy v rochetách. Ale průvod bral se jen ve svatyni samé, ven není možno vyjíti. Není to tak okázalé a slavnostní jako průvody u nás, ale katolíci zdejší měli z toho radost velikou. Poplakali si přemnozí z nich radostí.

Po slavnosti jsme v několika autech ozdobených velikými nápisy: „Czechoslovakian Delegation to the Euch. Congress of Chicago" vykonali projížďku městem. Trvala hodně přes dvě hodiny, takže jsme něco shlédli, chrámy, školy, (velikolepou Columbianskou universitu), různá učeliště, úřední budovy, mosty, inu vůbec všecko. Divení nebylo konce. Jen když jsme jeli kol pomníků na způsob náhrobního kamene, a na nich četli pod prvým slovem „Memento" nápis s obsahem sdělujícím, že od počátku letošního roku již 256 osob bylo při srážkách automobilových nebo při přecházení ulice zabito (číslice se čas od času doplňuje), tu nám bylo trochu úzko. Což kdyby — leč již zabočujeme na třídu našeho hotelu a za chvíli zdrávi vystupujeme.

K odpočinku? Ne, na ten ještě není času. Právě večer o 8. hodině sejdou se v sále katolické školy (řízené Sestrami) na streetu 62. katoličtí Češi k přátelské schůzce; tož rychle něco povečeřet, a již se béřeme na určené místo. Schůzi zahájil humorným způsobem obřadník večera dp. Matějů, žákyně škol nás střídavým oslovením uvítaly, Cyrilská jednota zapěla nám dva

sbory, pak nás ještě uvítal dp. rektor Petránek, načež promluvil pan biskup Kašpar velmi upřímně a srdečně. Následovaly kratší nebo delší promluvy zástupce arcibiskupů: pražského (kan. dra. Hanuše), olomouckého (kan. Stavěl), biskupa brněnského (dp. Kovařík), opata P. Arn. Vykoukala z Emauz, dra. Stanovského (za kolej Arnošta z Pardubic), senátora kan. Kavána a posléze poslance V. Myslivce. Obsah všech promluv tlumočil jednak díky americkým Čechům-katolíkům za prokazované služby a pomoci, a pojednání o poměrech v naší republice vůbec, katolických pak zvláště. Ač oslavná schůze až skoro do půlnoci trvala, nebylo nikde znáti únavy.

V pondělí prohlédli si účastníci ještě některé znamenitosti města, buxtonský park se zoologickou zahradou s velikou sbírkou hadů a j. Oběd vystrojili nám OO. Redemptoristé, ukázali se dobrými hostiteli, zvláště tou srdečnou upřímností, jež nám zde chvíle ty tolik zpříjemňovala. Odpoledne ještě to a ono obstaráno, a večer nastalo stěhování na další cestu. Zase v autech na nádraží velikých rozměrů, kde jsme již o 10. hod. večer mohli zaujmouti místa v připravených Pullmanových lůžkových vozech, v nichž je cestování opravdu velmi příjemné. Dříve ovšem ještě naposledy stiskli jsme vděčně pravici přehorlivým a obětavým zdejším katolickým Čechům, kteří se o nás po všecky tři dny tak mateřsky starali, i dp. Matějů doprovodil nás až na nádraží, a pak jsme se uložili k odpočinku. Vlak vyjel teprve o 1. h. po půlnoci, kdy jsme my již dávno oddali se spánku, abychom se jím posilnili na další cestu. Všichni odnášeli jsme si z New Yorku vzpomínky ty nejkrásnější. Přišli jsme mezi bratry a bratrsky jsme byli přijati. Bez bombastu, ale s upřímnou srdečností. Díky vám za vše ještě jednou, dobří čeští, katoličtí bratří a sestry newyorkští! Nezapomeneme toho!

VIII.

U presidenta Spojených Států ve Washingtoně.

Vládním a vskutku hlavním městem Spojených Států severoamerických je Washington, město pojmenované tak po svém velikém zakladateli a sjednotiteli.

Je to snad nejkrásnější město Unie, nebo aspoň jedno z nejkrásnějších. Sídlí v něm president republiky, v Kapitolu zasedá kongres, skládající se ze sněmovny a senátu, jsou tu všecka velvyslanectví a vyslanectví a hotely i domy soukromníků. Továren není nikde viděti, za to všude svěží zeleň vstříc oku lahodí.

Přijeli jsme do Washingtonu asi o půl 8. hod. ráno, 8. června. Sotva jsme z vlaku vystoupili, už tu byl čsl. legační rada dr. Fíša, který nás ještě s jedním úředníkem naší legace přišel pozdravit a jménem vyslance uvítat. Po krátce trvající snídani vydali jsme se ve velkém autobuse na projížďku městem. Hned před nádražím stojí socha Krištofa Kolumba, objevitele Ameriky, o něco dále zvláštní budovy, v nichž úřadují kongresníci. Každý poslanec má zde jeden, senátor dva pokoje jako svou pracovnu, a státem placeného sekretáře. A již jsme u Kapitolu, mohutné to budovy z bílého mramoru s vysokým schodištěm a velikou kopulí. Podotknu ihned, že jsme si později i vnitřek budovy prohlédli a i do zasedající právě sněmovny vešli. Skýtala stejný obraz, jako snad každá sněmovna na světě. Jakýsi starý pán, kongresník, četl tam u stolku svou řeč, jíž se zjevnou lhostejností poslouchalo asi tucet kongresníků. Ostatní patrně měli cos pilnějšího na práci ve svých studovnách nebo knihovně. Foyer sněmovny vyzdobeny jsou sochami o národ a stát zasloužilých mužů, mezi nimiž i jedna žena se nachází, a obrazy z historie Spojených Států.

Jedeme dále kolem vysokého obelisku, co do výšky třetího na světě. Zabočujeme do třídy vyslanectví, kde stojí jedno vedle druhého. Československé asi uprostřed, právě naproti spolkovému domu svobodných zednářů. Budova ruského vyslanectví je zavřena, okenice zabedněny, což nám i zde připomenulo žalostný stav Ruska. U kathedrály episkopální církve jsme zastavili a navštívili v ní se nalézající hrob presidenta Wilsona. Uvnitř je kathedrála vyzdobena tak, že máte dojem, jako byste se nacházeli v katolickém kostele: oltář se svícemi, sochy svatých a světic ve výklencích na stěnách, malovaná okna s obrazy světců — jen svatostánek a v něm Nejsvětější chybí. To je ovšem to

hlavní. Po prohlídce staré kathedrály a rozestavěné nové, větší, oddělili se pp. biskup Kašpar, opat Vykoukal, kanovník Hanuš, převor Neužil, a legační tajemník p. Dr. Fíša, aby jeli navštíviti p. zplnomocněného ministra Fierlingra a odtud do sídla apoštolského delegáta, arcibiskupa Msgra Petra Fumassoni-Biondiho, jenž se svým tajemníkem velmi srdečně přijal české zástupce; překvapil je znalostí českých dějin církevních o sv. Václavu, sv. Janu Nepomuckém, i o církevních poměrech v republice; tu bylo možno doplniti jeho vědomost o nás, že postavení katolické církve v Československu jest daleko lepší a utěšenější, než bylo v prvních letech republiky. Pan delegát apoštolský louče se přál vlasti naší největšího rozkvětu. Setkali jsme se s ním ještě na kongresu. Ostatní delegace naše jela zatím s p. předsedou Strakou a Hajíčkem na návrší ke hrobu Neznámého vojína. Před ním je veliký kruh o dvou řadách sloupů, uvnitř kruhu amfitheatr se sedadly a ložemi, na vyvýšeném místě židle, na níž usedá při různých slavnostech president. Vše je z bílého mramoru zbudováno. U hrobu Neznámáho vojína přechází stále čestná stráž. Odtud společně jedeme k Památníku Lincolnovu. Nad vysokým schodištěm rozsáhlá trojdílná síň, v jejímž pozadí jest veliká, v nadživotní velikosti zhotovená socha Abrahama Lincolna, jednoho ze slavných presidentů Spojených Států, osvoboditele otroků. Nejvýznamnější jeho řeči napsány jsou na deskách v pobočních stranách dvorany. Zase vše z bílého mramoru. S výše schodiště je přes jezírko k obelisku a dále ke hřbitovu a přes celý sad nádherná vyhlídka.

Poledne se blíží, a my máme deset minut po poledni býti přijati presidentem Coolidgem; proto již rychle k Bílému domu, jeho to úřednímu sídlu. Každý by si představoval nějakou velkolepou budovu, ale to by se zmýlil. Bílý dům je praobyčejný přízemní domek s nízkou střechou, takže dělá spíše dojem nějakého velikého kiosku. Vstoupíme do předsíně a seřadíme se po dvou. Ani zde nenalézáme nádhery nebo přepychu; koberce jednoduché, na stěně staré skříňové hodiny, a prostě oděný sluha jen oznamuje, že záhy vstoupíme do pracovny presidentovy. V tom již se otevíra jí dveře

první vstupuje náš vyslanec min. Fierlinger a stručně sděluje presidentovi, že jsme přišli vzdáti hold hlavě amerického státu a poděkovati za vše, co Spoj. Státy pro republiku naši vykonaly. President Coolidge, jenž popošel až ke dveřím, s milým úsměvem děkuje a přeje našemu státu a národu mnoho zdaru.. Pan kanovník dr. Hanuš po několika slovech odevzdává presidentu odznak naší čsl. výpravy na eucharistický sjezd. Přijal jej a podržel v ruce po celou dobu audience. Na to po řadě předstupujeme před presidenta a tiskneme jeho pravici. President Coolidge je nevelký, slabší pán; světlý vlas je česán s pěšinkou na straně. Oslovuje nás různě, nejčastěji: Mám z toho radost, že vás zde vidím a mohu pozdraviti. Chování presidentovo je nenucené, skromné a důstojné. Druhým vchodem vycházíme z pracovny hlavy Unie a vystupujem do parku před Bílý dům, kde nás fotograf fotografuje.

Po té zajíždíme k hotelu Hamilton, kde je připravena přesnídávka, při níž promluvili: p. Straka, předseda Národního Svazu českých katolíků v Chicagu, vyslanec min. Fierlinger, kongresník Sabath, a biskup dr. Kašpar, který pronesl zdravici na presidenta naší republiky Masaryka. — Mimochodem jen ještě podotýkáme, že jsme této chvíle ještě použili k vysvobození šesti na Ellis Island v New Yorku úřady zadržených Slováků, kteří by tam jinak byli museli zůstat. — A pak již rychle k nádraží, kde se loučíme se členy legace, vstupujeme do připravených vozů, abychom nastoupili 18hodinovou cestu do Chicaga.

IX.

Příjezd do Chicaga, uvítání, večerní schůze.

Vlaky americké známy jsou svou rychlostí. Vlak letí krajinou, farmy se mihají a když přijíždí k větším skupinám domů, siréna vlaková houkáním dává znamení. Traťových domků s hlídači jako u nás v Americe neuvidíš, závor jen zřídka. Některé vlaky používají také zvonců, jež se rozezvučí monotonním cinkáním, když

vlak jede podél neohražené silnice nebo dokonce městskou ulicí. K desáté večer jeli jsme Pittsburgem. Ohromné železářské středisko, rozložené v údolí podél trati a řeky. Snad půl hodiny jel rychlík kolem; tekoucí z pecí žhavé železo příšerně ozařovalo noční temnotu, a kde toho nebylo, vysoko vztyčená oblouková světla prozrazovala, že zde několik Mor. Ostrav, Vítkovic a Kladna spojeno jest v jeden celek. Potom uléháme na lůžko, jakobychom doma byli, aniž bychom si vzpomněli, že by stačilo povolení několika šroubů nebo jiná neboda, abychom nepříjemně z nočního odpočinku svého byli vyrušeni.

Ráno vstáváme a strojíme se v myšlenkách, že s pomocí Boží blížíme se k hlavnímu cíli své cesty, k Chicagu. Již jsme v jeho předměstí, les komínů před námi, z dáli i mrakodrapy zase spatřujeme, a kol 9. hod. ranní vlak zvolňuje jízdu, až konečně stane docela. Vystupujeme svižně, cestou nijak unaveni a již nám v ústrety běží chicagští krajané. „Sláva! Sláva! Sláva!“ zní to prostrannými dvoranami nádraží, a již zabočujeme na volné místo se schodištěm v pozadí, kde je první oficielní uvítání. Oslovuje nás předseda jednoty českých duchovních amerických dp. Nováček, p. biskup Kašpar stručně děkuje. A již se také vyrojilo asi půl tuctů fotografů, zpravodajů to různých listů — i jeden Číňan nebo Japonec byl mezi nimi, — jichž výkonnost jest obdivuhodná, neboť již v odpoledních vydáních listů shledáváme se s velkými obrazy naší výpravy. Také v textech píše se o nás v listech anglo-amerických, a ani nás nenapadá posílati opravu, když jeden z nich odhaduje naši výpravu na 250 osob. Podobizna biskupa dra Kašpara je ještě zvlášť ve všech listech. Dobře bylo, že jsme přijeli do Chicaga skoro první, tisk si nás lépe povšiml; až se počnou množiti výpravy se všech stran, nevěnovalo by se nám tolik pozornosti.

Krajanům našim září oči radostí, nám také, namnoze i slzy zalévají řasy. Ale není ještě času oddati se pocitům, musíme hleděti dostati se do určených pobytů. Vsedáme do připravených aut a rozjíždíme se na všecky strany. S námi v autu jede mladší pan Radouš, dr. Lorenz a tajemník Národního Svazu českých katolíků, pan Ant. Tesař. Dobře postaráno je o všecky.

S mnohými nás vítajícími se již osobně známe z několikerých jejich výprav do naší vlasti. Ostatně jsme prosti jakýchkoli obav, vždyť jedeme mezi své, s nimiž jsme jedna krev i jedna víra. Národní svaz spolu s jednotou českého duchovenstva chicagského určil hostům byty, jak je nabídli dpp. faráři chicagští a přední rodiny české. Převorství sv. Prokopa v Allportu stalo se střediskem naší delegace. Pan opat Kohlbeck s ostatními dp. členy řádu benediktinského s nevšední ochotou a přátelskou láskou uhostil tam p. biskupa Dr. Kašpara, pp. opaty Zavorala a Vykoukala, kanovníky Dr. Hanuše a Stavěla a p. katechetu Dostála, jako tajemníka pana biskupa. Pohostinství tak upřímně nabídnutá a něžná pozornost k hostům, které dpp. kněží tamní i klerikové ochotně všude doprovázeli jak po městě, tak ve slavnostech, zůstane všem nám v trvalé vděčné vzpomínce. Navštívili jsme redakci „Národa a katolíka", moderní tiskárnu jejich za výkladu ředitele dp. Šaška, školu farní, divadelní představení a slavnost zakončení roku s udílením cen, kde jsme obdivovali školní práci sestřiček a čilý náboženský život mládeže. Při příjezdu do Chicaga nemožno jest nevzpomenouti spolku Rieger, jehož četní členové nabídli nám svá auta a doprovodili nás všecky do bytů; oni to byli, kteří vždy byli hotovi dovézti nás na slavnost, do schůzí a pod., mezi nimi s díky jmenujeme pp. V. Kodla a Kratochvíla, kteří se starali otcovsky o hosty z převorství benediktinského, a jiné.

Chvíle do večera uplynuly jako voda, a již nás auta vezla z různých končin ke katolickému domu česko-americkému na 18. streetu. My hosté shromažďujeme se dole v sále, jsme zde fotografováni, načež vstupujeme do prostranné dvorany v prvém poschodí, kde nás vítá americká národní hymna a bouřlivý jásot Čechů-katolíků, naplnivších všecky prostory dvorany i rozsáhlou galerii. My jako hosté usedáne na jevišti. Jsme rozmnoženi o pana opata Strahovského Methoda Zavorala a bratry Kolísky, kteříž o několik týdnů přijeli dříve, poněvadž hodlají zase dříve odejeti, aby se zúčastnili české pouti do Lurd. Účinkující kapela je sestavena ze studentů katolických středních a vysokých škol v Lisle, bene-

diktinském to učilišti asi 50 kilometrů od Chicaga vzdáleném. Čilým jinochům dostalo se již často za jejich výkony cen a vyznamenání; dnešní výkony jejich byly tím důkladnější, vždyť hráli hostům tak vzácným.

Dp. Nováček zahájil oslavnou schůzi, načež za americké katolíky promluvil jadrně a nadšeně msgr. Bobal, farář u sv. Cyrilla a Methoděje, a dobrý náš a staré vlasti známý předseda Národního Svazu p. Straka. A zase se střídala hudba a zpěv, takže teprve po desáté dostal se k slovu ndp. biskup Dr. Kašpar, jehož vroucí promluva přijata byla s nadšením. Stejně tak bylo tomu při promluvách kanovníka dra Hanuše, kan. Stavěla, opatů Zavorala a Vykoukala, prof. Kolíska, katechety Dostála, sen. a kan. Kavána, a když poslední z řečníků, redaktor „Čecha" a posl. Myslivec končil svou řeč, blížila se jedna hodina s půlnoci. A přece se bez únavy takřka rozcházeli účastníci s pocity nadšení, poněvadž radost nedovolila jim poddati se únavě. Český katolický denník „Národ" z 13. června přinesl vedle mnohých oslavných článků o delegaci naší báseň, jež tlumočí radostné city drahých bratří při našem příjezdu:

Buďte vítáni!

Pozdravná báseň na uvítanou vzácných a drahých hostí našich k XXVIII. Eucharistickému kongresu.

Buďte vítáni nám, vzácní hosté,
kteří přicházíte uctít nebes Mannu
z drahých dálav staré naší vlasti
k nám až sem na břehy Michiganu!

Jdete na důkaz, že žije víra
světců Cyrilla Methoděje,
Vojtěchovu píseň „Pomiluj ny!"
národ náš že dosud zbožně pěje.

Tolik jsme se těšili již na Vás,
jak Vás všechny, upřímně po česku,
pozdravíme o slavnostech velkých,
kterým dodá i Váš příchod lesku.

Čechii a družnou Moravěnku,
Slezsko hornaté i Slovač sladkou
ve Vás tisknem na vzbouřené hrudi,
posly země, jež nás všech je Matkou!

Chléb a sůl po starém dobrém mravu
podáváme Vám a vřele ždáme:
Budiž volno Vám zde jako doma,
vždyť Vás všechny tolik rádi máme!

Potěšíte se, i zde že stále
svatá víra v českých srdcích hárá,
stejně jako k rodné své lne řeči
katolická česká větev jará!

Vítáme i Vás, Vy drahé duše,
jež jste z různých států k nám sem spěly,
Eucharistickém by na kongresu
všechny české osady se stkvěly!

Svatý Václave, ke kterému se
národ český povždy v prosbách vrací:
Požehnání svého v plné míře
unionistické dopřej práci!

Alois Ječmínek-Hrázecký.

X.

Hosty katolických paní chicagských. Návštěvou v Lisle a Mundeleinu.

Katolické ženy a dívky jsou v Americe velmi platným činitelem v katolickém hnutí. Je tomu tak sice všude ve světě, kde se život katolický rozvíjí, ale zde v Americe je třeba budovati kostely, zřizovati a vydržovati školy, zakládati sirotčince a pečovati v nich o dítky opuštěné — a ve všem má katolická žena vynikající podíl. Vede si proto značně samostatně. Samostatnost ta projevila se i vůči naší české výpravě na chicagský eucharistický sjezd. Ženy a dívky katolické uspořádaly

na její počest zvláštní banket, a to v jedné z nejprostornějších dvoran chicagských, Plzeňském paviloně, který je dobře o polovici prostornější, než žofínský sál v Praze.

Sem shromáždilo se ve čtvrtek 10. června 600 katolíků chicagských. Dvorana byla bohatě vyzdobena kvítím a girlandami, vše jako v pohádce. Na bíle prostřených stolech podávala se večeře, jež pro návštěvníky, kromě hostů, stála 2 dolary. Ač byl sál do posledního místečka naplněn, ještě pro několik set osob místa se nedostalo. V kuchyni z ochoty pracovaly katolické paní, jídla roznášely slečny. U dlouhého předního stolu zaujali místo hosté z Československa v čele s biskupem Kašparem, předsedkyní paní Nedvědovou a obřadnicí (která celý večer řídí) paní Hanzlíkovou. O paní Nedvědové by se slušelo poznamenati, že jest jednou z nejzasloužilejších katolických pracovnic. Dobře 40 let již působí pro vše katolické, je vzorem obětavé duše. Jde-li o nějaký nový podnik, ať již to je kostel, škola, sirotčinec nebo cokoli jiného, jde se na ni. Řekne-li ona „bude to!" pak to také jistě bude. Požívá neobmezené důvěry v celém katolickém táboře, a to právem i zásluhou.

Po dobré večeři — toť se rozumí, že po česku upravené — promluvili na uvítanou zástupci chicagských katolíků, pí. Nedvědová, dpp. Kestl a Šašek (red. „Národa"), p. Antonín Čermák, předseda okresní rady okresu Cook, jeden z nejpřednějších osobností chicagských, p. Vl. Peterek, tajemník Ústř. Katolické Jednoty, agilní tajemník Národního Svazu českých katolíků pan Tesař, a krajanům naším z výpravy do staré vlasti a z četných schůzí známý P. Jedlička. Je stále tak robustní, ale trochu ustaraný — má mnoho práce. Z hostů pak promluvil především nejdp. biskup dr. Kašpar, který je dnes již miláčkem chicagských českých katolíků, dále nejdpp. opati Zavoral a Vykoukal, kanovníci dr. Hanuš a Stavěl, posl. Myslivec, načež byli představeni a stručné zdravice pronesli i všichni ostatní členové výpravy z Československa. Byl to opravdu krásný večer, který účastníkům nevymizí z paměti. První dny věnovány byly oficielním návštěvám, zvláště na radnici, kde pozdravil delegaci naší starosta Chicaga Dewer; poli-

cejní náčelník Collins (má za manželku Češku), okresní starosta Čermák se svým úřednictvem, kongresman Szabat a čeští členové rady městské; všem těmto representantům dány na památku naše odznaky.

Následujícího dne zajeli někteří účastníci do Lisle, vzdáleného asi 30 mil (přes 50 km). Zdá se to dosti daleko, ale zde v Americe ztrácejí vzdálenosti význam, jaký mají u nás. Sta mil můžete jeti a stále po vycementovaných silnicích, čistých jako stůl, míjíte útulné farmy a potkáváte auto za autem, četná z nich i ženami řízená. Středem silnice je naznačena čára; auta jezdí po pravé straně, v jistých pak vzdálenostech jsou vypouklé schránky, jako poklopená ošatka, jež září jako ohněm rozžhavené a udávají autům směr.

Lisle je středisko několika benediktinských ústavů. Základ k němu položil opat Jaeger, v Pánu již zesnulý, s dp. P. Prokopem Neužilem. Je tu veliké učiliště, rovnající se našemu gymnasiu a částečně i technice, kterýžto ústav je i státem za rovnocenný uznávaný, dále sirotčinec a klášter sester Benediktinek Před 40 lety postaven zde malý domek, dnes je to veliký ústav o četných budovách, samostatném hospodářství a s rozsáhlými pozemky. Vše to pořízeno ze sbírek, k nimž přispěli i nejméně majetní.

Přišli jsme do ústavu právě v den, kdy se končil školní rok a studující se již chystali na prázdniny. Veliké jich kufry již odvážely autobusy. Po důkladné prohlídce ústavu, při níž nás zvláště sbírky a pomůcky přírodovědecké naplnily obdivem — i žraloka v lihu naloženého jsme tu nalezli — poobědvali jsme společně s pány profesory a studenty. V sále vystaveny byly ceny, jež studenti z ústavu při různých veřejných závodech a zápasech získali. Při obědě účinkovala i ústavní kapela, která za své výkony rovněž četných pochvalných uznání získala. Po oslovení obřadníkem vp. Benediktem Bauerem (anglicky) a ředitelem koleje vp. Kosmasem Veselým, jenž uvítal hosty jménem profesorského sboru i žactva, pronesli krátké proslovy nejdp. biskup Kašpar, opati Zavoral a Vykoukal a kanovník dr. Hanuš, jehož anglické oslovení zvláště vyvolalo mezi studentstvem bouři nadšení.

Na to zajeli jsme k sirotčinci, prošli některé jeho třídy a obdivovali — tady musíš pořád obdivovati — dokonalé zařízení celé budovy, načež jsme jeli k ústavu Sester Benediktinek. Jsou většinou již rozené v Americe, ale Češkami dobrými zůstaly. Dvě z nich jsou Pražanky. Jak vás to dojme, když prohlížíte knihovnu Sester, a najdete zde Palackého Dějiny národa Českého, zde v dálné Americe, u řeholnic, po nichž u nás i jinde mnohý zbrklý pokrokovec hodí výtkou nevlastenectví a zpátečnictví.

Jednu ještě zvláštnost musím připomenouti, která nás v Lisle neobyčejně dojala. Do jednoho rohového pilíře hlavní budovy zazděn jest kámen, který sem ze zbořeného kláštera sv. Prokopa na Sázavě v Čechách před lety přivezl vdp. Prokop Neužil. Je opatřen vhodným nápisem. Tím způsobem aspoň částečně uctěna i v dálné Americe památka velikého kulturního díla, jež zásluhou a spoluprací sv. Prokopa kvetlo kdysi v naší vlasti.

Hluboce dojati odjížděli jsme s večerem do Chicaga, modlíce se tiše, aby Bůh tomuto kulturnímu dílu benediktinskému žehnal a je chránil.

Svěcení tělocvičny a rozšířené kaple.

Ještě jednou navštívili jsme Lisle v neděli 27. června po kongresu, kdy byla slavně posvěcena tělocvična Koleje sv. Prokopa (zbudovaná nákladem 80.000 dolarů) a rozšířená kaple v sirotčinci. Světitelem tělocvičny byl p. biskup Dr. Kašpar, slavnostním řečníkem p. poslanec Myslivec, při svěcení kaple kázal p. kanovník Stavěl o dílu lásky k sirotkům, jež ošetřují a vychovávají obětavé sestry sv. Benedikta. Obě slavnosti byly četně navštíveny katolíky z Chicaga; sta a sta automobilů, jež hemžily se v prostranném parku klášterním, svědčily o četné účasti a zámožnosti našich krajanů amerických, kteří štědře podporují český řád sv. Benedikta v Lisle a Chicagu.

Týden před započetím sjezdu zajeli jsme do Mundelein. Je to místo asi 70 kilometrů vzdálené od Chicaga, a bylo pojmenováno po kardinálovi, poněvadž jemu (arcibiskupství) celé patří. Je to rozsáhlý park

o 1.200 akrech (485 hektarů) samá lučina a lesík. Uprostřed je jezero, kolem něhož půjde o závěrečném dni sjezdovém slavnostní eucharistické procesí. Střed tvoří kostel, uvnitř bohatě vypravený, v okolí nalézají se veliké sály pro pohoštění. V jedné frontě s kostelem je šest velikých budov, po každé straně tři, v nichž umístěn jest seminář kněžský, jakož i fakulta theologická a filosofická pro 500 posluchačů. Vnitřní zařízení je co nejdokonalejší. Každý bohoslovec (studium bohosloví s filosofií trvá zde 6 let) má svůj vlastní pokoj s koupelnou. Budova je pravou pevností s velikou zbrojnicí — knihovnou. Sály k přednáškám jsou prostorné a jasné. Když jsme si vzpoměli na ty špeluňky, v nichž musí tráviti bohoslovci naší Pražské theologické fakulty (ve Spálené ulici), bylo nám až úzko. I to zajisté působí, že zde v Americe vycházejí kněží do života křesťansky sebevědomí, volní, ne skrčení a jakoby zakřiknutí. Kněz je zde váženým všude, o tom vás předsvědčí malá jen procházka nebo projížďka, kterou zde v průvodu kněze vykonáte. Věru, zde člověk teprve vidí, jak velikou obětí jest u nás býti knězem. Ale dá Bůh, i to se změní; jen trochu po amerikánsku pracovati a vystupovati bude třeba.

Na zpáteční cestě jsme se zastavili v misijním domě Techny, kde vedle nádherného chrámu jest budova — vlastně komplex budov — pro 3000 kněží, bratří a kandidátů, připravujících se na působení v misiích. I tu jsme se setkali s krajanem z naší republiky. Slovan všude bratry má!

XI.

Sv. misie v českých kostelích chicagských.

Kardinál Mundelein vyzval ve svém pastýřském listě věřící, aby se důstojně připravili na hold Eucharistický hodným přijetím svatých svátostí, a uložil duchovním, aby konali pro lid sv. misie. A čeští katolíci jako jiné národnosti uposlechnuvše hlasu arcipastýře, prožívali týden před zahájením kongresu duchovní hody připravené jim duchovními hosty ze staré vlasti. Duchovenstvo chicagské vyjednávalo o tom s národním

komitétem v Praze; jejich zástupce dp. Prokop Neužil ve své známé horlivosti zaslal do Prahy nástin 15ti promluv duchovních, jež byly rozděleny mezi české duchovní pro 9 českých farních kostelů chicagských. Pořad sv. misií byl: Od neděle 13. června až do neděle 20. června slouženy byly slavné mše sv., při nich kázání, večer kázání a sv. požehnání, pokud bylo možno pontifikální. Bylo dbáno toho, aby se hodnostáři s právem pontifikalií (dp. biskup Kašpar, opat Zavoral a Vykoukal a kan. Hanuš) se vystřídali v kostelích českých buď mší sv. pontifikální nebo požehnáním nebo kázáním. Podobně bylo i s ostatními duchovními českými. Misie konaly se v těchto farnostech: u sv. Prokopa, sv. Jana Nepom., u sv. Víta, sv. Lidmily, Bl. Anežky České, u bl. Panny Marie Matky Dobré rady, u Panny Marie Cellenské, Svatohorské, Lurdské. Každý z našich duchovních měl několik kázání po farnostech, několik duchovních funkcí. Budiž vzdána čest katolíkům chicagským, s jakou horlivostí účastnili se sv. misií plnili chrámy dopoledne i večer, s jakou radostí vítali své duchovní bratry ze zámoří, jejich nadšeným kázáním naslouchali. Poslední dny týdnu byly slyšeny sv. zpovědi podvečer, a v sobotu někde až do 11. hod. noční; všichni kněží přišedší na kongres, měli od kard. Mundeleina plnou pravomoc zpovědní pro všecky zpovědi. S jakým duchovním užitkem potkaly se sv. misie jest patrno z toho, že v neděli na 36.000 katolíků českých přistoupilo ke stolu Páně, mnoho bylo kajícných návratů do sv. církve, mnoho těch, kteří po letech s Bohem se smířili .. A pro nás, kněze, byly to chvíle radosti, viděti tolik lásky, vroucnosti a vážnosti, s jakou účastnili se bratři američtí sv. misií a vykonali sv. zpověď. A kněží — bratři američtí plesali, že jejich osady farní jsou duchovně znovuzrozeny a naplněny horlivostí pro svatou věc víry. Katolíci čeští velikou hřivnou lásky eucharistické přispěli k duchovnímu daru kard. Mundeleina Svatému Otci: k „bouquetu“ milionu sv. přijímání!

XII.

Veliké přípravy ke kongresu v Chicagu.

Když permanentní komité na schůzi v Paříži v říjnu 1925 pevně stanovilo podle přání kardinála Mundeleina příští kongres v Chicagu na r. 1926, rozvinula se tu hned neobyčejná činnost přípravná. První eucharistický mezinárodni sjezd ve Spojených Státech! Vlastenecká hrdost Američanů, horlivost uvědomělých milionů katolíků žádala, aby kongres vyzněl velikolepě, v rozsahu dosud nebývalém. Za místo kongresu zvoleno podivuhodné město Chicago, podivuhodné vzrůstem obyvatelstva za několik desítiletí na 3 miliony lidí, velikostí na čtvrtém místě po Londýně, New Yorku, Paříži, podivuhodné silou katolicismu, kde jest přes milion obětavých, horlivých katolíků, jež nemá ani stoleté tradice.

První zmínka o místě, kde nyní stojí řady vysokých „mrakodrapů", hemží se tisíce automobilů, ústí 52 železničních tratí, jest z r. 1674, kdy do krajiny té řídce obydlené Indiány illinoiskými zabloudil franc. jesuita P. Marquette zkoumaje poříčí Missisipi. Vystavěl si tu, jsa nemocen, chatu a dal tím základ missionářské stanici u jezera Michiganského. Teprve r. 1795 prodali Indiáni Spojeným Státům kus země (6 čtver. mil) u ústí řeky Chekago; vystavěna byla tu pevnost Dearborn, kolem níž r. 1833 povstala vesnice. V té době biskup St. Louisský požádán byl od 38 katolíků, aby sem poslal kněze a zřídil duchovní správu. Biskup poslal sem P. St. Cyra, jenž vystavěl dřevěný kostelík. Obyvatelstva tu rychle přibývalo, již r. 1844 zřízeno bylo biskupství, a prvním biskupem byl zbožný William Quarter, postaveny byly chrámy, útulky, školy, ale r. 1871 lehlo celé mladé město popelem. Horlivý biskup tehdejší Foley znovu vybudoval svatyně za několik let při heroických obětech obyvatelstva. R. 1880 zřízeno bylo v Chicagu arcibiskupství s mgr. A. Feehanem Irčanem v čele. Za nástupce Ed. Quigleya druhého arcibiskupa, rozkvetl zvláště náboženský život zřízením přečetných škol všech stupňů, dobročinných ohromných ústavů, založeny dvě katolické university: jesuitská Loyola-

University a De Paul-University, řízená kongregací misijní. Ohromný vzrůst města a spolu s ním i katolického života pokračuje od r. 1915 za arcib. Jiřího Mundeleina, jenž stal se r. 1922 kardinálem; jeho největším dílem jest stavba třetí katol. university (pro vzdělání kněží) P. Marie u Jezera (St. Mary of the Lake) 30 mil sev. od Chicaga, v nové osadě nazvané podle kardinála Mundeleina. Arcidiecése chicagská má přes 200.000 dětí v katolických školách, 361 chrámů a farností, na 1200 kněží, v Chicagu samém jest 233 kostelů vedle četných kaplí v ústavech církevních. Město bohaté, středisko velkoobchodu a velkoprůmyslu, bylo velmi vhodně zvoleno pro světový kongres. Kardinál protektor sjezdu vyvolil si k dílu tomu nejschopnější pracovníky: předsedou jmenoval velmi oblíbeného mladého světícího biskupa chicagského mgra Ed. Hobana, generálním tajemníkem energického mgra Quillea, pokladníkem mgra Sheila s horlivými zástupci Griffinem a Ryanem. Toto místní komité rozdělilo práci na 25 sekcí s 200 členy z předních řad kněžských a světských. Byly tu odbory finanční, ubytovací, dopravní, informační, zdravotní, bezpečnostní, hudební, výpravní, novinářský, zásobovací, organisační pro stanovení programu, slavností ve městě, průvodu svátostného. Bylo hned pamatováno na to, že může se súčastniti na million cizích hostí nejen z Ameriky, nýbrž i z celého ostatního světa. Zvláštní komité pracovalo s permanentním komitétem a jeho členy ze všech dílů světa ohledně účasti, vydávalo vlastní anglický Bulletin a zprávy o průběhu příprav a přihlášek na sjezd. V našem malém měřítku nedá se vystihnouti ohromná práce, kterou vykonali. Kardinál Mundelein vydal o 4. neděli adventní 1925 okružní list, v němž zve celý svět na kongres a žádá věřících chicagských, aby přijali v pohostinství hosty, krajany z různých zemí; list byl vydán v 8 jazycích pro osmero národností v Chicagu (anglicky, německy, italsky, česky, slovensky, chorvatsky, polsky, litevsky), v 600 000 výtiscích. Ubytovací komité rozeslalo na 770 000 dotazníků do všech rodin ať katolických ať jiných dobré vůle, aby přihlásily byty pro hosty. Rovněž všecky hotely, veřejné budovy městské, školní, koleje,

byly zamluveny pro ubytování kongresistů. Pullmanova společnost, lodní společnosti nabídly se k ubytování a stravování hostí.

Bylo postaráno o dostatek pokrmů pro statisíce hostů, hoteliéři, potravináři všeho druhu se zavázali nezdražovati potravin a nápojů; o bezpečnost a pořádek zaručila se policie, společnosti automobilové slíbily přispěti k provozu hostí, služba zdravotní opatřena více než 200 lékaři s 1000 ošetřovatelek; spolek mužů Nejsv. Jména dal 3000 členů za uváděče a průvodce cizinců. Spolky katolických žen Spojených Států a zvláště sv. Marty ušily několik set rouch bohoslužebných a množství prádla kostelního, aby bylo umožněno sloužiti najednou mši sv. 2500 kněžím, tolik bylo oltářů připraveno, a biskup Hoban posvětil k tomu cíli ještě 600 oltářních kamenů.

Vedle těchto tak rozsáhlých příprav technických věnoval kardinál Mundelein hlavní péči duchovní stránce kongresu: Vzdáti co největší a nejkrásnější hold eucharistickému Králi míru, jak zdůraznil to sv. Otec Pius XI. ve své encyklice „Quas primas“, zmíniv se o neobyčejném významu eucharistických kongresů. Především vytkl si odvážný úkol světového sjezdu: obětovati jeden million sv. přijímání sv. Otci jako dar, „duchovní kytici, spiritual bouquet“. Nařídil ve farnostech duchovní cvičení jako přípravu ke sv. svátostem, vybízel všecky kněze domácí i hosty, aby všude kázali a věřící zpovídali, uděliv všem zpovědní jurisdikci. Vedle missií, duchovní a zvláště tisíce řeholních sester cvičili 60 tisíc dítek mši „De angelis“ pro slavnosti kongresové. Byl stanoven program celého sjezdu, téma 15 slavnostních řečí: „Eucharistie a křesťanský život“ s hlediska náboženského, charitativního, sociálního, rodinného, národního, vyvoleni byli k tomu přední zástupci katolického světa, byl určen program řečí v národních sekcích jichž bylo celkem 23 v tomto pořadí: anglická, italská, francouzská, česká, litevská, německá, slovenská, polská belgická, syrská, slovinská, španělskomexická, černošská, chorvatská, ukrajinsko-ruská, uherská, řecko-rusínská, portugalsko-jihoamerická, východní, kněžská (latinská) kněží adoratorů, americko-indiánská, chaldejská. Všem

těmto sekcím byla vykázána prostranná síň v různých školách a veřejných nebo spolkových domech. Pro velké a slavnostní schůze bylo zvoleno prostranné koloseum (pro 15—20.000 osob). Pro slavnostní služby Boží a pobožnosti upraveno bylo vojenské stadium u jezera Michiganského, jež původně bylo pro 150.000 osob, ale pro kongres ještě rozšířeno a velkým oltářem na severu opatřeno. Přiléhající Field-Museum bylo otevřeno za shromáždiště biskupů a kněží. Pro svátostní průvod volil kardinál Mundelein svůj oblíbený seminář P. Marie Jezerní v Mundeleinu, kde prostranství téměř 500 ha bylo zvláště upraveno pro slavnost nákladem téměř 1 milionu dolarů! (Mosty přes jezerní přítoky, chodníky, vodovody s pitnou vodou, terasovitý přístup k jezeru, kolem něhož se bral průvod a pod.).

XIII.

Výzdoba Chicaga. Uvítání kardinála-legáta v New Yorku a v Chicagu.

Dojmy, jež účastník si odnášel z chicagského kongresu, nevymizí nikdy z paměti. S opravdivým obdivem jest možno zaznamenati tyto úchvatné zjevy: celé Chicago vzdalo hold Eucharistii a papežství; vyznání víry statisíců při slavnostech eucharistických, tolerance náboženská obyvatelstva, úcta nekatolíků k manifestacím katolicismu, zvláště největší deníky a časopisy severoamerické věnovaly se cele chvále kongresu, vrcholem zůstane heroická účast milionu lidí na průvodu svátostném, jenž se konal 50 km sev. od Chicaga.

Milionové město Chicago odělo se celé v slavnostní háv praporů národních a papežských; nikde dosud na světě při kongresu ani v Římě a Amsterodámě nebyla tak okázale projevena úcta papežským barvám jako v Chicagu: nemluvě o nádherné výzdobě chrámů, škol a ústavů katolických, ohromné prapory žluto bílé spolu s americkými vlály v největších třídách, ulicích hlavních, postranních, výklady největších domů obchodních vyzdobeny byly vkusnými skupinami oněch barev s obra-

zem monstrance, odznaků papežských a pod. uprostřed, sloupy v ulicích, okna, dveře domů ověšeny byly praporky, tisíce automobilů, vozy elektrické, lidé, okrášleni byli těmito odznaky.

Pro dny sjezdové byl vydán zvláštní řád dopravní, v některých třídách, ulicích, nebylo dovoleno jezditi, leč za účelem kongresovým, přečetné automobily, majíce značku „official", mohly všude bez překážky projížděti v ohromném nikde nevídaném provozu tisíců vozidel. Nikdo, vida nádhernou výzdobu veleměsta, by netušil, že pouze třetina obyvatelstva jest katolická, velkoobchody majitelů různých konfessí i židovských byly stejně nádherně vyzdobeny. Bylo pozoruhodno, že ohromné obchody a sklady látek praporových měly všecku zásobu praporů, praporků vyprodánu.

V posledním týdnu před kongresem sjížděly se delegace různých zemí, států a národů, byly s velkou okázalostí vítány od příslušných národností chicagských, velké deníky přinášely fotografie skupin, hodnostářů církevních a oslavné články. Když však byl ohlášen příjezd pana kardinála legáta Bonzana do New Yorku a pak do Chicaga, veškeren tisk soustředil se na vznešeném zástupci sv. Otce. Amerika katolická i oficielní projevila okázale svůj hold papežství a jeho representantu. Sv. Otec Pius XI. jmenoval svým legátem pro kongres americký Jana kardinála Bonzana, jenž byl ve Spojených Státech delegátem apoštolským od r. 1912 do 1923, mluví plynně anglicky a Spojené Státy zná, jak byl v pozdravu řekl, lépe než svou vlast. (Narodil se v Scazzu, zámečku severoitalském (provincie Alessandre) r. 1867, působil po vysvěcení v missiích v Číně, ale byl nucen ji opustiti pro časté nemoci v krajích morem zasažených, vrátil se do vlasti, stal se r. 1904 rektorem koleje Propagandy v Římě, r. 1912 delegátem apošt. ve Washingtoně, odkudž odešel r. 1923, byv jmenován kardinálem). Do Ameriky vyjel p. kardinál-legát ze Cherbourgu na ohromné rychlolodi „Aquitania" provázen msgry Caccio, Respighim a 2 šlechtici římskými, spolu s kardinály francouzskými, pařížským E. Dubois, A. Charostem z Rennes, ostřihomským Czernochem, vídeňským Pifflem a s našimi slovenskými 4 biskupy,

kardinál mnichovský Faulhaber přijel „incognito“ do New Yorku zvláště, podobně i španělský primas, kardinál Reig Y Cassanova. Do New Yorku přijeli uvítati kardinála-legáta kardinálové američtí Mundelein, Daugherty z Filadelfie, W. kardinál O'Connel z Bostonu, newyorkský Patrick Hayes, irský primas Patrick O'Donnell, arcibiskup z Armagh. Nepřijel kardinál londýnský Bourne, ač byl s počátku hlášen. Z lodi Aquitanie sestoupili kardinálové do prapory vyzdobené jachty, aby se převezli na břeh, kdež byli s jásotem pozdraveni nesčetným množstvím lidu.

New York připravil uvítání v úterý 15. června legátu jako představiteli nejvyšší duchovní moci. Z kathedrály jel kardinál Bonzano v průvodu kardinála newyorského Hayese a šesti jiných kardinálů hostů do radnice, kde je uvítal guvernér Smith jménem státu New Yorku a mayor Walker jménem lidu největšího města v Americe. Zástup na 300.000 lidí, největší, jaký se kdy sešel v radničním parku, stál s obnaženými hlavami, když kardinálové vystupovali z automobilů, následováni biskupy a preláty, a kráčeli po širokých schodech radnice; starý 69. vojenský pluk, nynější 165., 10.000 mužů, stál ve špalíru proti schodům radnice. Uvnitř budovy předseda uvítacího výboru G. Whalen uvedl hodnostáře do pokoje guvernérova, kde je očekával guvernér Smith a vojenská jeho družina ve slavnostní uniformě. Guvernér poklekl a políbil prsten papežského legáta a podobně i kardinála Hayese. Když pak v radní síni uveden byl kardinál na trůn vyzdobený vlajkami americkými a papežskými s odznaky Svaté Stolice, a mayor a guvernér stáli po obou stranách, představil kardinál Hayes těmto pánům kardinála legáta. Starosta newyorský Walker odevzdal kardinálovi umělecký pergamenový závitek s adresou holdu města a čestného měšťanství (Sv. Otec při návratu kard. Bonzana vyžádal si tento umělecký dokument pro Vatikánskou knihovnu) a pozdravil jej: „Nejkosmopolitičtější město na světě vítá Vás, zástupce nejkosmopolitičtější instituce v dějinách lidského pokolení. Katolíci největšího města přirozeně projevují Vám pozdrav vycházející z oddanosti k svému náboženství, jež v takové úctě chovají. Ti jiné víry,

vím, jsou stejně srdečni netoliko pro vážnost ke svým spoluobčanům katolickým a pro úctu k jejich slavné instituci a pro její vliv na vzdělanost světa, nýbrž proto, že vidí v katolické církvi nejpřednějšího odpůrce falešných filosofií a mocného činitele k povznesení mravních ideálů lidských.“ Guvernér Smith ve své řeči, pochlubiv se krajanstvím kardinála Hayese a Mundeleina, že všichni tři jsou rodáci novoyorkští a mají nároky na oblíbenou píseň „The Sidewalks of New York“ (chodníky novoyorské), oslovil kardinála-legáta: „Vaše Eminencí, vítám Vás osobně, vítám Vás jako zástupce našeho Svatého Otce papeže. Mluvím jménem svým o té velké radosti a uspokojení, jaké z tohoto setkání pociťuji, a mluvím za 10,500.000 lidí našeho velkého státu.“ Kardinál-legát hluboce dojat poděkoval oběma hodnostářům za hold Svatému Otci projevený, jemuž chce tlumočiti jejich nejlaskavější pozdrav, a od něhož přináší zvláštní požehnání. Kard. Bonzano byl hostem po čas svého pobytu v New-Yorku u jistého tamního millionáře, upřímného katolíka.

Ve středu 16. června nastoupil kardinál-legát Bonzano v průvodu několika jiných kardinálů cestu do Chicaga. Byl pro něho připraven zvláštní vlak, jenž byl od střechy až po kola celý natřen červenou, purpurovou barvou. Na každém voze bylo jméno a znak kardinála, který v něm se nalézal. Kardinál-legát měl ve dvou vozech šest nádherně zařízených pokojů s lázněmi, kaplí a vším pohodlím. Cesta kardinála-legáta podobala se triumfálnímu průvodu. Všude kol trati očekávaly jej zástupy lidu, bíle oděné družičky, a ve větších stanicích, kde vlak jen na chvíli zastavil, kupily se veliké davy lidu, přispěchavší vzdáti papežskému legátu úctu a přijmouti jeho požehnání.

Ve čtvrtek ráno mělo Chicago svátek. V třímillionovém městě jest vždycky veliký ruch, ale i ten byl ještě zvýšen, zejména směrem k centrálnímu nádraží Illinoisskému, kam měl kardinál přijeti. Vede k němu nádherná třída, tvořící volné nábřeží k jezeru Michiganskému, na níž nalézají se vesměs vysoké paláce o 10 až 30 poschodích. Některé z nich až do osmého patra bohatě byly vyzdobeny draperiemi v barvách papež-

ských a amerických. I všecky pouliční stožáry pro svítilny, a těch bylo na tisíce, ozdobeny byly prapory v obojích těch barvách. Nebylo jedinkého domu veřejného ni soukromého, aby nebyl bohatě vyzdoben, lhostejno, patří-li katolíkům, protestantům nebo židům. Až se nám hlava zatočila, když jsme se dívali na jeden takový mrakodrap, kde na štítové střeše nad 23. poschodím viděli jsme seděti asi dvacet mužů s nohama dolů spuštěnýma, očekávajících v závratné té výši příjezd „prince“, jak jest kardinál-legát také ve zdejších novinách nazýván.

A což ta pestrá směsice lidu! Běloch vedle černocha, vedle něho žlutý Číňan nebo Japonec, tamto zase kněz-indián s bohatou perovou ozdobou kol hlavy, slyšíš tu mluviti anglicky, česky, polsky, francouzsky, španělsky, čínsky, německy — inu všemi snad jazyky lidskými. A ke cti všeho toho lidu budiž to řečeno, vzdor obrovskému návalu pořádek vzorný panuje všude. Policistů v modrých úborech a bílých rukavicích je sice plno, někteří na koních a motocyklech, ale netřeba nikde rázného zakročení. Lidé mají smysl pro pořádek, netlačí se, jeden druhému vyhoví, takže nikde nedochází k nepříjemným tlačenicím a násilným pohybům.

Konečně nadchází chvíle příjezdu. Na věži nádražní odbíjejí hodiny právě tři čtvrti na jedenáctou. Dole na volném peronu před nádražím stojí asi sto předních hodnostářů a členů vítacího výboru a komitétu permanentního s p. biskupem Heylenem v čele. Pozornost mezi nimi vzbuzuje v biskupském úboru oděný náš biskup dr. Kašpar a vedle něho v bílé říze opat Zavoral, opat P. Vykoukal a j. Z peronu vedou úzké dřevěné schůdky vzhůru na most, jenž klene se nad bezpočetnými kolejemi. Východ mimo nádraží byl volen proto, aby mohl kardinál vyjíti hned na hlavní třídu. Však již vlak přijíždí, červenou barvou je zdaleka pozorovatelný. — Poslanec Myslivec stojí přímo proti schůdkům, po nichž musí kardinál a jeho průvod vystoupiti, všude kol něho novinářští fotografové s aparáty. Policman si ho prohlíží, ale žlutá legitimace s velkým nápisem „Press“, za stuhou klobouku z předu vetknutá, poučuje jej, že jako zástupce tisku má zde právo státi.

Vlak stanul, všude kol rozhostilo se hluboké ticho. Jen píšťala vlaku pronikavě dlouho hvízdá, aby dala znamení opodál rozloženým továrnám, jichž sirény v zápětí se rozhoukaly na pozdrav. Představte si zařezávající se hukot několika set takových sirén, a nebudete se divit, že neslyšíte pro ně hlahol všech chicagských zvonů, jež se rozhlaholily na počest velekněze. Všechny tv zvuky sirén, píšťal a zvonů jakoby hlaholily mohutné Ecce sacerdos magnus — Ejhle, velekněz!

Kardinál Mundelein, arcibiskup chicagský, vítá kardinála-legáta několika stručnými slovy a políbením, rovněž tak i ostatní kardinály. Hodnostáři vystoupili po schodech vzhůru, zde je na chvíli obklopili fotografové, jimž vzácní hosté chvíli postáli. Na to přijížděla nádherná auta, do nichž vstupovali po dvou kardinálové, provázeni starostou Deverem, Collinem, generálem Garrity, čestnou suitou kolumbových rytířů a členů papežského řádu sv. Řehoře v uniformách. V posledním autu kardinálů usedá kardinál-legát Bonzano s arcibiskupem chicagským, kard. Mundeleinem. Za nimi jeli členové permanentního mezinárodního komitétu, biskup Msgr. Heylen s kan. drem. Hanušem, gener. sekretář hrabě d'Yanville s Msgrem Erasem, opat Lamy a ostatní duchovní a světští členové, pak řada aut s biskupy a opaty, kteří byli při uvítání, a s členy místního komitétu.

Popsati triumfální vjezd zástupce papežova, vymyká se referentské možnosti. Auta jela pomalu, místy se i zastaviti musila, a tu ani policmani nemohli zabrániti, aby se přední z diváků neprotlačili k autu, aby políbili prsten kardinála-legáta a přijali od něho požehnání. Na takové voláno pak ze zástupu ostatními: Vy šťastni! Noviny uveřejnily mezi mnohými jinými fotografický snímek, kde dva anglikánští biskupové s balkonu na hlavní třídě pozdravovali průvod mávajíce klobouky.

Když vzácní hosté stanuli před bohatě vyzdobenou kathedrálou Nejsvětějšího Jména Ježíš, oslovil kardinál Mundelein kardinála-legáta krátce, ale srdečně a významně:

„Vítáme Vás — pravil — poněvadž nám v nadcházejících slavnostních dnech představovati budete ná-

stupce Petrova. Blíží se hodina zahájení největší náboženské slavnosti, jakou kdy země tato spatřila, triumfální vjezd Kristův do velikého amerického města. I ti, kdož nejsou naší víry, odložili své zvláštní a stranické zájmy a osvědčili nám i našim hostům přívětivost a srdečnost, jedinečnou v celých našich dějinách. Nepotřebuji zdůrazňovati zadostučinění, jaké nám způsobil příchod legáta Nejvyššího Velekněze. Nebude nikdy možno napsati dějin chicagské diecése, v nichž by nebylo zvěčněno jméno kardinála Bonzana."

Po vykonané pobožnosti v kathedrále odejel pak týž průvod po pobřeží Michigánského jezera k hotelu „Drag", kde byl kardinál-legát s ostatními hodnostáři ubytován jako hosté města Chicaga.

XIV.

Slavnostní občanské uvítání kardinála Bonzana v Koloseu.

V pátek večer po oficielních návštěvách, které vykonal p. kardinál-legát představitelům státu Illinois a města Chicaga, bylo slavnostní občanské uvítání zástupce Sv. Otce. Vyvolena byla k tomu památná ohromná síň kolosea, která může pojmouti 15.—20.000 osob. Tísnící se zástupy lidu, jež s těží četní policisté udržují v pořádku, řady automobilů před koloseem, naznačují významnou slavnost. U čtyř velkých bran stojí pořadatelstvo, jež uctivě provázejí hodnostáře církevní za volání slávy na povýšenou širokou estrádu. Sál již v přízemí, v terasovitých galeriích do posledního místečka naplněn, když vcházejí jednotliví kardinálové v průvodu rytířů sv. Řehoře, pozdravováni bouřlivým potleskem. Ale když se objevili kardinál legát s kardinálem Mundeleinem, propuká moře lidstva v nevýslovný jásot, v němž zanikají fanfáry a zpěv mohutného sboru pěveckého „Ecce Sacerdos Magnus". Sotva tito hodnostáři vstoupili na estrádu doprostřed několika set biskupů, opatů, prelátů a nejpřednějších osobností světských, jsou již, po americku, vystaveni ostrému světlu

četných reflektorů, jež si přinesli fotografové, aby si zaopatřili snímky. Obřadníkem slavnosti jest M. Kelly, přední rytíř Kolumbův, jenž na radnici srdečně vítal naši delegaci, a dává slovo p. Len-Smallovi, guvernéru státu Illinois. Mr. Small hluboce se ukloniv legátovi a kardinálům vedle sedícím projevil přání, aby kongres přinesl sílu, obrození a upevnění náboženských zájmů a občerstvení duchovního života nejen národu americkému, nýbrž i všem křesťanským národům světa. William E. Dever, mayor chicagský (horlivý katolík), pokloniv se hluboce před kardinály, ujistil je, že z velkého srdce Chicaga zaznívá všude a nesčíslněkrát nejupřímnější hold, on jej pouze jako representant tlumočí: „Naše město, vytvořené z největší části podnikavými a mravně bezúhonnými členy velkých národů světa, jest převážně křesťanské a mohu tvrditi, že Chicago jest skvělým příkladem křesťanské osvěty — velkodušné a snášenlivé — tak, jak hlásá křesťanská filosofie. Občanská vláda v Americe, a ovšem vůbec i svět, jest závislá na křesťanských zásadách. Kdyby nějaká událost nebo okolnost znehodnotila náboženství, zřítila by se občanská vláda a řád.“

R. Schweizer pozdravil vznešené hodnostáře jménem nekatolických členů zastupitelstva městského, Samuel Insull zdůrazňuje při slavnostech kongresových okázalé bratrství vůči nekatolíkům ve městě, M. Kelly představil kardinála Bonzana přítomným tisícům hostí a žádá ho, aby tlumočil Jeho Svatosti papeži Piu XI. neochvějnou lásku a oddanost občanů chicagských.

Bouře potlesku zaburácela, když vystoupil na tribunu před rozhlasovač M. Davis, tajemník-ministr práce, zástupce presidenta Coolidge, byv požádán obřadníkem M. Kellym, aby přečetl poselství pana presidenta Spojených Států. Davis jest muž neobyčejných schopností, miláček lidu, řečník a největší sociální pracovník.

Doslovné znění adresy presidenta Coolidge: „Bílý Dům, Washington, 16. června 1926. Vaše Eminencí (kardinál Mundelein). Došlo mne od Vás pozvání, abych se súčastnil Eucharistického kongresu. Lituji, že moje práce nahromaděné ke konci zasedání jsou tak mnohé, že nemohu přijeti. Bylo se mnou sděleno, že kongres

tento bude jedním z největších shromáždění nové doby v Americe. O naší zemi se tvrdilo, že příliš mnoho se stará o hmotné zájmy. Snad proto byli jsme předmětem podobného posudku, ne tak proto, že snad vskutku více jsme se starali o hmotný zdar než ostatní, nýbrž spíše proto, že jsme v tomto směru dosáhli lepších výsledků než druzí. Avšak není pochyby, že nejpádnější odpověď na podobné kritiky jest v tom, že hmotný zdar může býti zajištěn jen tehdá, spočívá li na duchovních hodnotách.

Jest nemožno vytvořiti obchodního rozmachu, není-li založen na úvěru, důvěře a víře. Bez podkladu cti a poctivosti nemůže býti hospodářského pokroku. Kdyby požadavek charakteru byl vymýtěn z našeho obchodu, celá soustava by se sřítila. Tatáž zásada platí i o naší vládě. Dny despotismu minuly. Žádný Stát náš nepokouší se spoléhati na sílu, nýbrž na rozum, aby ospravedlnil své zřízení. A nemůže vláda dlouho trvati, pokud lid není přesvědčen o její správnosti a spravedlnosti. Jestliže naše země domohla se nějakého politického zdaru, lne-li náš lid k ústavě, jest to proto, že naše ústava jest ve shodě s náboženskou vírou lidu. Proto jest náboženský život národa tak důležitý. Jeho svobodné vykonávání náboženských obřadů jest zaručeno základními zákony ústavy. Jestliže Amerika kráčí v předu v hospodářské otázce, jestliže jest domovem spravedlnosti a svobody, to spočívá v hlubokém náboženském přesvědčení jejího obyvatelstva. Kalvín Coolidge."

Poselství Coolidgeovo vyslechnuto bylo celým shromážděním s pietou a nadšením. Tajemník Davis připojil k němu svůj znamenitý doslov: „Když million duší ze všech částí světa opustí své domovy a zanechá zaměstnání proto, aby vykonaly pouť mimořádného rázu, jak se jeví tyto dny v tomto městě, jest to důkazem, je-li vůbec třeba důkazu, že náboženství není ani mrtvé ani umírající v srdci lidu. Horlivost, jež vás přivedla do tohoto města u jezera Michigangského, dá se srovnati s nadšením rytířů staré doby, kteří se vydali na dalekou cestu hledati svatého Grálu, a těch rytířů, již nedbajíce vlastních zájmů, s nesmírnými osobními oběťmi chtěli

dobýti svatých míst v Palestině a vysvoboditi Boží Hrob z rukou Saracenů.

Často slyšíme, jak se mluví o Americe, že jest zemí nevázaného materialismu a světáctví. Tento sjezd jest jasným důkazem, že světlo víry planoucí tak živě ve středověku, plane i nyní bez nejmenší újmy. Víra, jež stavěla podivuhodné kathedrály evropské a středověké university, jež stala se učitelkou staro- a středověku, jakož i novověku, víra, jež nadchla sv. Františka a Dantea a učinila třinácté století tak slavným v dějinách lidstva, není méně živoucí nyní než byla v dávných dobách.

Nezapomínáme v Americe na duchovní stránku svého bytí. Amerika byla obsazena muži, jimž více záleželo na duchovních věcech než čistě hmotných. Puritáni založili Massachusetts na severu, katolíci, vedeni lordem Baltimorem, na jihu založili Maryland (zemi P. Marie), přišli do Nového světa, aby nerušeně mohli slou žiti Bohu podle svého svědomí a přesvědčení. Amerika byla založena od mužů, již si přáli, aby vůle Boží uplat nila se ve světě, a nábožnost lidu amerického zůstala ode dnů jejího osazení. Katolíci američtí byli zářným příkladem snášenlivosti. Když byl založen katolický stát Maryland, byla dána stejná svoboda všem protestantským společnostem, aby si zřídily své bohoslužby, chrámy, školy, jaké zřizovali pro sebe. To jest neobyčejným dokladem v historii, jak katolíci hájíce si svých svobod, dopřávali druhým svobody přesvědčení. Katolická církev kráčí v čele pokroku sociálního, charitativního na poli pravé humanity, hájíc však při tom jediného nutného základu, pokladu víry, svěřeného Božským zakladatelem.“ Řeč znamenitého řečníka, z jehož slov vyznívala hluboká láska a přesvědčení o pravdě katolicismu, uchvacovala tisícihlavé shromáždění k častým potleskům a bouřným projevům. Kardinál Bonzano vzdávaje díky za vzácné poselství presidenta Coolidge, pravil mezi jiným: „Jasně vysvítá ze slov vašeho vzácného presidenta, že pokládá náboženství a mravnost stejně jako vědomosti za podstatnou podmínku dobré vlády. A jest to v pravdě největší útěchou a chloubou pro občany této velké a slavné republiky, když shledávají v těchto

slovech vašeho presidenta tytéž idee a pocity, jimiž naplněni byli zakladatelé národa, když si dali pro život a blaho země stále zachovávané heslo „In God we trust“ (Důvěřujeme v Boha). A víme, že na projevy úcty k Bohu katolíci a jiní tohoto města věnují ročně miliony dolarů, a že za týmž účelem nesmírné zástupy přicházejí do Chicaga v těchto dnech.“

XV.

Velkolepý průběh slavností kongresových.

1. V neděli 20. června: 1 million sv. přijímání; zahájení kongresu v kathedrále.

Podle původního programu měly býti ze soboty na neděli slouženy již od půlnoci mše sv. v kathedrále a v čelných kostelích, aby mohli všichni věřící přistoupiti k sv. přijímání. Program byl změněn tak, že začalo se ve 4 hod. ráno se sloužením mší sv. ve všech kostelích a kaplích (všech oltářů přes 2000), a splnilo se přání p. kardinála Mundeleina: počet věřících a dítek přistoupivších ke stolu Páně v tento den převýšil ještě jeden million sv. přijímání, obětovaných na úmysl sv. Otce! Byla tu v dějinách církve sv. největší posvátná hostina, při níž tolik bylo hluboké, živé víry, tolik heroické lásky k Božskému Spasiteli!

Eucharistický kongres zahájen slavnostně v kathedrále Nejsvětějšího Jména po 11. hodině dopol. Širé prostranství před velechrámem, všecky ulice poblíž přeplněny tisícerými zástupy, jež s nadšením pozdravovali přijíždějící hodnostáře. Kardinálové, biskupové, preláti, permanentní komitét, shromažďovali se v semináři přilehajícím ke kathedrále, odtud středem zástupů ubírali se do kathedrály nádherně vyzdobené. Nejprve s družinou čestnou šli kardinálové, poslední v řadě kardinál Mundelein provázen byl mecenášem Hynesem, jenž věnoval 1 million dolarů na zřízení semináře v Mundeleinu, a delegátem katolíků čínských Lo Pa Hong, boháčem ze Šanghaje, jenž přinesl dar, krásně vyšívanou kasuli z čínského hedvábí. Za nimi šel biskup Heylen se členy

permanentního komitétu, pak arcibiskupové, biskupové a ostatní hodnostáři církevní. V kathedrále bylo vyhrazeno čestné místo pro světské hodnostáře, guvernéry států (jako guvernér newyorkský Smith s rodinou), starostové velkých měst, vyslanci a zástupci vyslanectev, mezi nimi byl za naše vyslanectví p. Dr. Fíša. Kardinál-legát usedl na nádherný trůn, ozdobený papežskými odznaky, kardinálové na zvláštních křeslech purpurem zdobených, v křížové lodi byli biskupové a preláti, v ostatní lodi kněžstvo a světští hodnostáři, většina kněžstva však zůstala venku, ježto v kathedrále bylo místo pouze pro 3000 osob. Nejprve přečetl Msgre Dr. D. Dunne list sv. Otce Pia XI., pak kardinál Mundelein pozdravil kardinála-legáta, ostatní kardinály, biskupy, delegáty celého světa křesťanského. Slavnou mši sv. sloužil předseda komitétu permanentního Msgre Heylen, velký sbor theologů chicagských zpíval gregoriánskou mši. Aby nepřehledné zástupy kolem kathedrály byly účastny slavností těchto, rozestaveny byly nad vchodem a jinde rozhlašovače, jež daleko přenášely řeči, modlitby a zpěvy konané v dómu.

Pořádek udržovali a čestnou stráž tvořili u chrámu Kolumbovi rytíři a mnohé katolické spolky z Chicaga se svými prapory.

Nedělní odpoledne konaly se schůze národních sekcí a pobožnosti adorační v chrámech, zvláště v nádherně vyzdobené kathedrále vystřídaly se tisíce lidu při adoraci, jež se konala celou noc.

2. V pondělí: Ve stadionu pontifikální mše sv. kardinála-legáta: Dvaašedesát tisíc dětí pěje chválu Kristu.

Následujícího dne, t. j. v pondělí 21. června, konala se první všeobecná schůze kongresu ve stadionu na nábřeží u Michiganského jezera, naproti Fieldovu museu. Však to také byl nějaký ruch, jejž jste mohli pozorovati půl hodiny cesty před stadionem, celé okolí stadionu bylo ohrazeno, přístup dovolen jen vozům, označeným legitimací kongresovou. Celé Chicago jakoby tam směřovalo, mohutné proudy pěších, tisíce aut, basů (vozů se sedadly uvnitř i na střeše), kár (tak se zde říká vozům elektrické dráhy), vlaků zvýšené dráhy. Půl

hodiny jsme pozorovali, jak se ty mohutné zástupy čtyřmi branami valily do stadionu, takže jsme se domnívali, že bude do posledního místečka přeplněn. Jak jsme se však podivili, když při vstupu dovnitř shledali jsme stadion jen asi z třetiny vyplněný. Ale proudy neustávaly, prostory se plnily, až se naplnily docela, do posledního místečka.

Stadion zaujímá prostranství asi poloviny Václavského náměstí po jeho délce (na 500 m), široký je jednou tak (na 300 m), sedadla asi ve sta řadách amfiteatrálně zvedají se do výše (celkem 95.000), nad tím vším klene se obloha, od jezera Michiganského pak vane sem svěží větřík. Základní plochu stadionu vyplňují napříč položené nízké lavice. Pro koho ty jsou? Jen posečkejte. Jste-li náhodou výše usazeni, můžete pozorovati na cestách venku, do nekonečna se vinoucí bílé pásy. Jakobyste sbory andělů viděli k Stadionu se bráti. Černé body mezi nimi jsou úbory řeholnic. A již chápete, co to znamená. To jest oněch dvaašedesát tisíc dětí katolických chicagských škol, jež budou dnes pěti při nekrvavé oběti, již ve svatostanu v západní části jako na pahorku umístěném, celebrovati bude papežský legát, kardinál Bonzano. Však již vstupují ti andílkové branami do stadionu. Jsou od hlavy až k patě bíle oděni, hoši i děvčata, na hlavách mají bílé, vkusné, naduté čapky buď se žlutým lemováním, nebo se žlutou hvězdou, vesměs tedy v papežských barvách. Mezitím co mládež plní lavice v základně stadionu, přicházejí hodnostáři z Fieldmusea, 11 kardinálů, 60 arcibiskupů, 257 biskupů a opatů v mitrách nebo fialovém rouchu, a zasedají na svá místa blízko oltáře. Již také zaznívá zvuk vahran, jichž nelze viděti, ale zvuk jejich rozhlasem mohutně jest roznášen v nebeský prostor. Každý kardinál vítán jest při vchodu fanfárami trubačů, umístěných na povýšeném místě mezi svatostanem a mládeží. A již započíná nejsvětější oběť mše sv. S pavilonu trubačského postoupí na okraj před mládež bíle oděný dirigent (prof. Singenberger z Mundeleinu), pokyne, a z šedesáti tisíců hrdélek zaznívá jásavé „Kyrie elejson! Kyrie elejson!“ památné mše „De Angelis“. Když pak mládež dopěla „Credo“, vstupuje na kazatelnu, více

kathedře podobnou, baltimorský arcibiskup J. Curley z Marylandu. Rozhlas sice sesiluje jeho slova, přece však je slyší jen asi třetina účastníků. Velebný je okamžik při pozdvihování, kdy na 400.000 věřících pokleká a klaní se Nejsvětějšímu. Skoro do 1. hodiny s poledne trvá posvátný obřad, a pak se zástupy vyvalí a utvoří jedno nepřehledné, pohybující se moře hlav. Policie a národní milice vykonala pravý div, že dovedla udržovati vzorný pořádek při nástupu a odchodu statisíců lidí, že nestalo se při tak ohromném shromáždění žádné neštěstí; vzorné ticho při posvátných úkonech ohlašovaných radiem od oltáře bylo důkazem zbožnosti, hluboké víry a úcty k Velebné svátosti.

Nesmíme opomenouti ještě zaznamenati, že přede mší sv. promluvili jako řečníci kardinálové: Faulhaber z Mnichova, Dubois z Paříže a arcibiskup Mannix z Melbourne v Australii. — Úchvatný a nezapomenutelný dojem zachytil náš mladý kaplan básník Alfons Glos v básničce, již tuto uvádíme:

Šedesát tisíc dětí ve stadionu v Chicagu.

Alfons Glos, kaplan a spirituál v Prostějově na Moravě.

Šedesát tisíc vítá jich Krista,
Velebnou Svátost snesenou na oltář anděly,
snesena na zem pro ně.
Jeho přátelé: malé děti,
ano děti,
chválí, jásají, zpívají,
šedesát tisíc jich zpívá,
naň se dívá,
šedesát tisíc dětí
věří, doufají, milují.
Všech jazyků, všech národů
andělů strážných v průvodu.
Ó děti, mé děti —
Nechte dítky jíti ke mně!
Mé srdce vás volalo, hledalo, čekalo.
Šedesát tisíc jich přišlo,
vítají Krista v monstranci
zářice láskou, něhou a svatostí,

dýchají blahem pod širým nebem
andělskou radostí.
Tu jsme, Tvé děti!
Žehnej nás, objímej
Tvé Srdce nechť nás světí — malé děti.
Bylo jich šedesát tisíc,
šedesát tisíc ve stadiu.

V Chicagu, 21. června 1926.

3. V úterý ve stadionu: Dopoledne slavnost katolických žen. Večer: Adorace 250.000 mužů.

V úterý uctěna byla důstojnost ženy křesťanské. Ve stadionu shromáždilo se na 250 000 žen a dívek a mezi nimi tisíce sester k slavným službám Božím, jež sloužil Msgre Dr. Pavel Diobbe, nuncius apoštolský z Kolumbie, při níž kázal o poslání ženy katolické Msgre Dr. Ed. Hanna, arcibiskup ze San Franciska, pozdravné adresy před tím byli přednesli: kard. O'Connell z Bostonu, kard. Charost z Rennes a Mr. Butler, člen nejvyššího soudu Spojených Států.. Bylo úchvatné slyšeti 13.000 žen, z nichž bylo 6000 sester, a jež zpívaly mši Rosa Mystica za řízení profesora Singenbergera.

Večerní adorace 250 000 mužů ve stadioně.

Jako dopoledne manifestovaly katolické ženy lásku k Eucharistichému Králi, tak večer katoličtí mužové naplnili stadion, aby oni, počtem přes 200 000, vyznali veřejně víru před světem. Takové čestné zastoupení mužů jest důkazem, že katolický život v Americe jest velkolepým, muži že stejně hrdě k praporu se hlásí jako ženy. K tomu zvláště napomáhá spolek Nejsvětějšího Jména a pak spolek Kolumbových rytířů.

Spolek Nejsvětějšího Jména má v Americe na 2 miliony členů, jest rozšířen ve všech farnostech, kterékoliv národnosti. Členové zavazují se žíti křesťanským životem v rodinách, přijímati sv. svátosti, konati skutky dobročinné, v úctě míti Jméno Boží, neklíti, ale také druhé, zvláště mladé jinochy zbloudilé vésti k dobru, k víře a ctnostnému životu. Mezi katolickými Čechy jest velmi mnoho členů Nejsv. Jména, v missiích bylo

jedno kázání věnováno k povzbuzení mužů katolických, aby vstoupili do tohoto spolku.

Kolumbovi rytíři jsou elitou katolických mužů amerických. Jejich organisace jest odlišná od obyčejných spolků, jest tajná a jakousi protiváhou proti zednářským ložím. Do spolku rytířů Kolumbových se každý nedostane. První podmínkou jest naprostá zachovalost a čestnost. Proto před přijetím za člena koná se přísné šetření o kandidátově hodnosti. Kolumbovým rytířem může se státi jen praktický křesťan, nikoliv jen podle jména katolík. Členové roztříděni jsou na čtyři stupně, do vyšších stupňů postupují mužové na základě zásluh o katolický život. Přijímání členů děje se za zvláštních obřadů, a přijímaný jest podroben velmi přísné zkoušce. Proto jsou rytíři Kolumbovi velmi účinným činitelem v katolickém životě. Mají i v hovoru a chování zvláštní způsoby, podle nichž se při různých příležitostech poznají, aniž se kdy před tím viděli. Mají i své heslo, jež nenápadně pro neznalé lidi vysloví, a tím se dorozumívají. Mají velmi dobrou organisaci ve všech státech amerických, jsou dobročinní a ochotni konati všude dobro, mají své domy a různé dobročinné ústavy. Dlouho byl veden spor o to mezi katolíky, mohou-li Kolumbovi rytíři býti považováni za věrné katolické sdružení. Rozhodl konečně sv. Otec Lev XIII. v jejich prospěch a zasloužili si toho. Jsou v pravdě vydatným apoštolátem laiků v Americe a mohou se vykázati obdivuhodnými úspěchy ve všech oborech veřejného života. I velmi mnozí naši krajané v Americe jsou hrdi na to, že jsou rytíři Kolumbovými. Na kongresu eucharistickém vystoupili korporativně, bylo je možno pozorovati v lesku, t. j. v černém úboru, na hlavě cylindr, přes prsa šerpu a v ruce rapír.

O noční adoraci mužů jest možno říci, že byla jim vzdána zvláštní pocta. Promluvili k nim vzácní hosté: jako biskup katovický Msgr. Dr. Aug. Hlond, rakouský kancléř prelát Seipel, redaktor z Montrealu Mr. Bourassa, arcibiskup z Filipin Msgre Dr. Palica, kardinál Reig I Casanova, arcibiskup toledský, kardinál O'Donnell, primas irský. Po slavnostních řečech, jež šířeny byly radiem po celém stadionu, utvořen byl průvod svá-

tostný ve stadionu, přes 200.000 mužů s rozžatými svícemi kráčelo před Sanctissimem, jež nesl kardinál Mundelein, na konci pak o půlnoci udělil všem heroickým mužům požehnání s Nejsvětější svátostí. Jak mocný a šťastný jest stát, jenž má takové muže!

4. Ve středu: Slavnost katolické mládeže ve stadionu.

Ve středu stadion naplnil se výkvětem studující mládeže americké z katol. universit a středních škol, kolejí tak četných ve Spojených Státech, v Kanadě, a četných delegací studentských z ostatních zemí amerických, z Irska a Anglie v akademickém nebo kolejním úboru.

K mládeži studentské promluvil arcibiskup ze Saint Paul v Minnesotě Msgr. Dowling, mši sv. za účasti kardinálů, biskupů a hodnostářů ostatních sloužil Msgr. Hoban, světící biskup chicagský, adresy proslovili: kard. ostřihomský Czernoch, arcibiskup z Tarony a apoštolský administrátor v Montrealu kanadském Msgre Dr. Gauthier a rytíř Jos. Scott z Los Angelos v Kalifornii.

XVI.

Odpolední a večerní mezinárodní slavnostní schůze v koloseu, p. biskup Kašpar a kan. Dr. Hanuš, slavnostní řečníci.

Hlavní součástí eucharistických kongresů jsou slavnostní řeči, pronesené ve všeobecných mezinárodních shromážděních na eucharistické téma. P. M. de la Taille, z Tov. J., profesor gregoriánské university v Římě sestavil téma patnácti programových řečí pro Chicago: „Eucharistie a křesťanský život“ (první sv. přijímání, viatikum sv. přijímání nemocných, Eucharistie svátostí vytrvalosti, Eucharistie spojením s Bohem, Eucharistie bratrské lásky, Euch. věčného života a vzkříšení těla, účast při slavné mši sv., návštěva Nejsv. svátosti, návrat kajícníka ke stolu Páně, oběť mše sv. za živé a za mrtvé, Euch. svátostí útěchy v utrpení, Euch. svá-

tostí míru, Euch. povzbuzením pro povolání kněžské, o sv. přijímání rodin, Eucharistie ohniskem národního života).

Program řečí byl schválen Sv. Otcem. K žádosti národního našeho komitétu bylo kabelem oznámeno zástupcem Msgrem Quillem z Chicaga, že pro naši delegaci jest určena XI. přednáška: Eucharistie svátostí útěchy v utrpení, a konati se má v jazyku českém. Čestný úkol převzal p. biskup Kašpar. Bylo to velké vyznamenání pro naši delegaci, že na řečnické tribuně mezinárodního foru stanul náš český biskup. Ovšem program mezinárodní slavnostní schůze byl změněn: utvořena byla z ní slavná schůze anglická, ovšem, že hlavní řečníci mluvili svým jazykem a pak, že připuštěno bylo několik ještě předních osobností, aby pronesly pozdravy své země a národa. Proto byl radostně překvapen kan. Dr. Hanuš, když ve nádherném albu programu sjezdového četl, že má promluviti v úterý odpoledne o 3. hod. v koloseu.

V pondělí odpoledne řečnili v koloseu: Mr. Fronczak z Buffala, benediktin Stehle z Pensylvanie, poslanec belgický Brifaut, člen mezinárodního komitétu (francouzsky), biskup Dr. Gorman z Boise z Idahu; večer Mr. Manton, člen apelačního dvoru v New Yorku, františkán misionář P. Rhode z Kalifornie, arcibiskup alžírský Msgr. Dr. Leynaud a arcibiskup Mc Nicholas z Cincinnati v Ohio.

V úterý odpoledne v přeplněném koloseu nadšeně o Eucharistii promluvil Wil. Shepherd Benson, bývalý admirál loďstva Spojených Států za války, z Washingtonu. Za jeho řeči přišli do schůze s jásotem vítáni kardinál-legát a kard. Mundelein. Když slavný admirál Benson odměněn byl neutuchajícím potleskem skončiv svou řeč, vystoupil k radiovému aparátu kan. Dr. Hanuš, aby přednesl anglicky upřímné pozdravy katolíků z Československa. Uvádíme překlad této adresy, jež slyšena byla po celé Americe rozhlasem, a jež měla vedle pozdravu i úkol propagační, aby svět zvěděl o katolících z Československa, o jeho kultu svatováclavském a eucharistickém.

Vaše Eminencí, nejdůstojnější páni arcibiskupové a biskupové, opati a monsignoři, důstojní pánové, dámy a pánové!

Jsem hluboce dojat, byv vyznamenán čestným úkolem mně svěřeným, abych pozdravil toto vznešené a slavné shromáždění ve jménu katolíků z Československa.

Jako oficielní zástupce nejdůstojnějšího pána Dra Fr. Kordače, primasa českého a arcibiskupa pražského, chci vzdáti hluboký hold vzácným hodnostářům církevním a srdečně pozdraviti vás všecky jménem církevní vrchnosti z Čech, Moravy, Slovenska a Podkarpatské Rusi.

Naše mladá republika ve střední Evropě, zrodivší se po velké světové válce, čítající téměř 13 a půl milionů obyvatel, z nichž na 80% jsou katolíci římského a řeckého obřadu, činně se súčastnila tohoto eucharistického kongresu velikou delegací šesti biskupů, dvou opatů, prelátů a monsignorů, četných kněží a mnohých laiků. Tito zástupci z Československa přišli na XXVIII. eucharistický kongres se zjevným úmyslem, aby spojili se s delegáty všech národů světa k veřejnému slavnému projevu své víry ve skutečnou přítomnost a klanění se našemu Pánu a Spasiteli v Nejsvětější svátosti. Chceme zde manifestovati, že přes těžké okolnosti prvního vývoje státního, obyvatelstvo v Československu jest z převalné části věrno katolické církvi a Svatému Otci.

Katolíci v Československu s oprávněnou hrdostí chovají dědictví nám zanechané sv. Cyrilem a Methodem, slovanskými apoštoly, kteří přinesli předkům našim a nám radostné evangelium Ježíše Krista a křesťanskou vzdělanost již v 9. století.

Náš vznešený a svatý kníže Václav, jenž byl umučen v 10. století, jest největším a nejlidovějším svatým patronem českým, byl, jak nás poučuje dějinná tradice, veřejným uctívatelem Nejsvětější svátosti. Podle této tradice, mladý kníže věnovav se ve dne různým důležitým povinnostem vládním, využil větší části noci k návštěvám velebné Svátosti. Navykl si vstávati časně z rána a zasvětiti Bohu den, že posluhoval knězi při

mši sv. Velké zalíbení měl v tom, mohl-li jako kníže připraviti chléb a víno pro mši sv. Nedbaje nepohody a obtíží cesty rád navštěvoval chrámy a je zakládal. Pro svou zbožnost a štědrost stal se miláčkem lidu.

Ale zbožnost, mírumilovnost, křesťanský život knížete Václava nelíbila se pohansky žijícím zemanům a matce jeho Drahomíře, ti svedli bojovného mladšího bratra Boleslava, že pozval si na pouť do hradu Boleslavi bratra Václava a tam jej dne 28. září 929 spolu s věrolomnými zemany zavraždil u dveří chrámových, když se ubíral na ranní mši sv.

Hned po smrti byl svatý kníže Václav uctíván jako mučedník od věrného lidu, úcta k němu rychle rostla tak, že se stala pramenem útěchy a síly národu za nejtěžších dob bojů a ústrků v dobách pozdějších. Lid vzývaje sv. Václava jako dědice země české a přímluvce u Boha zůstal věren ve velké většině víře svých předků.

Jestliže jste, vzácné shromáždění, někdo slyšel nebo četl o Československu, že tam upadla víra a rozšířilo se sektářství, pravdou jest, že jen nepatrná část obyvatelstva zpronevěřila se dědictví otců a svaté církvi v době tak zv. revoluční, ale velká většina zůstala katolickou; katolíci nynější jsou horlivější ve víře slovem i skutkem, než byli za říše rakouské, a ti, kteří byli lhostejni ve víře, vracejí se k praktickému křesťanství. Posvátná místa jako jsou Svatá Hora, Stará Boleslav v Čechách, Velehrad, Hostýn na Moravě, jsou cílem velkých poutí, rok od roku vzrůstá počet tisíců oddaných dítek církvi sv., kteří putují tam vyprositi Boží pomoc a vyznati svatou víru, zvláště na Velehradě, působišti sv. Cyrila a Methoděje, modlí se vroucně za sjednocení Slovanů v jedné katolické církvi.

Úcta k Nejsvětější Svátosti projevuje se nejen v kostele, nýbrž i veřejně mimo chrám. Velké slavnostní průvody theoforické za velké účasti družiček, za zpěvu věřících a hlaholů zvonů konají se na Boží Tělo ve čtvrtek, kde u čtyř ozdobených oltářů postavených na ulicích, náměstích, uděluje se lidu sv. požehnání. Podobný veřejný průvod svátostný koná se na Bílou sobotu večer při tak zv. slavnosti vzkříšení.

Jsem šťasten, že mohu veřejně osvědčiti věrnost a úctu k svatostnému Spasiteli ve jménu důstojného duchovenstva a lidu naší vlasti, jež byla posvěcena krví svatých mučedníků, Václava, Vojtěcha, Jana Nepomuckého, Lidmily, a ujistiti celý katolický svět, že katolíci z Československa chtějí přinésti jakékoliv oběti, aby si zachovali vzácné dědictví víry svých předků, zvláště neoblomnou věrnost k církvi katolické. K tomu cíli pracujeme, za to prosíme, jak jest to krásně vysloveno národní písní velehradskou „Dědictví Otců zachovej nám Pane!“ „The heritage of our fathers, preserve for us, o Lord.“ Děkuji!

Po kan. Dr. Hanušovi, jehož procítěná řeč odměněna byla hlučným potleskem, promluvil senátor za stát Louisianu Dr. Jos. Ransdell a pak hrabě Pocci z Říma, jenž jsa výborným řečníkem živě přednášel o návštěvách Nejsvětější svátosti; byl však nucen zkrátiti přednášku, když viděl netrpělivost posluchačů nerozumějících italsky. S velkým nadšením uvítán byl poslední řečník, oblíbený biskup Msgre Dr. Jos. Schrembs z Clevelandu, jehož řeč přišli si poslechnouti tisíce jeho diecesánů a dali mu svou úctu na jevo.

Při večerní úterní schůzi v Koloseu byly na programu přednášky těchto řečníků: Mr. Quin O' Briena z Chicaga, Msgra Dr. Arthura Doubledaye, biskupa z Brentwoodu (v Anglii), Msgra Dr. K. Kašpara, biskupa královéhradeckého a Msgra Dr. J. Glennona, arcibiskupa ze Saint Louis. Dojmy ze schůze vylíčil posl. Myslivec:

Bylo nám opravdu jaksi divno u srdce, když jsme se v úterý večer brali do obrovského sálu v koloseu, kde měl promluviti p. biskup dr. Kašpar českou řeč. Řekli jsme si, že to asi bude na posluchače mateřštiny naší neznalé divně působiti naslouchati řeči jim nesrozumitelné. Tím spíše považovali jsme všichni Češi za svou povinnost býti posluchači. Schůze započala po osmé hodině. Prvním řečníkem byl katolický laik, Quin O' Brien, muž v nejlepších letech s výbornou výmluvností, druhým biskup z Anglie a třetím náš milý biskup dr. Kašpar. A ku podivu. Hned při oznámení jeho jména ozval se dvoranou neobyčejně silný potlesk, když anglicky se představil a se omluvil, že bude mluviti česky. Myslili jsme

si, to že asi ze zdvořilosti se stalo, ale čím déle biskup mluvil, tím více jsme poznávali, že Češi jsou při přednášce mezi posluchačstvem velmi silně zastoupeni. Ale souhlas projevovali i ostatní posluchači. Jednak na ně působil příznivě sympatický zjev biskupův, jednak mohli z latinských citátů do řeči vhodně vpletených sledovati, jaké asi jsou hlavní body řeči biskupa z Československa. Když český řečník skončil, neměl potlesk konce, ba i volání slávy se opakovalo. Když jsme pak po skončení schůze stáli u hlavního vchodu a pozorovali vycházející davy, seznali jsme z hovoru, že Čechů přítomno bylo přednášce biskupa Kašpara počet veliký. I po té stránce jsme tedy svou representační povinnost vyplnili náležitě.

Vůbec vzbuzovalo velikou pozornost a bylo také zdejším anglickým tiskem jako zvláštnost konstatováno, že delegace na eucharistický sjezd z Československa byla ze všech evropských výprav počtem jednou z nejsilnějších. Že to má a bude míti příznivý vliv i na poli ne specielně katolickém, nemusíme zvlášť zdůrazňovati. Američané jsou na svou vlast hrdi, mají k tomu také mnohé příčiny, a proto jejich pozornosti ani nemohlo ujíti, že právě Československo tak četně na sjezdu v Chicagu bylo zastoupeno.

Byl to pravý triumf československé delegace, že z velkého shromáždění mezinárodního česká řeč českého biskupa šla rozhlasem po celé Americe.

Ve středu odpoledne přednášeli v Koloseu o Eucharistii profesor loyolské (katol.) university chicagské P. Merz, P. Vinc. de Lorenzo, člen řádu Nejsv. Svátosti a Mezinárodního komitétu z Říma, biskup francouzský z Dijonu Msgre Dr. Landrieux, redaktor anglického „Tabletu“ Mr. Anstruthers z Londýna a biskup Dr. Mc Gavick z Wisconsin; večer: Mr Matre z Chicaga, Dr. Corrigan, rektor semináře z Filadelfie, P. Dr. Smith, profesor katol. university ve Washingtoně a Msgre Dr. Kelley, biskup z Oklaomy, člen permamentního komitétu.

Než den ten prořídly massy posluchačstva v Koloseu, neboť zraky všech katolíků byly obráceny k Mun-

deleinu, kam odjížděli již biskupové na noc, a přemnozí jeli tam auty, aby zaujali místo v parku přes noc a nemusili zápasiti o přístup tam ve čtvrtek.

XVII.

Z národních sekcí na kongresu:

Schůze sekce **české** a **východní** (orientální) unionistické.

Jak již bylo dříve uvedeno, utvořeno bylo 23 sekcí národních všech národů, různých ras. Konaly své schůze za předsednictví biskupů národních; největší po anglické byla francouzská, ježto rozmnožena byla tisíci katolíků kanadských a měla schůze ve zbrojnici dělostřelecké; slovenská, polská a německá; italská měla schůze v městské budově (Municipal Pier); kněžská latinská v neděli shromáždila také několik set kněží; čestného místa mezi sekcemi uhájila si sekce česká, jak četnou návštěvou tak i výběrem řečníků. Konala tři schůze: v neděli odpoledne, v pondělí odpoledne a večer ve velké dvoraně Harrisonovy technické školy. Schůze řídil Msgr. Fr. Bobal jako předseda, dp. Ant. Nováček jako místopředseda a dp. Innocenc Kestl, tajemník.

Ve slavnostní náladě shromažďovali se v neděli naši krajané američtí do Harrisonovy síně, ozdobené prapory americkými a českými, aby vyslechli přednášky nejlepších našich řečníků o „Eucharistii a rodině"; přes 2000 posluchačů naplnilo sedadla v přízemí a na galeriích; na choru sestra Majella si připravila ke zpěvu zpěvácké jednoty z osad blahosl. Anežky České, sv. Lidmily, Panny Marie Svatohorské; na estrádě zasedli hosté, kněží z Československa s četnými duchovními bratry z osad amerických, mezi nimi zvláště Msgre Červený, farář z Clevelandu, Msgre Bouška a jiní; prelát Klein z Brainardu v Nebrasce se omluvil nemoha přijeti.

Předseda sekce omluviv první řečníky, pp. biskupa Kašpara a opata Zavorala, jež zdržely slavnosti v katedrále, představil třetího řečníka, oblíbeného poslance

„tribuna lidu pražského“ V. Myslivce. Přednášel na téma „Eucharistie kvasem národního života“.

V úvodu ukázav na vznešenost, velkost a světovost církve Kristovy, jež učí Boha chváliti, tři klenoty její uvádí, jež v této době mimořádným způsobem jsou uctívány: zvýšenou úctu k Rodičce Boží, úctu k Božskému Srdci Páně a triumfální poctu Svátostnému Spasiteli v Eucharistii, jak se tak mohutným způsobem jeví na eucharistickém kongresu v Chicagu. Přechází na téma vlastní, že Eucharistie jest středem, srdcem celého světa i života, kvasem života jednotlivce i národa. Do této přednášky dal tolik vroucnosti, tolik příkladů z dějin církevních i českých, že všechny posluchače uchvacovala. Mluvilo tu srdce, prodchnuté hlubokou vírou a láskou k Eucharistickému Spasiteli, ukázal na velmi dobře volených příkladech moderní doby, že jedině kult Eucharistický může zachrániti lidstvo od záhuby. Na konci povzbuzuje k věrnosti Kristu Spasiteli; jen tak jsme silni, zůstaneme nezdolni a budeme moci oduševněle pěti slova známé u nás písně:

Divoká se bouře blíží,
boj se zdvihá se všech stran;
proti církvi, proti kříži
zuří vztek pekelných bran.
Srdci Tvému, Ježíši,
Ty náš králi nejvyšší,
po Tvé vůli přesvaté
zasvětíme srdce své.

Bouře potlesku stále stupňovaného byla svědectvím, jak darem výmluvnosti nadaný náš poslanec dovedl strhnouti v nadšení celé shromáždění; mnozí kněží i laikové američtí blahopřejíce, obdivovali řečníkovu znalost theologie i historie v oboru tajemství eucharistického, dosti vzdáleném laikovi.

A již přicházejí do síně s jásotem pozdravováni pp. biskup Kašpar, opati Zavoral a Vykoukal, kanovníci Dr. Hanuš a Stavěl a usedají na čestném místě na estrádě.

Msgr. Bobal představuje shromážděným Čechům americkým vznešené hodnostáře, a když smíšený pě-

vecký sbor řízený dp. Fr. Tonym přednesl krásnou vložku, žádá ndp. biskupa Kašpara, aby promluvil o Eucharistii, jako o poslední posile nemocných (viatiku). Jest litovati, že stručnost obsahu knížky této nedovoluje podati textu přednášek nejslavnějších našich duchovních řečníků, mezi něž právem náleží pp. biskup Kašpar a opat Zavoral i ostatní, jež se vystřídali dne následujícího na řečnické tribuně v české sekci. P. biskup Kašpar uvedl populárně dogmatickou stránku sv. přijímání nemocných, zdůrazňuje potřebu pro katolíka, aby se dal ve vážné nemoci zaopatřiti, a ukazuje na největší útěchu, kterou Spasitel nemocnému přináší, a na nesmírné užitky milosti a spásy věčné pro duši umírajícího. Nadšená řeč velepastýře zanechala v přítomných hluboký dojem a vděčnou úctu, již všichni p. biskupovi projevili.

Veliký eucharistický kazatel pražský p. opat Zavoral promluvil o Nejsvětější Svátosti jako Svátosti bratrské charity; dovedl svou vynikající řečí vzbuditi a rozhojniti u všech přítomných účinnou lásku k Spasiteli, jenž ve své nesmírné lásce sám se dříve dal nám v oběť. Nedá se vylíčiti radost, s jakou snažili se přítomní bratři naši američtí ukázati vděčnost a úctu vznešeným řečníkům. Na konci schůze nemohl se téměř hnouti p. biskup, jsa obklopen zástupy mužů a žen, vyprošujících si požehnání; p. biskup k požehnání svému rozdával obrázky na památku.

Schůze sekce pokračovala v pondělí odpoledne, kde promluvil p. opat Vykoukal o prvním sv. přijímání, o nebeském štěstí nevinných srdcí dětských, jež se spojují v nejčistší lásce se Spasitelem, přítelem dítek; msgre Dr. Al. Kolísek přednášel o Eucharistii, svátosti spojení s Bohem, ukázal jako lurdský kazatel a ctitel Panny Neposkvrněné v Lurdech, na první svatostánek Spasitelův, Pannu Marii, a její nejněžnější spojení s Bohem, jak má duše křesťanská býti vyzdobena ctnostmi nejčistší Panny a Matky Boží, aby v Eucharistii spojila se s Bohem. Dp. Alfons Pryč z Brodku, redaktor „Eucharistie“ přednášel o Eucharistii, „svátosti věčného života a z mrtvýchvstání“, vybral z bohatého fondu studií o Eucharistii, jak Nejsv. Svátosti jako oběť a duchovní

pokrm jest vytržením duše již na zemi v oblast věčné spásy a zárukou věčné blaženosti nebeské.

Večer pak v pondělí kanovník Stavěl z Olomouce ukázal ve své přednášce o Eucharistii jako svátosti vytrvalosti v dobrém, co síly a nadšení pro dobro působí Nejsv. Svátost v duších křesťanských, a jak má křesťan býti co nejblíže svátostnému Spasiteli při mši sv. i sv. přijímání, aby mohl utvrditi se v dobrém a ctnostném životě. Msgre Stanovský překrásně vylíčil symbolický význam mše sv., jak má věřící s porozuměním přítomen býti tajemství lásky, obětování se Pána Ježíše při mši sv. A profesor Dr. Vašek z Olomouce, náš přední sociolog, promluvil přesvědčivě a zaníceně o Eucharistii jako o posile křesťanského života a domácích krbů, povzbudiv přítomné, aby láska k svátostnému Spasiteli pronikla naše rodiny.

Program schůzí zpestřen byl jednak proslovy obřadníka Msgra Bobala, jednak krásnými zpěvy střídavších se dvou sborů: dívčího sestry Majelly, a smíšeného, řízeného dp. Tonym. Z amerického duchovenstva přednášeli dp. převor Neužil o sv. misii, P. Placid Šašek, ředitel benediktinské tiskárny a redaktor „Národa“ o katolickém tisku, P. Karel Koudelka, profesor semináře sv. Františka, o častém sv. přijímání. Pro nedostatek času upustili od přednášek zahrnutých v program Msgre Červený z Clevelandu o kněžském povolání a P. Kosmas Veselý, rektor koleje sv. Prokopa, o Nejsv. Svátosti a vyšším vzdělání. Budou tiskem vydány ve zprávě kongresové.

Ke konci večerní schůze Msgre Bobal poděkoval co nejsrdečněji hostům, řečníkům a celému shromáždění za účast. Byly to v pravdě veliké duchovní hody pro katolické Čechy americké; největší podíl ovšem a zásluhu má česká delegace ze staré vlasti. Jako ovoce jednání v sekci přednesl kanovník Dr. Hanuš resoluci, jež byla předána komisi pro vydání zprávy sjezdové a předložena nejdůst. episkopátu československému ke schválení. Resoluce týkají se katolíků v Československu a v nové vlasti americké.

Resoluce, jež byla s nadšením celým shromážděním přijata, zní:

1. Katolíci shromáždění v české sekci XXVIII. mezinárodního kongresu eucharistického usnášejí se požádati nejdůst. episkopát v Čechách, Moravě a Slovensku, aby byl konán pod jeho protektorátem národní eucharistický sjezd v Praze roku 1927 k uctění památky přenesení ostatků sv. Norberta, arcibiskupa v Magdeburku a zakladatele řádu premonstrátského, do Prahy roku 1627.

Jest známo, jak sv. Norbert šířil úctu k Nejsv. Svátosti, a jak tento čestný úkol plní nyní v celém světě jeho duchovní synové. Bude to slavná příležitost pro kongres eucharistický u hrobu sv. Norberta na Strahově. Permanentní komité mezinárodních sjezdů eucharistických budiž požádáno, aby tento kongres národní v Čechách zařadilo do kongresů s charakterem mezinárodním.

2. Národní kongres eucharistický budiž přípravou k pozdějšímu mezinárodnímu kongresu, o jehož slavení v Praze bude časem požádáno, až tomu poměry v Praze více vyhoví. Budiž ustaven komitét národní ze zástupců jednotlivých diecésí v Čechách, Moravě a Slovensku, jehož úkolem bude šířiti kult eucharistický a přípravy učiniti pro pořádání sjezdů eucharistických.

3. Ježto živá a hluboká úcta k Nejsvětější Svátosti jest základem, posilou a udržením nábožensko-mravního a rodinného života v celých národech, obcích a rodinách, česká sekce vybízí důstojné duchovenstvo i všecky věřící, aby pečovali o rozšíření spolku Nejsv. Jména a bratrstva Nejsv. Srdce ve spojení s Apoštolátem modlitby (zasvěcování katolických rodin Božskému Srdci v Čechách).

4. Budiž co možno nejvíce doporučováno a konáno časné a časté sv. přijímání dítek, kde dosud není zavedeno. Věřící buďtež duchovenstvu nápomocni, aby tím vyhověno bylo přání sv. Stolice.

5. Budiž co možno nejslavněji konáno první sv. přijímání, jemuž předcházejž svědomitá příprava a důkladné poučení o článcích víry. Rodiče pokládejtež za přední povinnost dítky vésti ke stolu Páně a jim v tom příklad dávati.

Schůze Sekce východní unionistické.

Jak již bylo uvedeno, sekce východní přijata byla do programu sjezdového; p. kardinál Mundelein určil pro služby Boží východního ritu kostel sv. Mikuláše, kde se konala po dobu kongresu každodenně slavná liturgie východní. Šlo však o to, aby Slované a zvláště Apoštolát sv. Cyrila a Methoděje uplatnili se na tomto kongresu ohledně hnutí unionistického. A s uznáním jest poznamenati, že úkolu toho horlivě se ujali naši Češi američtí, jak bylo patrno ze zpráv v chicagském „Katolíku" a St. Louiském „Hlasu" Dostálově. Půdu připravovali delegáti Apoštolátu dpp. Jemelka a Pospíšil, kteří od jara již konali v osadách českých přednášky o díle unionistickém. České duchovenstvo chicagské chopilo se iniciativy seskupiti k tak důležité spolupráci zástupce všech větví slovanských: Čechy, Poláky, Slováky, Slovince, Ukrajince, Rusíny, Chorvaty, ano i blízké nám Litvany a Rumuny.

Konáno bylo několik schůzí, jež se konaly v místnostech hlavní ústředny Eucharistického kongresu. Na veliké schůzi dne 29. března přítomni byli ndpp. biskupové Konstantin Bohačevský, ustanovený Apoštolskou Stolicí pro ruské katolíky ve Spojených Státech a Msgr. Basil Takač, poslaný Sv. Otcem z Užhorodu jako biskup pro bratry naše ritu řecko-katolického, a zástupci našeho Apoštolátu dpp. Jemelka a Pospíšil. Předsedou orientální sekce této zvolen byl Msgre Bobal, místopředsedou Msgre Tomáš Bona a generálním tajemníkem zvolen jednomyslně dp. František Jedlička, kaplan Svazu českých katolíků, jenž zdůraznil potřebu uskutečniti velikou myšlenku spojiti národy slovanské v jednotě víry a lásky v duchu Kristově. Ustaven byl i tiskový odbor, jenž má šířiti ideu unionistickou, a do něho vysláni tito zástupci: dpp. Kazimír Sztucko za Poláky, Msgre Viktor Blahunka za Slováky, Innocenc Kestl za Čechy, Filemon Tarnavski za Ukrajince, Jos. Kovalčik za Rusy, Msgre R. Roumic za Syry, Inocenc Bojanič za Chorvaty, Kazimír Zakraysek za Slovince, Samuel David za Chaldejce, Alex Skrypko za Litvany, Viktor Kristan za Rumuny; k nim přidruží se po pěti laicích z každé

skupiny, celkem 55 členů, kteří budou při kongresové schůzi uváděti hosty.

Bezprostředně před sjezdem sešli se také již na sjezd přišedší hosté z Evropy, za předsednictví Msgra Bobala sjednán byl definitivní program schůzí orientální sekce pro 23. červen, kde navrhl kan. Dr. Hanuš, aby za čestné předsednictvo byli zvoleni všichni biskupové slovanští jsoucí na sjezdu, a aby se zúčastnili slavnostní liturgie ve středu dopoledne u sv. Mikuláše.

Orientální den při Eucharistickém kongresu líčí Alois Ječmínek-Hrázecký.

Východní odbor kongresový zahrnoval ty národy, kteří nemají obřadu latinského. Rozličné ty obřady shodují se ve článcích víry s církví římskou a jsou jasným dokladem katolictví čili všeobecnosti církve Kristovy. My Čechové, Poláci, Slováci, Slovinci a Chorvaté, pokud náležíme k latinskému obřadu, byli jsme přibráni do východní sekce proto, že jako Slované se zajímáme o to, aby Slované východního, to jest řecko-slovanského obřadu, kteří ještě žijí v rozkolu, spojili se zase s církví římskou, jak jindy byli spojeni, dokud jich řecký rozkol od církve katolické neodloučil. Východní sekce při 28. Eucharistickém kongresu neměla ovšem poslání, aby řešila velikou otázku spojení rozkolných křesťanů slovanských s církví římsko-katolickou. Jejím úkolem bylo především dokázati světu, jak západní čili římská církev věří ve skutečnou přítomnost Ježíše Krista v Nejsv. Svátosti, jakož i povzbuzovati se v úmyslech a předsevzetích, jak podle vyslovených již návodů svaté Stolice v Římě mohli bychom přispěti k dosažení kýžené jednoty pod jednou viditelnou hlavou, náměstkem Kristovým, římským papežem. Zároveň měly se též podati zprávy, jak na různých stranách již se pracuje na uskutečnění přání svaté Stolice římské.

Středa dne 23. června byla „Orientálním dnem“ při Eucharistickém kongresu.

Orientální den započal v 10 hod. dopoledne slavjnou pontifikální mší svatou, slouženou tím sladkým azykem, kterým naší slovanští apoštolové sv. Cyril a

Methoděj chválili Boha a Krista jeho. Ndp. biskup Dionysius Njaradi, adm. v Prešově na Slovensku, se svými kněžími a jáhny konal posvátnou oběť eucharistickou v ukrajinském chrámu Páně sv. Mikuláše na Rice ul. a Oakley boulevard. Prostorný tento chrám byl naplněn do posledního místa, a viděli jsme mnoho našich Čechů mezi věřícími, kteří přišli na tuto mši sv. podle východního obřadu. Je zvykem při eucharistických sjezdech, že mše sv. se koná jednou též podle jiného obřadu nežli je římský, a letos my Slované v Chicagu jsme byli vyznamenáni, že byl vybrán pro bohoslužbu tuto jazyk staroslovanský. Anglické časopisy psaly o této slavnosti, jakoby se byli sešli pravoslavní s katolíky, což není pravda, ale sešli se katolíci různých ritů čili obřadů, kterých je v katolické církvi několik, aby ukázali, že, ač mají jiné rity, přece mají stejnou víru, stejné svátosti a jsou ve spojení s vrchním, nejvyšším pastýřem biskupem římským, nástupcem sv. Petra, sv. Otcem, papežem.

Duchovenstvo se sešlo na faře a odtud se šlo průvodem do kostela a zase zpět. Mezi přítomnými byli naši čeští hosté z Čech a Moravy, a naše české zdejší duchovenstvo, které se velice zajímá o církevní unionismus, se dostavilo skoro do jednoho s našimi českými preláty a hodnostáři. Též byli přítomni Basiliané vých. ritu, Redemptoristé, Františkáni, Premonstráti, Jesuité a mnoho světského kleru obou obřadů. Mezi řády zvláště četně byl zastoupen řád sv. Benedikta. Z našich laiků přišli Dr. Lorenz s manželkou, Jan Straka, redaktor „Hlasu“ Hynek Dostál, Fr. Bicek s chotí, p. Kodl a j.

Mimo celebrujícího biskupa byli v sanktuariu čtyři biskupové východního obřadu, a to biskup Basil Takač z Pittsburgu, biskup Bohačevski z Filadelfie, biskup Nicetas Butka z Kanady a arcibiskup Jan Sarič ze Sarajeva. Též byli přítomni v černé říze a černém biretě východní archimandrité Pavel Sanky z Brooklynu, Salman z Detroitu a Petr Abouzeid z Bostonu Tři biskupové polští latinského obřadu, čtyři z Egypta východního obřadu; z českých hodnostářů p. biskup Kašpar, opat Zavoral, opat Vykoukal, kanovníci Dr. Hanuš a Stavěl byli kolem oltáře. Kněží východního ritu byli přítomni v sanktuariu v ornátech. Biskupové vý-

chodního obřadu mají korunu místo mitry a jejich berla je rovná s křížem na vrchu a s dvou stran jsou hadi na znamení, že podle slov Kristových kněz má být moudrý jak had, ale prostý jako holubice. V ruce drží kříž, kterým žehná sebe, obětní dary a lid.

Aby přítomní západní katolíci mohli porozuměti sv. liturgii slovanské, rozdávali důst. pánové Fr. Jemelka a Lev Pospíšil, delegáti Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda, kteří sv. Otcem byli sem vysláni při eucharistickém sjezdu pro Unionismus pracovati, výklad a též schema obřadu s některými modlitbami vydanými apoštolátem pražským.

Mše sv. podle východního obřadu je úchvatná; můžeme říci a nepřeháníme, že je to nejvzácnější skvost křesťanské modlitby. Církev katolická nemá lepší modlitby nežli tuto liturgii. I naše římská mše sv. původně byla podobně sloužena, ale během času byla zkrácena. A tak, jak sv. liturgie byla sloužena ve chrámu sv. Mikuláše ve středu, jistě zanechala hluboký dojem v srdci přítomných. Kdo slyšel ty zpěvy biskupa, jáhnů a choru zpěváckého, bez varhan, kdo viděl tu zbožnost celebrantů, může poznat, jak asi svatý Cyril a Methoděj se svými žáky sv. liturgii konali a proč tak snadno Slovany obrátili.

Anglické kázání měl biskup Noll z Fort Wayne, který založil a vydává v každé skoro osadě rozšířený časopis „Sunday Visitor“. Biskup Noll vykládal, že na začátku byla jednota mezi církví východní a západní, a že věroučné články nejsou hlavní překážkou opětného spojení. Lid pravoslavný byl oklamán svými sobeckými vůdci. Kristus založil jednu církev, a my máme modlitbou a hmotnou i duchovní podporou pracovati pro jednotu, aby tak, jako mezi všemi východními křesťany jsou uniaté, a Řím jim nebere jejich obřadu, nýbrž váží si toho vzácného pokladu a dědictví po otcích, aby i pravoslavný východ celý se spojil zase s námi a netrhal nesešívaného šatu Kristova.

Kázání slovanské měl arcibiskup Dobrečič z Baru, který děkoval anglicky Amerikánům za pomoc hladovějícím Evropanům a přál všem chléb eucharistický. Pak ve své mateřštině promluvil krátce a srdečně.

Liturgie staroslovanským jazykem ritu byzantského liší se od naší římské hlavně před obětováním. Od obětování jest velice podobna římské. Sv. přijímání se podává vždy a podávalo uprostřed před oltářem laikům pod obojí, a to lžičkou se dává do úst.

Východané obcházejí oltář s kaditelnicí a v procesí se sv. knihami, takže jejich oltáře nikdy nejsou u samé zdi.

Slova „na mnogaja ljeta", kterých často užíváme my Češi, jsou vzata ze slovanské mše sv., a lid jimi přeje „vladykovi" (biskupovi) dlouhý život. Dojemné jsou chvály P. Marie po pozdvihování a ke konci mše sv. Chorální sbor, který za lid odpovídá, poněvadž lid neumí řeč staroslovanskou, zpíval bez varhan, a tak krásný zpěv málo kde slyšeti! Jeden časopis anglický psal, že biskupovi celebrantovi by mohla každá primadona závidět jeho hlas. Kostel byl ozdoben americkou vlajkou a barvami též papežskými a národními. Odcházeli jsme s úctou k obřadu východnímu.

Odpolední schůze, kterou řídil Msgr. František Bobal, měla ráz vědecký a mluvilo se většinou řečí latinskou. Účel odpoledních přednášek byl orientování kleru živým slovem mužů, kteří sami skutečně konají dílo unionismu, a kteří z první ruky mají informace o snahách sjednocení církví.

Prvním řečníkem byl pražský kanovník Dr. Hanuš, který mluvil anglicky. Probíral dějiny Apoštolátu sv. Cyrilla a Methoda nejen v Československu, ale i v jiných zemích a podával zprávu o sjezdech velehradských a o loňském sjezdu v Lublani.

Biskup H. Przezdiecki z Podlesí (Polsko), mluvil polsky o carském pronásledování unionismu.

Dr. Pavel Jantausch ze Slovenska zvlášť ve své řeči kladl důraz na to, že unionismus se nemíchá do politiky. Přimlouvá se, by Apoštolát byl rozšiřován a aby kněží na úmysl sjednocení církví obětovali mši sv.

Arcibiskup Jiří Matulewicz, apoštolský visitátor Litvínska, pověděl, co se dělá pro unii v Rusku a v okolí Ruska, co se před válkou vykonalo a co se činí po válce. Probral překážky unie i, co jí napomáhá. Před

válkou se šířila unie immigrací Poláků a jiných katolíků. Nebylo skoro žádného města, kde by nebyli katolíci, ve velkých městech bylo i více osad katolických, a pravoslavní sami mohli každý ze své zkušenosti poznati katolíky a oblibovali si naši víru a žádali o přijetí do církve. Vláda však zdržovala toto hnutí zákony a persekucí, takže konverse se musily ukrývat, a kněží, tajně přijímajíce a sloužíce konvertitům, byli vydáni stálým nebezpečím se strany vlády. Obraceli se učení i zámožní, nejen obyčejný lid. Po pádu carismu nastala svoboda vyznání. V kostelích immigrantů se užívalo víc a více řeči ruské, a Rusové na kázání přicházeli. Ale bolševici vše rozvrátili a zničili najednou práci a skvělé úspěchy její. Bylo v Rusku 1.600 kněží, teď je asi 85. Nezbývá, než čekat lepších časů. Na 6,000.000 pravoslavných mělo styky s katolíky a 6—10.000 ročně konvertovalo před řáděním bolševiků. Misionáři Jesuité pracují v Ukrajině a v Rusku dosavad. Ve Vilně archimandrita konvertita pracuje se skvělým výsledkem, poněvadž je znám celému kleru, ježto býval rektorem pravoslavného semináře. Jeho kostel bývá nabitý i pravoslavnými. V Litvě mnozí pravoslavní se stali katolíky, ale stýská se jim po liturgii východní a proto se jejich spravedlivé touze vyhovuje. Máme naději, že sociální nutnost a veřejné mínění pohne bolševiky, aby přestali pronásledovat církev a unionismus a dali svobodu. Překážkou u pravoslavných je, že se bojí, jak oni říkají, despotismu Říma. Dříve užívali sv. Tomáše Akv. ve výkladech své theologie, ale carové to zamezili. Pak začali choditi na protestantské university, hlavně německé a vnášeli do ruské theologie protestantské idee. Kdyby se vrátili k starým naukám, nebylo by dogmatických překážek, a politické překážky během času zmizí. Že není cara, církev ruská opět má svobodu. Budou-li ruští kněží vzdělanější a neodvislí od vlády, spíše se nakloní k unii. Sv. Stolice požívá veliké vážnosti u mnohých za pomoc ve válce i po válce. Persekuce bolševická lid odvrací od tyranů a nakloňuje k církvi. Je nám velmi milé, že okolní země se zajímají o Rusko, a doufáme, že přijdou na pomoc. Evropa má dost lidí a kněží, ale hnutí unionistické potřebuje hmotné podpory. Té však nemůžeme

od Evropy schudlé, zbídačené očekávati, doufejme, že Amerika pomůže.

Arcibiskup Rodič, z Bělehradu, františkán, mluvil chorvatsky. Církev v Jugoslavii má nyní rovnoprávnost před zákonem s jinými náboženstvími. Dříve byla jen tolerována. Se sv. Stolicí byl uzavřen konkordát. Vzpomíná † biskupa Jos J. Strossmajera, jemuž děkuje církev za svobodu, kterou jí on vymohl. Potřebujeme učených kněží spisovatelů, kteří by odpovídali pravoslavným na námitky a mile je poučovali o katolicismu. V podstatných věcech pracovati o jednotu, v nepodstatných popřáti svobody a vždy projevovati lásku, je nám zapotřebí.

Prof. Szuba z Užhorodu latinsky tlumočil pozdrav svého biskupa vladyky Gebeje v Podkarpatské Rusi.

Rev. De Meester, OSB., věhlasný znalec orientálních institucí a theologie, promluvil latinsky. Pravil, že má církev pravoslavná svatost v tom smyslu, že má milost Boží, svátosti a různé posvětné prostředky. Uznáváme její apoštolskou posloupnost. Ale co je unie? Anglikáni a pravoslavní myslí, že je dost k unii už to, že Kristus je zakladatel církve. To však nestačí, nýbrž je třeba jednoty hierarchické s nejvyšším pastýřem, jednoty v dogmatech, jednoty cíle. Nestačí unio, ale musí býti unitas, je potřebná jedinečnost; církev Kristova je nejen jedna, ale jediná. Latinská církev není proti orientálním ritům; byli papežové rozličných jazyků, kteří i v jazycích orientálních liturgii konali, jsouce v ní zrozeni a vychováni. Církev není proti obřadu žádnému, je milá, přejná matka.

Důstp. Prokop Neužil, OSB., neunavný pracovník unionismu a všeho jiného dobrého obhájce a podporovatel, měl přednášku latinskou. Na základě ruského katechismu Filaretova, z kterého bral definice sv. přijímání a kněžství, podal shromážděnému kleru asketické myšlenky, meditaci o lásce a jednotě, potřebné pro Eucharistii, pro celebrování a přijímání. Eucharistie je svazek jednoty, a proto se nám doporučuje nábožná celebrace. Z Eucharistie svítí nám láska, která nás pobízí, abychom slovem i skutkem projevovali si navzájem bratrskou lásku, kněz bratru-knězi, ať je kterého-

koliv katolického ritu. P. Hyacint Woroniecki, profesor lublínské university, promluvil o činnnosti Poláků pro unii.

Tím byl vyčerpán odpolední program.

Večerní schůze byla pro lid, a to nejen pro nás Čechy, ale pro všechny Slovany a pro jejich sousedy a pro katolíky východního ritu vůbec. Schůzi předsedal Mons. Fr. Bobal a pak předal předsednictví Mons. Bonovi, polskému knězi chicagskému. Přítomno bylo přes tisíc lidí a Češi byli četně zastoupeni. Po různých přednáškách účinkoval litvínský a ukrajinský sbor. Všechny sbory zpívaly bez varhan neb jiného doprovodu.

První promluvil hrabě Galen, emauzský benediktin, který zde v Americe pracuje pro spolek Catholic Union. Pravil na začátku, že toto shromáždění zvlášť ukazuje jednotu a ekumeničnost (t. j. všeobecnost, světovost) tohoto města a katolické církve. Co nás sem přivedlo? Charitas Christi urget nos, láska Kristova nutí nás, jak praví sv. apoštol Pavel, to jest ta pohnutka, která nás sem přivedla. Před 4 roky řečník byl ve Vídni a viděl opuštěnost a bídu válečných běženců ruských a měl soustrast s jejich bídou a proto si umínil něco pro ně učiniti. Kardinál vídeňský schválil jeho úmysl a vymohl též approbaci sv. Otce. Sv. Otec dal mnoho odpustků pro ty, kteří dílu napomáhati budou. Účel kat. Unie jest, aby katolíci celého světa se modlili za spojení všech Slovanů ve víře a aby hmotnými příspěvky sv. Otci byli nápomocni ve vydržování semináře pro slovanské misionáře. Spolek Catholic Union má týž účel jako naše česká organisace sv. Cyrila a Methoděje. Náš spolek už dlouho existuje a pro Slovany jistě je to lépe. Ovšem dílo je veliké, a celý katol. svět by měl se toho díla chopit, aby se dosáhlo žádoucího úspěchu. Hrabě Pater Galen navštívil Hollandsko, Francii, Španělsko, Německo, Uhersko, Anglii, Irsko a získal biskupy těchto zemí pro toto dílo. Mercier, zemřelý kardinál belgický, a mučedník † arcibiskup Cieplak též mu slíbili podporu. V Americe byl u četných kardinálů; 6 arcibiskupů, 34 biskupů a 5 opatů doporučilo tuto organisaci. Dále vyložil, co už se sebralo, kolik informačních knížek se rozeslalo a kolik má spolek členů. Sv.

Otec tento spolek spojil s jinou americkou organisací, totiž s Cath. Welfare Association.

Za Ukrajince promluvil Dr. Simenovič, lékař. Za Podkarpatské Rusíny bývalý guvernér Podkarpatské Rusi Zatkovič promluvil anglicky, a Litvínským řečníkem byl p. Cermulius, který mluvil mateřštinou. Pan Zmahar promluvil za Bílé Rusko, pan Piotrowski za Poláky.

Za nás Čechy promluvil p. Jan Straka. Jeho řeč strhla často posluchače k potlesku. Pan Straka řekl, že když vidí, jak zde jsme všichni Slované shromážděni na Eucharistickém kongresu a ukazujeme svoji sílu a vyspělost, proč bychom neměli vždy spolu pracovat pro náboženství i národní zájmy naše slovanské. Bylo vidět, že pan Straka mluví ze srdce, že je pravý Slovan a katolík. Jeho řeč učinila velký dojem na přítomné Slovany; my Češi měli jsme v něm výtečného zástupce před našimi pobratimy.

My Češi jsme měli ještě jednoho řečníka, totiž kanovníka Stavěla z Olomouce, který vyřídil pozdrav arcibiskupa olomouckého Dra Prečana, předsedy Apoštolátu sv. Cyrila a Methoděje. Kan. Stavěl činí dojem už svou postavou; na př. ve čtvrtek ráno v Mundelein, když ho spatřily zástupy lidu, jak si vykračuje mezi třemi českými kněžími po cestě ke chrámu, nesa si svá roucha, nemohly se zdržet, aby mu netleskaly. Ve zbrojnici jeho řeč též se neminula s účinkem. Na Velehradě, tak sděloval pan kanovník po vyřízení pozdravu, konaly se sjezdy unionistické, na kterých bylo 23 arcibiskupů a biskupů z celé Evropy, a sám sv. Otec je schválil a vysílal na ně svého zástupce. Stanovy Apoštolátu sv. Cyrila a Methoděje pod ochranou blah. P. Marie pro sjednocení Slovanů ve víře, schválil sv. Otec pro celý svět. Tento spolek jest nejen pro všechny katolíky, ale má též i zvláštní vědecký odbor, který propaguje unionismus mezi theology a jinými učenci, což je velmi potřebné.

Posledním řečníkem byl znalec východu Pater De Meester, belgický benediktin, který mluvil anglicky. Pravda a láska, to — pravil — jsou dvě snahy všech ritů, pravda o Kristu a jeho církvi a jejích dogmatech

a láska, kterou Kristus od svých učedníků požaduje, přivedou nás k jednotě.

Na konec byly přečteny čtyři resoluce, které všem přítomnými byly odhlasovány:

1. Všichni katolíci ať podporují sv. Otce v každé akci, kterou on za dobrou uzná ve prospěch sjednocení

2. Všichni katolíci ať se více zajímají o východní obřady a ať se s nimi seznamují.

3. Modlitbou ať všichni svolávají na dílo unionismu Boží pomoc a požehnání.

4. Hmotnými příspěvky máme podporovati podniky sv. Otcem schválené pro unionismus, abychom tak i my něco s naší strany vykonali.

Apoštolát sv. Cyrila a Methoděje má americkou adresu: Blessed Agnes Church, 2651 S. Central Park ave. Chicago. Zde možno si předplatiti výtečný ilustrovaný měsíčník, který Apoštolát vydává. Apoštolát při sjezdu skrze své zástupce, důst. pány Lva Pospíšila a Fr. Jemelku, vykonal mnoho práce. Rozdal mimo jiné též anglické a české letáky o činnosti Apoštolátu a o východním obřadu. V budově „Municipal Pier" byly dvě výstavy: latinských, českých a jiných knih, které jednají o unionismu. Zde všichni návštěvníci, jichž byl ohromný počet, si je mohli všechny prohlédnout.

Mezi našimi hosty na kongresu zaslouží zmínky důst. p. Gilbert Křikava, O. Praem., farář v Mladých Bukách u Humpolce, který byl na všech velehradských sjezdech unionistických, a který nevynechal žádné schůze orientální sekce při eucharistickém sjezdu. Nejdp. opat emauzský Arnošt Vykoukal OSB. a též nejdp. opat primas řádu sv. Benedikta z university sv. Anselma v Římě, Fidelis ze Stotzingen, poctili naše schůze svou přítomností a svými řečmi. Nejdp opat Arnošt Vykoukal z emauzského kláštera v Praze patří mezi nejpřednější autority v odboru katolické liturgiky. Svá studia konal na světoznámé universitě lovaňské, kde též psal francouzsky do universitního časopisu. Nyní založil liturgický časopis „Pax", v řeči české psaný, který se svými kněžími v Praze vydává. Jeho původní články v tomto časopisu zasluhují zvláštní pozornosti. V letošním ročníku v čísle IX. a X. vylíčil své dojmy z cesty americké.

Že o nás o Čechy je nyní větší zájem, tomu nasvědčuje, že universita St. Louis vyslala na naše schůze české a orientální dp. Jana Křížka S. J., který nedávno byl v Evropě.

Možno říci, že průběh východní sekce řadil se důstojně k celému Eucharistickému kongresu a oprávnil k naději, že i ovoce prací, v této sekci podniknutých a vykonaných, bude velkolepé, bude-li milost Boží dále tomuto dílu pomáhati.

O akci unionistické bylo jednáno také v české kněžské schůzi v pátek po sjezdu, kde zřízen byl zvláštní sekretariát Apoštolátu pro Ameriku a slíbena byla bratry našimi spolupráce pro Apoštolát. Po schůzi byli kněží američtí se svými hosty z Československa fotografováni.

XVIII.

Koruna eucharistického kongresu. Závěrečný slavnostní průvod v Mundeleinu. Hromobití a bouře velebily Pána Pánů.

Vrcholem a zároveň zakončením velkolepého eucharistického sjezdu v Chicagu byl slavnostní průvod v Mundelein. Je to místo, ležící asi 70 kilometrů severně od Chicaga, v rozkošné krajině, již tvoří lučiny řídce porostlé stromovím. Je to majetek arcibiskupství chicagského, proto také pojmenován po nynějším arcibiskupu, kardinálu Mundeleinovi. Střed tohoto anglického parku tvoří dosti veliké jezero, kol něho do kola vede široká cesta. Na jedné straně jezera zbudovány jsou přístavní hráze, zabíhající do jezera a opatřené vkusnými gloriety. Za nimi postaven jest značně prostranný kostel P. Marie Jezerní; po obou jeho stranách nalézá se šest budov chicagského semináře s několika ještě budovami vzadu.

Sem do tohoto příjemného zátiší proudily davy lidu již ve středu odpoledne, aby ztrávily noc ve volné přírodě. Panující teplé počasí jim to usnadňovalo a poskytlo dokonce příjemnější útulek, než žárem vyhřáté domy ve městě. Také kardinálové a hodnostáři zavítali sem již ve středu a byli ubytováni v budovách semináře.

Příjezd k Mundeleinu usnadněn jest okolností, že kolem Mundeleinu vede několik železničních tratí, vedle toho pak i několik tratí elektrické dráhy. Před vjezdem zbudována byla zvláštní odbočka s četnými perony a přehraženými východy. Vůbec vyšly železniční společnosti účastníkům eucharistického sjezdu všemožně vstříc. I kardinály a hodnostáře sem dovezly ve zvláštním vlaku, který narychlo daly obarviti červeno-purpurově, jako to již pro cestu z New Yorku do Chicaga učinila dotyčná železniční společnost.

Ve čtvrtek proveden byl div techniky americké, dopraven byl do Mundeleinu téměř million lidí! V půlnoci přijíždí vlak se 700 policisty, aby udržovali pořádek a nástup lidu do parku, od čtyř hodin ráno přijíždějí vlaky každé dvě minuty, chrlí zástupy lidstva: ráno vystřídalo se 572 vlaků, jež přivezly 463.000 osob, vedle toho po pěti širokých cestách přijíždějí automobily osobní, veliké dopravní, po jezeře Michiganském dopravují kongresisty parníky, od severu od Milwaukee podobné prostředky dopravní vezou tisíce lidí. Není dovoleno se zastavovati, se vraceti; nekonečné řady automobilů jen jedním směrem se pomalu pohybují od Chicaga do Mundeleinu za volání policistů i rozhlašovače „Keep walking!“ (stále ku předu!) Přes 900.000 lidí hemží se v parku, staví se do mohutných řad podél cesty určené k průvodu. Pečováno bylo o vše potřebné k občerstvení, o nápoj a jídlo, zřízeny mnohé stany, upraven podle cesty vodovod s pitnou vodou, lidé přinášejí s sebou pokrm na celý den. Co oběti přinesly ty statisíce lidí všech stavů, pohlaví, věku, nedá se popsati, neboť několik hodin čekali přemnozí v noci, aby se dostali do vlaku, a podobně při zpáteční cestě. Zvláště vystavěná ze dřeva ohromná nástupiště nestačila pojmouti mass lidu; všichni toužili projeviti hold Spasiteli a viděti nebývalý dosud průvod.

Mezitím kardinálové, biskupové, opati a pozvaní hodnostáři odsloužili si mši sv. ve svých pokojích (přes 400 v budovách seminářských), kde přenocovali, a shromáždili se v prostranství před kaplí. Tam v průčelí jejím upraven byl nádherný oltář a po evang. straně trůn pro kardinála-legáta, po obou stranách stálo 12

sedadel pro kardinály a jejich družiny, níže arcibiskupové a biskupové v mitrách a pluviálech s delegátem apoštolským Spojených Států Petrem Fumassoni-Biondim v čele. Následovaly řady sedadel pro biskupy, preláty oblečené ve fialová roucha, duchovenstvo v rochetách, na čestném místě zasedlo permanentní komité s biskupem Heylenem. O 10. hodině oznamoval rozhlašovač, že mše sv. pontifikální kardinála-legáta začíná. Kázal při ní kardinál newyorkský Hayes: Kongres eucharistický nemá býti jen okamžitou slavnou manifestací, má přinésti obnovu úcty eucharistické, mravního života a častého přijímání sv. svátostí, apoštolátu modlitby, jak si přál sv. Otec. Na konci uděleno apoštolské požehnání kardinálem-legátem. Po slavnosti této odpoledne o 2. hod počíná se řaditi průvod: mládež, spolky s nesčetnými prapory, 12 alegorických vozů značících počátky a rozšíření křesťanství v Americe (jeden vůz s Indiány a s nimi kněz misionář), tisíce řeholníků, bohoslovci, kněží, opati, biskupové, Sanctissimum nesené od kardinála-legáta, kardinálové v čestném průvodu rytířů maltských, sv. Řehoře, sv. Sylvestra, komité permanentní, biskupové, kněží ve svých církevních rouších, delegace velikých organisací katolických. Na cestě kolem jezera dlouhé 7 km rozvinul se průvod v délce více než 5 km; po délce 2 km stálo špalírem pět tisíc Kolumbových rytířů s rapírem v ruce a odznaky řádovými.

Při řazení průvodu ozývaly se po celém prostranství povely pořadatelstva rozhlašovači, které skupiny mají nastoupiti. Všude pak, kam oko pohlédlo, tísní se po obou stranách massy lidstva. Srdce přeplývalo radostí při pohledu na manifestaci víry vpravdě katolické. V průvodu byli zastoupeni všichni národové: plémě bílé, muži a ženy černošští, skupiny Indiánů amerických, Eskymáci z Aljašky, Číňané, Indové, delegace všech zemí a států celého světa! Po velikém parnu a dusnu povstala ve 3 hod. prudká bouře s lijákem a krupobitím, kdy všichni účastníci úplně promokli. Než všichni klidně snesli to překvapení, připomínajíce si slova žalmu: Ignis, grando nix, glacies, spiritus procellarum, laudate nomen Domini.

Bez bázně při blýskotu a hřmění kráčeli, vědomi jsouce, že jsou blízko svého Spasitele a Jemu že přinášejí z lásky tuto nepříjemnost. Po 20 asi minutách přestává najednou liják, a zase vedro a sluneční žár suší promoklé zástupy. Chvalozpěvem „Te Deum“, požehnáním s Nejsvětější Svátostí a doslovem kardinála Mundeleina byl kongres skončen.

Sluší poznamenati k chvále mayora Devera a guvernéra illinoisského, že dali úředníkům a zřízencům městským a okresním prázdno v úterý odpoledne pro noční adoraci mužů ve stadiu a po celý čtvrtek pro účast v Mundeleinu. Rovněž chvály hodno jest, s jakou účastí všecky největší noviny americké plnily celé strany obrazy čelných delegací, výjevy ze slavností, popisem významu kongresů, jejich historie, ano i výkladem dogmatickým o Eucharistii pro čtenáře namnoze nekatolické! Vydávána byla zvláštní čísla. Jsou to zvláště deníky: The Daily News, Chicago Tribune (vydala nádherná alba sjezdová), Chicago American, Chicago Evening American, Daily Journal, Chicago Herald and Examiner, Chicago Evening Post a j. vedle velikých newyorkských deníků. Čest sluší vzdáti i našim českým novinám v Chicagu a St. Louis, že podrobně psaly o kongresu a četné fotografie z něho přinesly. Veliké deníky americké vysílaly často k nám své zpravodaje a fotografy, aby vyžádali si zprávy a mohli uveřejniti skupiny naší delegace.

XIX.

V permanentním komitétu mezinárodních kongresů eucharistických.

Jen několik vzpomínek zajímavých připojuje člen jeho za Československo, kanovník Hanuš.

Komitét permanentní tvoří velikou rodinu mezinárodní, otcem jejím jest p. biskup Heylen, zprostředkovatelem milovaný tajemník, horlivý hrabě d'Yanville z Paříže. Do Chicaga přijelo 25 členů jeho z různých zemí evropských, z Číny, Australie, ze Syrie, z jižní

Afriky a jižní Ameriky vedle nově zvolených členů severoamerických. Většina z nich již v New Yorku uvítala kardinála-legáta, všichni pak byli přítomni příjezdu jeho na nádraží v Chicagu. Shledání všech kolegů v Chicagu bylo velmi radostné. O ubytování i stravu pro ně pečoval místní komitét s biskupem Hobanem a Msgrem Quillem v čele. Bydlili jsme v ohromném hotelu „Palmer House", a to všichni v 21. poschodí (všech poschodí 23), v pokojích velmi pohodlně zařízených s vlastní koupelnou a příslušenstvím, telefonem pro spojení s městem. Do vnitřku dveří jest možno v noci dáti oděv, prádlo k čištění a vyžehlení, ráno jest vše již v pořádku, ovšem platí se za to zvláště.

V hotelu ubytovati se může na 3000 osob, v každém poschodí jest zvláštní správa, vše možno u ní objednati a dostati. Hotel má svou poštu, úřad telegrafní a telefonní; vždyť obyvatelstvo jeho tvořilo by celé městečko. Mši sv. sloužili jsme v sále v VI. poschodí, přisluhovali nám světští kolegové, kteří přistupovali denně ke stolu Páně, jedli jsme společně v jídelnách téhož poschodí. V hotelu jsou veliké lázně, basiny, několik kapel hudebních, sály taneční, sportovní, společenské pro dámy, v přízemí jsou obchody všeho druhu, čítárny, v podzemních patrech jsou skladiště, zásobárny, byty pro zřízence. Komitét měl několik úředních aut kongresových k použití.

Vedle oficielních návštěv p. kardinála-legáta, kardinála Mundeleina (jemuž naše delegace z Československa se poklonila a jej jménem episkopátu ústy p. biskupa Kašpara pozdravila), komitét zajel prohlédnouti si světoznámé největší na světě jatky Chicagské, odkud vzpomínka na zabíjení tisíců kusů dobytka není zvláště příjemná. Člen předsednictva ohromného obchodního domu Marshall-Field, p. Campion, francouzský Kanaďan původem, pozval komitét na prohlídku domu tohoto, vlastně 3 velkých bloků 12poschoďových domů. Zaměstnáno jest tu 8—11 tisíc prodavačů. Dům tento má své továrny, papírny, své vlaky pro zboží, jež přijíždějí do podzemních skladišť pod domem; ve třetím podzemním poschodí jsou daleké chodby, jimiž projíždí úzkokolejná dráha s uhlím. V hotelu jsou ohromné jídelny nejen pro celý personál, nýbrž i pro nakupovače i jiné příchozí,

jsou tam čítárny, místnost pro hry dětí, jež tam nechávají dámy kupující. Všecko na světě, co se koupiti dá, se tu prodává. Závod ten má základní kapitál 60 millionů dolarů a jest akciovým podnikem. Téměř celý den volný jsme procházeli až do únavy všemi poschodími všech domů, majíce za průvodce členy předsednictva a slečny ze závodu, mluvící francouzsky.

V poledne byl vystrojen na počest naši bohatý oběd, při němž byl komitét i s hostitely fotografován a ještě při obědě předložena fotografie na ukázku.

Obchodní dům Marshall-Field chtěl touto vzácnou ochotou a pohostinností učiniti si světovou reklámu, ale byla to také upřímná úcta katolíků z předsednictva ke komitétu permanentnímu. Členové komitétu se zapsali do pamětní knihy.

Ve středu odpoledne bylo třeba dostati se do připraveného biskupského vlaku na severní nádraží chicagské. Byl jsem vázán přednáškou v orientální sekci. Ujednali jsme s p. biskupem Jantauschem, že pojedeme společně tam z Armory-Hall, bylo to 16 mil cesty na nádraží. Vezl nás slovenský farář chicagský s bratrem. S hrůzou jsme pozorovali, že není naprosto možno proklestiti si cestu v nekonečných řadách aut, jež se po vykázané cestě zvolna pohybovala. Tu stalo se něco, co bylo možné jen v Chicagu při kongresu. Bratr pana faráře jmenovaného pískl na policistu jedoucího na motoru. Okamžitě byl u našeho auta, přítel náš požádal jej, aby dovedl uvnitř sedící hodnostáře na biskupský vlak, jenž odjíždí o půl 5. hod., že bychom ho jinak nestihli.

Policista dal pronikavé znamení sirénou, jak se dává při požáru pro motorové stříkačky, jimž vše musí ustoupiti z cesty; znamení zastaviti pro nás neplatila, velké autobusy, nesčetná auta jsme míjeli se šílenou rychlostí následujíce policistu, jenž dával stále znamení rukou ze zadu, abychom jeli.

Nemohli jsme ani mysliti na to, co by se stalo, kdybychom vrazili na nějakou překážku. Ve dvaceti minutách byli jsme u cíle rychlostí jízdy téměř 100 km za hodinu středem přeplněných ulic chicagských. Vděčně tiskli jsme ruku onomu muži, jenž vzdal takovou čest

katolické idei kongresové. U nádraží stojí massy lidstva, jež nás pozdravovaly potleskem, máváním šátků, přemnozí byli šťastni, mohli-li biskupovi políbiti prsten. Po schodišti vyzdobeném přecházíme na vyvýšený peron a pozdravujeme se, představujeme se biskupům ze všech možných končin světa, zvláště milým hodnostářům průvodcům kardinála-legáta Msgrům Respighimu a Cacciovi. V pátek jel jsem s ostatními členy komitétu biskupským vlakem zpět, když jsme přenocovali dvakrát v seminářských budovách mundeleinských. V Mundeleinu samém měl komitét poradu se zástupci australského episkopátu o příštím kongresu v Sydney r. 1928 a s representantem katolické Číny Lo Pa Hongem, jenž si zamlouval kongres pro r. 1930 do Šanghaje přislíbiv, že na kongres přivede 100.000 katolických Číňanů.

Původně měl býti naším hostem p. kardinál-legát v hotelu Palmer House, zatím bylo to změněno pro nedostatek času tak, že komitét náš byl hostem pánů kardinálů, kardinála-legáta a Mundeleina, při banketu spolu s biskupy ve vkusně upraveném jídelním sále v Mundeleinu.

V pátek jsme se srdečně rozloučili v komitétu s přáním na shledanou v Paříži v říjnu při valné schůzi, kde jsme se skutečně téměř všichni až na exotické členy sešli a přátelství znovu obnovili.

XX.

Rozjezd po Americe.

Sjezd eucharistický jest skončen, z ulic Chicaga ponenáhlu mizí výzdoba, účastníci se většinou zase rozejeli do svých bližších i vzdálených domovů, jen malá část jich ještě prodlévá. Úbytek hostí znát je i na ulicích chicagských. Pouliční ruch je živým sice stále, což je u třímilionového města samozřejmým, ale odpad zvýšeného ruchu dnů sjezdových je přece jen patrným, ba až nápadným. Přes milion hostí není maličkostí.

Část našich hostí z Československa s ndp. opatem Zavoralem odjela do New Yorku, poněvadž již 3. července

odjedou ke břehům Evropy. Jádro naší výpravy odjede teprve 24. července. Zbývajícího měsíce použijeme tedy k zájezdu do různých míst Ameriky k návštěvě čelnějších kolonií katolických Čechů. Čekáme již jen na 27. červen, kdy bude v benediktinském ohnisku v Lisle u Chicaga posvěcena tělocvična školského ústavu a přístavba kaple sirotčince. Tělocvična stála „pouhých" pět milionů korun, ale bylo nutno i tu oběť přinésti, aby si ústav pojistil rovnocennost s jinými ústavy státními.

Slavnost posvěcení konala se dopoledne. První mši sv. sloužil v budově dp. farář Al. Nogol ze Sázavy, horlitel svatoprokopský. Budovu posvětil neúnavný a neumdlévající nejdp. biskup královéhradecký dr. Kašpar za četné asistence, přítomni byli z českých hostí i ndp. opat A. Vykoukal a kanovník Dr. Hanuš. Po církevních obřadech prosloveny byly řeči, jež pronesl nejdp. biskup dr. Kašpar, farář chicagský vdp. Jedlička a poslanec a redaktor „Čecha" p. Václav Myslivec. — Odpoledne vykonal pak pan biskup ještě posvěcení přístavby kaple sirotčince, při čemž kázal vdp. kanovník J. Stavěl. K slavnosti dostavilo se mnoho set osob z Chicaga i jiných vzdálených končin.

A pak již jsme se připravovali jen na putování po dalších končinách Ameriky. Kancelář Národního svazu katolíků s obětavým ředitelem p. V. J. Tesařem, horlivým předsedou p. Strakou, „Fatherem" Jedličkou a všemi ostatními vyšla nám i v té příčině radou i pomocí ochotně vstříc. Vůbec dlužno chicagským katolickým Čechům vzdáti i zde dík nejvřelejší za to, že tak přeochotně i obětavě v pozornostech k naší výpravě přímo se předstihovali. Máme veliký dluh k roku 1929, kdy američtí bratří a sestry zavítají zase mezi nás k 1000leté oslavě sv. Václava.

Popis našich dalších cest po Americe, jak jej v dalších statích krátce podáváme, nebude zajisté úplným, poněvadž nebylo možno pro krátkost času ode všech členů výpravy získati popis jejich zájezdů. Podáme zde proto aspoň některé úryvky z našeho putování.

XXI.

V Saint-Louisu.

První návštěva patřila jednomu z nejstarších středisek českých kolonistů, kteří sem již před 70 lety směřovali, aby v nové vlasti lepší živobytí si vyhledali. Jest to Saint-Louis, milionové průmyslové město, jímž protéká největší severoamerická řeka Mississippi, spojujíc se trochu jižněji s jinou ohromnou řekou Missouri. Po řece jezdí veliké parníky, ale voda jest kalná až bahnitá. Město, nemajíc pramenité vody, jest nuceno z říční vody čistěním si získati vodu pitnou.

Sem zajeli v pondělí po 6tihodinné jízdě rychlíkem: p. biskup Kašpar byv požádán, aby biřmoval dítky, provázen kanovníkem Hanušem, poslancem Myslivcem a katechetou Dostálem. Před tím již přibyl sem Msgre dr. Stanovský navštíviti svého bratra, ředitele kůru a profesora hudby a zpěvu. Brzy potom dojeli dp. farář Rössler ze Solnice s kaplanem Glosem. Upřímného pozvání dostalo se hostům ze staré vlasti v Chicagu od milého a v Československu všem dobře známého p. Hynka Dostála, redaktora Hlasu v Saint Louis. Měli jsme již doma zprávy o tom, že churaví. Přesvědčilo nás o tom i jeho vzezření. Nemoc zlé stopy zanechala na jeho zevnějšku, je přepadlý, ale silný duch jeho vzdoruje a doufáme a přejeme si, aby i zvítězil. Letos na podzim přijel do Čech se léčiti. V Praze našel otcovského přítele p. opata Zavorala, jenž uhostil ho v opatství Strahovském, o nejlepší lékaře se postaral, doprovodil na cestě do Brna k operaci, operace se zdařila, drahý náš host americký nabývá opět sil, navštěvuje své přátele, pokud mu možno, na Moravě, vrátí se na Strahov, aby tu v kruhu milujících přátel nabyl zdraví k nové zase práci v Americe.

Však již dosti ranami byl stižen. Na hřbitově St.-Louisském dva rovy s pomníkem hlásají, že manželku drahou i sestru-řeholnici tu pochoval, doma četnou rodinu ještě má, o vše se stará a při všem tom i redakční povinnosti obstarává všecky a mimo redakci o bezpočtu ještě věcí pečuje. Kde je třeba účinné pomoci, nikde redaktor Hynek Dostál nechybí. Zlatá duše, dobrý člověk,

pionýr české katolické kultury na výspě tisíce mil od staré vlasti vzdálené, a při všem nenáročný, skromný až k neuvěření. Věrný následovník kněží-apoštolů Hesouna a Blehy, kteří oba již také na hřbitově St. Louisském očekávají zmrtvýchvstání.

Při příjezdu do St. Louis očekávali nás na nádraží dp. mladý farář Linek, Msgre Stanovský s jinými duchovními, p. Hynek Dostál a zástupci českých katolíků St.-Louiských, pan lékárník Kosek s chotí, s upřímnou radostí vítali p. biskupa Dra. Kašpara a ostatní, a již si odváželi v autech své hosty, z nichž p. biskup s kanovníkem Hanušem a katechetou Dostálem byli v pohostinství srdečném přijati na faře sv. Jana Nepomuckého dp. Linka; poslance Myslivce s ostatními odváděl si p. Hynek Dostál, snaže se ve svém dobrém srdci zpříjemniti jim pobyt ve svém působišti co nejlépe. Farní budova p. faráře Linka oživla, byvši obklopena zástupem drahých krajanů amerických, kteří se slzami v očích vítali po prvé českého biskupa. Na dvorku zahrála kapela mladých Moravanů Slováků, sem před několika lety se přistěhovavších, krásné písně moravské a slovácké, nechyběl tu mladý dorost dětí, jež si s úctou a láskou prohlížely hosty ze staré vlasti.

Hned týž večer v pondělí konala se v osadní síni pozdravná schůze, při níž uvítal hluboce dojat hosty p. Hynek Dostál a potom dívky, jež podaly p. biskupovi kytice. Za tuto lásku poděkoval p. biskup, přinášeje srdečný pozdrav z milené staré vlasti; ostatní pak hosté pronesli vřelé proslovy. Mládež z katolické školy zapěla nám „Kde domov můj“ a jiné národní písně; na výslovnosti bylo však znáti, jako bohužel i jinde, že dítky ty většinou neovládají plně češtiny, že jejich rodná země jest již Amerika a angličina běžnou obcovací řečí. Proto poslanec Myslivec krásně ve své řeči promluvil k dítkám, aby zpívajíce píseň „Český otec, česká máti, učili mne Boha, jazyk, vlast mou, národ znáti,“ milovaly tu řeč, již si přinesli ze staré vlasti jejich rodiče nebo jejich předkové, aby milovaly svůj národ český. Jedině česká škola katolická zachrání jazyk český u nynější generace; jsou však mnohé děti českých rodičů, které chodí do škol anglických státních a neumějí již česky

nebo nechtějí česky mluviti, stydíce se za český jazyk, jak jsme se v Saint Louis přesvědčili.

V Saint Louis mají čeští katolíci dvě veliké farnosti: sv. Václava a sv. Jana Nepomuckého. Před lety zničila jim obrovská větrná smršť kostel i katolický dům, byli nuceni vše opraviti a nově zbudovati. Oba kostely jsou krásné, veliké, s farními budovami, školou, budovou pro sestřičky. To vše si farní osady vydržují. Na svátek sv. Petra a Pavla byla slavnost posvěcení nové dokončené kathedrály, byla to vpravdě mezinárodní slavnost, jíž jsme se všichni zúčastnili, při níž přítomno bylo 7 kardinálů, mnozí biskupové z Ameriky a z dalekých končin, jako na př. nejstarší arcibiskup světa Msgre Redwood z Australie a jiní přijedší sem z Chicagského kongresu. Konsekrace dómu vykonána byla již zrána kardinálem legátem; velkolepý průvod hodnostářů, spolků mužů vyšel z velikého kláštera, ubíral se středem rozsáhlého parku do kathedrály, kdež byla sloužena pontifikální mše sv. a kázal newyorkský kardinál Hayes, osobní přítel arcibiskupa st. louiského Glennona. Kathedrála má krásnou kopuli se dvěma věžemi, jest baroková, stavěna byla po 20 let, stavba stála 3 miliony dolarů a vnitřní nádherná výzdoba také tolik, takže celý velechrám vyžadoval nákladu 200 milionů našich korun. V Americe jest všecko možným.

Dojmy krásné při slavnostním průvodu a při velebných službách Božích v kathedrále kalila nám únava z chicagských dnů kongresových, zvláště však nesnesitelné horko až 120 stupňů Fahrenheita (přes 50° Celsia); moudré a ochotné sestřičky v klášteře při návratu z kathedrály přinášely všem hodnostářům ledovou limonádu, na chvíli pomohlo toto občerstvení, a již opět potůčky potu stékaly s čela po tvářích, a marně četné kapesníky mohly je vysušiti. Než, nebylo času poddávati se únavě a podléhati horku tropickému. Bylo nutno využíti krátkého pobytu k návštěvám, k prohlídce města a okolí.

Odpoledne posl. Myslivec s dpp. Rösslerem a Glosem zajeli si do Fentonu, asi 30 km od St. Louis vzdáleného městečka, kde se nalézá Hessounův sirotčinec. Nelitovali toho. Sirotčinec nalézá se asi pět minut za zmíněným městečkem v místě přímo idylickém. Je zřízen

pro 60 sirotků českých a slovenských, ale obsazen je té chvíle slaběji. Správu jeho vede šest Sester kongregace sv. Kříže, jež až na jednu Slovenku jsou vesměs z Moravy. Čisto a milo je v ústavě až radost — jako všude, kde Sestry působí. Kolkolem široký park s polním hospodářstvím, jež obstarávají dva dobří muži z Moravy. V ústavě jest i kaple, ale duchovního tu nemají, takže musí Sestry docházeti do městečka národnostně dosti smíšeného, kde působí pan farář Ševčík, rovněž Čech. Postavil na různých místech svého působení již šest kostelů, a nedá si ani nyní pokoje, neboť hosté jej zastihli mezi zedníky na stavbě spolkové dvorany, do které se odhodlaně pustil.

K večeru pak přijel nejdp. biskup dr. Kašpar v průvodu pana kanovníka dra. Hanuše, msgra Stanovského, lékárníka Koska s chotí, katech. Dostála z Hradce Král. a redaktora Hynka Dostála, na jehož bedrách teď starost o ústav hlavně spočívá.

To bylo radosti u Sester i svěřených jim sirot! Až z Čech ze zámoří navštívil je pan biskup! Posvětil jim novou sochu sv. Terezie Ježíškovy — nazývají ji zde v Americe „Květinka Ježíškova“ — a měl delší krásnou promluvu o životě a ctnostech této světice, jejíž je sám vroucím ctitelem. — Následovalo požehnání, po němž jsme zapěli „Svatý Václave“. Pan biskup s přibylými hosty vrátil se ještě večer, ostatní následovali až druhého dne, aby se po krátkém oddechu připravili na dalekou cestu do Texasu a rozloučili se s městem na mohutné řece Mississippi.

Ve středu ráno 30. června nabídli nám p. lékárník Kosek s chotí a mladý lékař, příznivec sirotčince Hessounova, svá auta a provázeli nás k tak zv. hoře mnichů asi 10 mil vzdálené od St. Louis. Hora ta či lépe kopec, jest vlastně mohylou náčelníka praobyvatelů země té, kteří tu žili ještě před Indiány. Indiáni při příchodu Evropanů horu onu opustili, trapisté vystavěli na ní klášter a konali missie, než nebyli tu dlouho snad pro nevlídné horké podnebí; po klášterní, asi dřevěné budově není tu nejmenší stopy, jen malý lesík starých stromů, bývalý mlat, byly svědky pobytu oněch mnichů, kanovník Hanuš nasbíral zde několik hrotů z tesaného

křemene, vrhací zbraně indiánské, p. lékárník Kosek, slavný archeolog a sběratel starých památek, popelnic, kamenných nástrojů, zbraní, poučil nás o prehistorii této země. Za hrozného vedra vraceli jsme se zpět, abychom prohlédli nádherné parky kolem města, velmi rozsáhlou a bohatou zahradu zoologickou, jakož i zahradu botanickou velmi krásně uspořádanou. Po obědě nám nabídnutém p. lékárníkem v hotelu, jeli jsme ještě průmyslovou částí veleměsta až daleko za město na jih, kde se stékají širé řeky Mississippi a Missouri; tam měl krásnou pastvu pro fotografický aparát p. katecheta Dostál. Půvabným parkem, výletním místem St. Louiským a vilovou čtvrtí vraceli jsme se do města. Navštívili jsme farní osadu sv. Václava, kde má krásný nový chrám p. farář Hamtil, a kde jest rozsáhlý klášter 60 Františkánů, kteří za války štědře podporovali naše bratry řeholní v čas bídy a hladu.

A již nastávalo loučení s přáním na shledanou v Praze r. 1929; poděkovali jsme za tak milé a upřímné pohostinství všem přátelům St. Louisským, byli jsme ještě před chrámem sv. Jana společně fotografováni, doprovozeni k vlaku na jedno z nejkrásnějších nádraží světových: pan biskup s poslancem Myslivcem a katechetou Dostálem jeli na západ, kanovník Dr. Hanuš na sever do Jovy, ostatní hosté chvíli ještě zůstali v St. Louis.

XXII.

Zájezd ke krajanům českým na západě

popisuje poslanec Myslivec.

Návštěvou v Texasu. Mezi krajany na Westu. Obrovská manifestace katolická na texasském Hostýně.

O 7. hodině večer opouštíme rychlíkem St. Louis. Panuje ještě značné vedro, ale zvykáme, poněvadž jedeme do státu, kde je vedro ještě větší. Však nás i mnozí z cesty té zrazovali, že prý je pro nás nebezpečnou. Biskup Kašpar neleká se však ničeho, a my si

také myslíme, vydrží-li to jiní, proč bychom to nevydrželi i my. — Občerstveni krátkým spánkem, přijíždíme k ránu na půdu Texasu, země bavlny, jež se tu pěstuje na širokých lánech. Po 15ti hodinové jízdě za velikého vedra dojíždíme po 4. hodině odpolední do stanice Waco, odtud pak auty do městečka West. Městečko je rozkošné, zdravé, a ani v něm necítíte, že jste na stejné zeměpisné šířce s africkým Alžírem. Ostatně od vzdáleného Mexického zálivu zavane sem občas příjemný větérek.

West, první místo v Texasu, kde jsme stanuli, je městečko asi o dvou tisících obyvatel, z nichž je, myslím, většina Čechů. Mladší narodili se již zde v Americe, starší přišli buď z Moravy (z Valašska a Slovácka) nebo z jižních Čech. Farářem jest zde dp. Pelnář, pocházející z Domažlic v Čechách. Působí v Americe již čtvrté desítiletí, je to kněz vážný a také všeobecně vážený. Kostel farní zasvěcen jest Nanebevzetí Panny Marie, zbudován je z červených cihel, gotického slohu. Jeden oltář zasvěcen jest sv. Václavu s pěknou sochou. Kostel je dosti prostorný, ale nestačí, ač jsou v něm každé neděle tři mše sv. po sobě slouženy.

Příjezd do Westu spojen byl s malým nedorozuměním, ježto vlak projel stanicí West, kde katoličtí Češi čekali, aniž by zastavil. Westští si však ruče pomohli. Vsedli do aut a byli v nejbližší stanici Waco, kde vlak zastavil, skoro současně. Silnice i tu jsou cementované a jede se po nich s neobyčejnou rychlostí. Ve Westu byl pan biskup dr. Kašpar, dp. Dostál a posl. red. Myslivec uvítáni četnými representanty katolické české obce. Přijížděli i jiní Češi přímo z polní práce pozdraviti drahé hosty. V sobotu (3. července) ráno měl pan biskup v kostele mši svatou a promluvu k četným věřícím. Odpoledne odejel do Plumu, kde biřmoval české katolické dítky. Posl. Myslivec zůstal ve Westu a v neděli mezi ranní a velkou mší sv. měl promluvu k několika stům katolických Čechů. Jen Kolumbových rytířů, kteří korporativně a s praporem do kostela se dostavili, — jako pravidelně v neděli činí, — bylo rovné sto.

Před polednem odjel posl. Myslivec v průvodu ně-

kterých katolíků a dp. faráře do Plumu. Zde jim cestou z nádraží již bylo vyprávěno, s jakým nadšením byl zde uvítán první katolický biskup — Čech, který tam ze staré vlasti zavítal. Na nádraží přišli jemu Češi vstříc s hudební kapelou a lid div biskupa na rukou nenosil. Vše to mělo býti ještě daleko předstiženo slavností na texasském Hostýně, která se konala ve svátek sv. Cyrila a Methoděje, 5. července, o kterémž byl mimo to slaven také americký státní svátek Neodvislosti, přeložený na 5. července proto, že 4. července byla neděle.

Hostýn jmenuje se místo na mírném kopci asi tři hodiny cesty od Plumu. Je tam krásný kostel, katolická škola, farní budova, kde duchovní správu obstarává dp. farář z Plumu, Pavel Kašpar, původem z Hovězí u Vsetína. Poutníci sjížděli se v ranních hodinách z daleka široka. Byli tu Češi až 350 kilometrů zdálí, což je vzdálenost z Prahy do Vídně, z Westu asi stejně vzdáleného a z jiných míst. Přemnozí přijeli již večer předchozího dne. O množství lidu sem se sjedšího učiníme si malou představu, když uvážíme, že jen aut stálo na Hostýně 5.100. Uvážíme-li, že v každém autu byly nejméně čtyři osoby, seznáme, že na Hostýně bylo 20—25.000 lidí. Kněží přítomno bylo 21. Nejd. biskup Kašpar celebroval pontifikální mši sv. a po evangelin měl krásné kázání. O hlavních částech mše svaté stříleno z hmoždířů. Po mši svaté měl ještě kázání dp. Dostál z Hradce Král., načež následoval oběd.

Čtenář se bude asi tázat, kde se vzala potrava pro tak četný zástup. Malá statistika jej o tom poučí. Na Hostýně bylo zabito 30 kusů hovězího dobytka, pěkné kusy o nejméně 500 librách. Vypilo se na 80.000 lahví ovocných šťáv, 80 sudů piva (jednoprocentní americké „skoropivo“), dva a půl hektolitru zmrzliny a ještě veliké množství drůbeže. Koláčů bylo všude plno, a co ještě kávy, ovoce a jiných věcí nemohli jsme ani přesně zjistiti.

O 1. hodině s poledne započala schůze, zahájená ndp. biskupem Kašparem. První promluvil ndp. biskup Kašpar, načež ujal se slova posl. V. Myslivec. Mluvil přes hodinu k nepřehledným zástupům. Teploměr ukazoval skoro 120 stupňů Fahrenheita, což je na padesát

stupňů Celsia. A přes toto vedro poslouchali posluchači nepohnutě a oči jim zářily radostí i nadšením. Potom ještě promluvil distriktní soudce Gerlich a delší řeč pronesl choť guvernérky státu Texas, pan Furgeson, neboť guvernérka uchází se znovu o důvěru voličstva k nastávající volbě guvernéra. Zmínil se zejména velmi lichotivě o kulturní práci Čechů v Texasu. V kostele konala se potom schůze distriktního odboru Národního Svazu katolíků, při níž promluvili četní řečníci. Podotýkáme, že Velebná Svátost byla ve svatostánku, což je u nás zjevem neobvyklým.

Katolická manifestace na texasském Hostýně byla velikou a památnou, takže ani za léta zajisté nevymizí z mysli účastníků. Když jsme na zpáteční cestě projížděli distriktním městem La Grange, teprve jsme pozorovali, že necelou hodinu cesty od Hostýna značně namoklo, ač na Hostýně samém ani kapka nespadla. Tak důstojně oslaven byl v dálném Texasu svátek našich slovanských věrozvěstů.

Jako kuriositu bych ještě poznamenal, že za svého pobytu v Plumu navštívil njdp. biskup dr. Kašpar také černochy. Vešli s dp. farářem Kašparem do jejich modlitebny v neděli večer. Černoši ti náleží k sektě Adventistů a konali právě svou pobožnost. Jeden z nich předčítal z Písma sv. a činil k tomu poznámky. Když naši hosté vešli, uvítali je černoši velmi zdvořile a nadšeně, a vyhradili jim i čestné místo. Pan biskup po té krátce promluvil a dp. farář Kašpar tlumočil jeho řeč do angličiny. Z úst černochů ozývaly se stálé, radostnými posuňky, provázené výkřiky asi toho smyslu: heaven is my home (Nebe jest můj domov), Těšíme se na nebe, jež jest pro nás připravené! — Pan biskup způsobil černochům svou návštěvou velikou radost a dostal na památku dar.

Jak se žije v Americe. Čeští misionáři.

Po velkolepé manifestaci na texasském Hostýně vraceli jsme se s večerem domů. Bujná příroda kolem nás, ticho rušené jen zasvitořením ptactva, jehož je zde dosti, ponejvíce barev pestrých, červených, modrých,

zelených, oranžových a jiných. Není vzácným ani opeřenec velikých rozměrů, rovnající se supu nebo orlu, jenž se majestátně vznáší ve výšinách. Zde klid jeho zřídka kdy někdo vyruší. Ozve-li se přece někdy rána v lesíku nebo na lučině, pak můžete býti jisti, že to některý černoch si vyšel opatřiti pochoutku k večeři, notného ušáka, který je mnohem větší, než náš zajíc a jichž se tu hemží, aniž by kdo valně o ně stál. Jedete-li náhodou blíže kol lesa, upozorní vás průvodce na bobule vína, jemuž se říká divoké, ale to není u nás rostoucí divoké víno, naopak lze z jeho bobulí vylisovati a připraviti víno velmi chutné, jehož sklínka i mně po přestálé námaze velmi zachutnala. Hned vedle vína visí se stromů a splývají až k zemi lodyhy s chmelem, jehož tu na divoko rovněž roste značné množství. To jakoby se sama příroda americká vysmívala uzákoněné prohibici, poněvadž mok z chmele toho připravený velice chutná k vydatné masité večeři.

A když jsem již zabočil do toho popisování přírody, poznamenám hned, že, ať kamkoli v Americe přijdete, k střídmosti sváděn nikde nebudete. Stoly jsou plně obloženy jídly všeho druhu, masa hovězího, vepřového, uzeného, kuřata, husy, kachny, máslo, med, syrup, jablka, pomeranče, hroznová jablka (vypěstovaný druh smíšeniny pomeranče a citronu), ananasy, třešně, fíky, koláče, buchty, křehké máslové pečivo, — a ještě dále bych mohl vypočítávati, ale obávám se již, že pohorším někoho u nás v Evropě, zvláště v Čechách a na Moravě, nebo že si pomyslí, taková hojnost že jen jako vzácnost nám připravena byla. Nikoliv! Ať na farmě, faře nebo v bytě úředníka či dělníka jsme hosty u stolu byli, všude týž zjev, a skoro nikde nechybělo ujištění, tak že je na jejich stole pravidlem. „Najísti se, zaplať Pán Bůh, může v Americe každý, a to do sytosti“ — dodávali obyčejně šťastní hostitelé, a vy jste se nestačili vymlouvati, že jste si přece z Evropy místo žaludku nevzali kovářský měch, a pak že se nemůžete rozjísti tak, aby na to potom bylo doma potřebí trojnásobného zvýšení vašeho příjmu.

Jest to ostatně i na těch lidech vidět, s kterými se setkáváte, že nouze netrpí. Viděli jsme lid zdravý,

jinochy a dívky urostlé jako jedle, červeň i na osmahlé tváři proniká, spokojenost jim z očí září. Přejme jim to, ale nezáviďme. Vždyť to většinou jsou děti nebo vnuci těch, jež bída a nedostatek vyhnaly ze staré vlasti, kdož i pouhou cestou do Ameriky projevili velikou energii. A když přišli sem do těch končin, musili tu nejprve mýtit lesy, kopat pařezy, vysušovat močály, bránit se proti zvěři nebo Indiánům, vůbec podstoupiti zkoušky, v nichž by nejeden z nás byl neobstál.

A když si již pernou prací farmu jakž takž zřídili, přišlo buď veliké sucho nebo lítá bouře s krupobitím a zničily jejich naději na celý rok. Jen lid pracovitý, pilný, vytrvalý a houževnatý dovedl vše to přestáti, takže dnešní blahobyt farmářů jest perně zasloužen. Při tom nesmíme zapomínati, že nebylo tehdy ještě traktorů a motorových pluhů, tím méně pohodlných automobilů, telefonů, radia a všech těch vymožeností, na nichž se dnes podílí i nejodlehlejší americký farmář, co zatím u nás i v domech městských je telefon ještě skoro vzácností. Trochu je toho také vinen ten náš státní monopol, brzda všeho pokroku. V Americe je i telefon v rukou soukromého podnikání, státní monopol železnic, výroby kuřiva a podobné jsou věcí neznámou. Z Westu do Plumu jel s p. biskupem p. Jos. Janák se svou paní. Pan Janák, 65 roků starý, narodil se již v Americe, jest snad nejstarším Čechem narozeným v Texasu. Vypravoval o svém životě a zaměstnání krajanů našich. Chodil v mládí 4 až 5 mil daleko do školy bos. Škola byla v chalupě, kde bydlívali otroci. Učitel je učil abecedě a pak novinář Hajdušek. Byly tu jen prérie, hrozný začátek! Pracovalo se od rána do noci za 50 centů (nyní platí se za 8 hodin práce 2—3 dolary 50 centů i více). Býval „formanem“, nebylo silnic, půda měkká, vůz se bořil tažený volky; bylo tam velmi málo lidí, ale upřímných přátel. Vystavěli si první školu na Ros Preri, chodily tam dítky z okolí až 4—5 mil. R. 1870 začali stavěti první katolický kostel.

Pílí neúmornou krajané naši došli přiměřeného blahobytu. Někteří mají tisíce akrů orné půdy a pastvin pro dobytek, průměrní farmáři mají od 80 do 200 akrů (našich korců pole). Pěstují hlavně bavlnu, jež jest nej-

výnosnější. Za příznivého počasí sklídí se z 2 akrů 1 balík bavlny („ball“ balík má 525 liber bavlny) a 800 liber semena na olej, jenž se zpeněží, odpadky jsou dobrou krmí pro dobytek. Libra bavlny stojí 15—20 centů (dříve stála až 40 centů). Má-li kdo 60 akrů bavlny, získá na nich 25—30 ballů, což vydá na 3000 dolarů.

Oves není tak výnosný: na jednom akru sklidí se 60—80 bušlů (1 bušl 32 liber, stojí 35 centů při vymlácení na poli, doma až 75 centů); podobně málo se pěstuje pšenice, jen pro potřebu, více jest tu „korny“, kukuřice. Bavlna potřebuje nejprve deště, pak jen slunce. Na prériích byli jeleni, vlci, kuny, zvláště divoké kočky, bylo tu dosti divokého dobytka, krav, býků, vepřů, krocanů, koní, mezků, jež prchali před člověkem. Těžko bylo koně a mezky zkrotiti. Pan Janák jich sta zkrotil. Divocí mezci stáli 50—75 dol., zkrocených však pár stál 350—500 dolarů, jsou velmi hledaní, jsou dobří tahouni a nepotřebují tolik potravy, jako koně, již jsou lacinější (45—65 dolarů).

Ale jedno je charakteristické. Jakmile vzniklo poblíž sebe několik farem, již toužili jejich obyvatelé po stánku Božím. A myslíte, že jen farmáři? Patříte-li v New Yorku, Chicagu, St. Louisu, Omaze a v kterémkoli městě na ty nebetyčné mrakodrapy, komíny, továrny, železnice, mosty a jiné technické vymoženosti, vždy i v té spoustě železa a betonu najdete k nebi jako prst vytyčenou vížku nebo věž chrámu. V ruchu milionových měst i v posvátném klidu nedávné prérie všude a všude se mysl k Bohu obrací, Boha hledá, po Něm touží, a touha ta nezanikne dříve, dokud není splněna. Člověk prostě nemůže bez Boha žiti, a i tvor, který v zaslepenosti své proti Němu bojuje a Jemu se vzpírá a vzpouzí, i tím zase jen dokazuje Jeho existenci i potřebu lidské duše, uznávati a ctíti bytost nadpřirozenou.

A zase bych mohl zde navázati a rozepsati se o tom, co obětí předcházelo, než vyrostly po Americe ty četné chrámy, v nichž dnes tak milo jest pobýti poblíž svatostánku. Kdybyste si tak na hodinku usedli na př. u pana faráře Němce ve Wahoo a naslouchali jeho líčení, co vše ještě před dvaceti, třiceti lety bylo

knězím zde na americkém západě a jihu zakoušeti, ani byste možná nedýchali, jak by vás to upoutalo a dojalo. I světští kněží byli tu strádajícími a s nadlidskou trpělivostí pracujícími misionáři. A to je pan farář Němec ještě jeden z těch mladších, což kdyby byli své zkušenosti popsali ti starší, kteří již v zemi odpočívají, a jichž duše jistě u Boha dlí, to by bylo kus kulturní historie, bohatý příspěvek k dějinám apoštolátu katolické církve, apoštolátu, na němž podíleli se vydatnou měrou i četní kněží z Čech, sem do Ameriky zavítavší. Spěte jen klidně, vy Hessounové, Kočárníkové, Brožové, Vránkové s četnými svými spolupracovníky i předchůdci, hojnou žeň přinesla vaše práce plná obětí a strádání. — V knize života zaznamenány jsou skutky vaše všecky a zajisté i vaše jména.

Do Cansas City a Omahy. — U hrobu Msgra Vránka.

Z Plumu-Hostýna u Smithville, poblíž mexického zálivu, dali jsme se na cestu k severu. Do Austinu, sídelního to města guvernéra a vlády texasské, vezli nás dva synové bohatého farmáře z La Grange. Otec je původu německého, ale synové vedle angličiny i český jazyk slušnou měrou si osvojili. Jeli jsme autem, jež je nejdokonalejším výrobkem závodů Fordových, a stálo 4400 dolarů, tedy přes 150 tisíc našich korun. Jelo lehounce, jako v peřinkách, takže jsme se mohli volně oddati pozorování okolní přírody. Místy byla ještě prérie, celé širé prostory tak, jak byly před staletími. Jen silnice, dobře zbudované silnice, jsou tu položeny přičiněním vlády; půda ještě očekává svého obdělavatele.

V Austinu prohlédli jsme město s nádhernou vládní budovou, bohatými sady i villami, načež jsme vsedli do vlaku, abychom vykonali 22hodinovou cestu do Cansas-City. Zde navštívili jsme Čecha, faráře dp. Kulíska z Moravy, jenž tu spravuje slovenskou katolickou osadu sv. Cyrila a Methoda. Velmi vlídný a ochotný pán, takže nám po dvouhodinovém s ním prodlévání zůstane v milé upomínce. — Ztrpčena zůstane jen okolnost, že z Plumu nás doprovázející přehorlivý farář dp. Kašpar

postižen byl vážnou nehodou. Přivodil si cestou průtrž a musel v Cansas-City vyhledati nemocnici a podrobiti se ihned operaci. Označili nám v nemocnici stav jeho za vážný, ba životu nebezpečný, ale doufáme, že ostatní zdravý organismus postiženého pana faráře vážnou tu nehodu překoná. A poněvadž nehoda podle lidového rčení nechodívá sama, byli bychom se při návštěvě v nemocnici málem sřítili i s těžkým vytahovadlem do hlubiny. Jen tak tak, že jsme šťastně vyvázli, ale šel nám mráz po zádech, když jsme nehody té vzpomněli. Ostatně jsme byli na cestě vždy připraveni i na nejhorší. Ale díky Bohu, minula i další cesta bez vážnější nehody.

O polednách zase jsme vsedli do rychlíku, abychom se kol kalné řeky Missouri brali dále na sever, do Omahy. Horko bylo, jen se slévalo, a ač jsme si kabát i límec odložili — s vestou učinili jsme tak již dávno — byli jsme jako opaření. Nic nebylo platno, že byla všecka okna zotvírána, vzduch, který zvenčí vanul, neochlazoval, poněvadž byl prohřátý jako v peci. Nezbylo než oddati se osudu a těšiti se na Omahu. Tam se snad trochu osvěžíme.

K sedmé hodině večer vjížděli jsme do nádraží omažského. Byli jsme velice překvapeni velikým zástupem Čechů, mužů i žen, kteří se dostavili k našemu uvítání. Byl mezi nimi i p. Jelínek, známý v naší vlasti, člen americké misse, která k nám před lety zavítala, dále dp. Čepurán, nejmladší omažský farář u nejstarší fary sv. Václava, odchovanec kněze-básníka mons. Vránka, kterého se stále ještě vděčně zde i v celé Americe vzpomíná. Pohovořili jsme si aspoň s jeho sestřičkou, která dosud na faře dlí a pietně o vydání celé literární pozůstalosti svého bratříčka, amerického „českého slavíka“, pečuje. Navštívili jsme i hrob mons. Vránka na omažském hřbitově. Leží tu po boku svého kněžského přítele, rovněž literáta, mons. Brože, a vedle jejich rovů je ještě třetí místo volné. Toto je zase reservováno pro monsignora Boušku, který dosud dobrému zdraví se těší a v Táboře v S. Dakotě působí. Tři tito kněží před dávnými lety společně přijeli do Ameriky, zde blahodárně působili, a věrnými přáteli zůstali. Mons. Bouška je rovněž znám ze svého zájezdu do staré vlasti jako člen

americké misse. Pomník u hrobů dvou zde odpočívajících a třetího očekávaného kněze zdobí nápis:

S trnovou korunou na hlavě,
kráčí kněz k nebeské oslavě.

* * *

K uvítání na nádraží dostavili se i zástupci amerických (anglických) deníků, a jak již ani v Americe nemůže býti, i fotografové. Žurnalisti dostavili se s různými otázkami, a druhý den přinesly listy v čele listu článek s tučným titulem: „Biskup dr. Kašpar a poslanec Václav Myslivec o Americe a časových otázkách“, kde otisknuto bylo, na co jsme o Americe, o Svazu národů atd. byli dotazováni. Na nádraží dostavil se také redaktor místního listu „Hlasatel svobody“ p. Charvát a četné jiné přední osobnosti zdejšího českého světa. Hosté ze staré vlasti uvedeni byli ihned do nejpřednějšího hotelu „Fontenelle“, kde jim podáno občerstvení a proneseny uvítací i děkovné projevy. Když jsme opouštěli po hodince hotel, zuřila nad městem a krajem lítá bouře, s oblak se lil celými proudy déšť, což jsme však vítali jako vysvobození ze strašného vedra, jež by se těžko bylo dalo na dlouho snášeti. Však bylo ještě tak dost veliké horko, když jsme uléhali v někdejší pracovně mons. Vránka, abychom po cestě dva dny a jednu noc trvající poněkud si odpočinuli a osvěžili se k další práci. Nejdp. biskup dr. Kašpar se svým sekretářem dp. Dostálem ještě tak nemohli učiniti, poněvadž se vydali v autech na cestu do Westonu, kam přibyli až někdy k půlnoci. Cestou je místy doprovázela bouře, a blesky kolkolem co chvíli šlehající ozařovaly jim krajinu. V Americe na takové věci moc nedají, a tak musí zvykati i hosté ze staré vlasti.

Návštěvy Westonu, Wahoo a schůze v Omaze, Dakotě, St. Paul (Minnesota).

Weston v Nebrasce je malé městečko, obývané většinou Čechy z Čech i Moravy. Mají tu zbudovaný slušný kamenný kostel, zasvěcený sv. Janu Nepomu-

ckému. Zbudoval jej předešlý pan farář Buhr, který v místě žije na pensi. Nynější farář Kopecký je z Královéhradecké diecése. Obyvatelé živí se skoro výhradně zemědělstvím a vede se jim dobře. — Zde celebroval nejdp. biskup dr. Kašpar mši sv., při níž procítěně kázal o sv. Janu Nepomuckém. Posl. Myslivec promluvil po službách Božích před kostelem k shromážděným tam zástupům. Sjelo se sem i mnoho kněží a farmářů z okolí, mimo jiné i zasloužilý český kněz, prelát Klein.

Večer téhož dne konala se velká schůze ve Wahoo, městě vzdáleném od Westonu asi 35 kilometrů. Češi tvoří zde silnou kolonii a mají zde velkolepý chrám, zbudovaný k poctě sv. Václava. Schůze byla navštívena velice četně a konala se v prostorné dvoraně, k účelům spolkovým zbudované. Přišel i starosta města a pronesl anglicky uvítací proslov. Z hostů promluvil nejdp. biskup dr. Kašpar, dp. Dostál z Hradce Králové, farář Kopecký z Westonu a poslanec V. Myslivec, jehož vlastenecká řeč s velikým zájmem byla vyslechnuta. Schůzi řídil místní farář, dp. Němec. Jaké pozornosti se čeští hosté těšili, o tom svědčí okolnost, že hlavní ulice města byly ozdobeny prapory, jichž žerdi vetknuty do okraje chodníků. Prapory nesly nápisy: „Wellcome!“ (Buďtež vítáni!)

Druhý den ráno sloužena byla ve farním kostele mše sv., po níž biskup Kašpar udělil požehnání a pronesl k četně shromážděnému lidu vřelou promluvu. Odpoledne navrátili se hosté auty zase do Omahy.

Omaha jest značně veliké město na břehu řeky Missouri, jejíž druhý břeh náleží již ke státu Jowa. Před 50 lety byly tu jen indiánské chatrče, dnes jest tu krásné moderní město. Jméno má po kmenu indiánském Omaha, což znamená v češtině — osel. Tak byli zdejší Indiáni pro svou umírněnost pojmenováni od indiánského kmene Sioux, vynikajícího krutostí. Omaha je město zahrad, proto když jsme je prohlíželi z 22. patra vysokého domu družstva dřevařů, na jehož střeše umístěna jest i radiová vysílací stanice, připadalo nám jako jediná veliká zahrada. Katolická kathedrála sv. Cecilie se ještě dostavuje (hlavně co do vnitřní výzdoby), po ní hned co do stáří je kostel sv. Václava, u něhož prvně působil také

v Čechách známý dp. Kočárník, později Msgr. Vránek a nyní dp. Čepurán.

V městě je i rozsáhlá katolická universita, řízená OO. Jesuity. Čechů je tu asi na 20 tisíc a zaujímají v obchodě a bankovnictví vynikající postavení. Setkali jsme se s nimi večer ve Stadionu, kde za účasti mnoha set osob promluvili: biskup dr. Kašpar, dp. Dostál, dp. assesor Kalabus z Brna, český konsul pan Šerpán a posléze posl. Myslivec, jehož řeč vyvolala stále se opakující bouři souhlasu. Skončil ji výzvou k provolání slávy presidentům Coolidgeovi a Masarykovi, což s nadšením opětováno. O schůzi přinesly i americko-anglické časopisy obsáhlé referáty.

Neděle patřila českým katolíkům. Po ranních službách Božích, při nichž kázal dp. Kalabus, konala se schůze katolického Sokola, při níž přes hodinu k přečetným mužům a jinochům promluvil posl. V. Myslivec. Schůzi řídil náš známý p. Jelínek. Na to za zvuků hudby nastoupil veliký průvod českých katolíků do chrámu Páně sv. Václava, kde celebroval slavnou mši sv. a po ní kázal nejdp. biskup dr. Kašpar. Odpoledne vykonána auty projížďka do okolí Omahy. Posl. Myslivec odejel ještě večer, byv telegraficky povolán do Chicaga, kdežto nejdp. biskup zajel ještě do Lankinu (sev. Dakota) k oslavě kněžského jubilea dp. Mikuláška. Tam navštívil reservaci indiánskou a byl tam fotografován se skupinou Indiánů.

Odtud zajeli p. biskup dr. Kašpar s katechetou Dostálem do krásného města St. Paul (Minnesota), kde jest nádherná kathedrála, aby uděloval tu sv. biřmování a sloužil mši sv. pro krajany slavně ho uvítavší.

Byl však nejvyšší čas, aby se vrátil, neboť měl býti již 17. července v Clevelandu, aby se připojil k ostatní výpravě, vracející se z New Yorku. Na zpáteční této cestě, 36 hodin trvající, nemohl se zdržeti v Chicagu, přijel v neděli ráno do Clevelandu.

Pan biskup dr. Kašpar užil v plné míře Ameriky. Všude si ho přáli jako prvního biskupa českého, jenž Ameriku navštívil, všude rád jel nedbaje únavy, jež se teprve přihlásila plnou měrou na lodi a doma. Byla to v pravdě apoštolská misijní cesta. Podáváme zajímavou

statistiku. Projel na výpravě do Ameriky na 30.000 km, 13.000 km na lodi, asi tolikéž ve vlaku, 4.000 km automobilem. Ze 75 nocí na cestě ztrávil 11 ve vlaku, 22 na lodi. Při návštěvách a církevních funkcích měl 77 promluv, 36 kázání, 70 úkonů náboženských, navštívil 30 osad českých v Americe, udělil sv. biřmování 400 osobám. Připojíme-li vroucnost jeho lásky, s jakou úkony všechny konal, můžeme tvrditi, že mnoho požehnání Božího přinesl drahým krajanům našim americkým.

XXIII.

Návštěvy kanovníka Hanuše v Jowě a Pennsylvanii.

Národním Svazem poslán byl na žádost duchovních správců v Protivíně a Spillwillu kanovník dr. Hanuš, aby navštívil jejich osady. Drahou ze St. Louis podle mohutné Mississippi přijel ve čtvrtek do Cedar Rapids ve státě Jowa, kdež byl bratrsky přijat od vldp. arcib. rady Aug. Vojáčka, faráře u sv. Václava. K radostnému překvapení setkal se s p. katechetou A. Zamazalem, členem naší výpravy, jenž se sem na návštěvu rozjel z Chicaga. Pan farář Vojáček cele se obětoval za průvodce po městě a okolí. Zasvětil nás do své duchovní správy, jež jest velmi požehnaná horlivostí, jak jsme pozorovali, duchovních, obětavostí věřících.

Má farní osmitřídní českou školu se 180 dítkami a vyšší čtyřtřídní školu, státem uznanou, se 60 posluchači, vyučuje v nich 10 sestřiček z kongregace Božského Milosrdenství. Právě stavěl p. farář rozsáhlou budovu školní, ze staré školy bude zařízeno obydlí pro sestry a osadní síň.

Katoličtí osadníci jsou velmi obětaví pro účely náboženské a školní, všecky výlohy a platy, faráři 1000 dolarů, kaplanu 900 dolarů, výlohy pro domácnost, udržování farní budovy a moderní zařízení (prádelna, sušárna, žehlírna jsou elektrickým pohonem opatřeny), vydržování školy a sester, vše to kryje se příspěvky a dary farníků; v posledních letech stálo vše ročně přes

12.000 dolarů, budova školní vyžadovati bude přes 50.000 dolarů, a již jest velkomyslností věřících obnos ten zajištěn.

Ve farní osadě jsou četné a čilé náboženské spolky mužů rytířů sv. Václava, žen sv. Marty, podpůrné, pěvecké, tělocvičné, divadelní, konají se tu přednášky, divadla, osadní slavnosti, při nichž získají se bohaté zdroje pro vydržování potřeb náboženských. Jest milo pozorovati čilý život náboženský, soudržnost osadníků, přátelský poměr duchovních se všemi svěřenými, ochotu vyhověti přání kněží. V Cedar Rapids jest ještě jedna farní osada, nedávno zřízená, její duchovní dp. Hrubý staví právě kostel a farní budovu. Město samo není veliké, ale jest střediskem života státu Jowa a proslulé ohromnou továrnou ovesných pokroutek („Quaker Oats") u nás a v celém světě známých. Přes 3 miliony bušlů ovsa a pšenice se v této továrně zpracuje. Oves se čistí, zvlhčuje, suší, zahřívá, pak se nasype do skoro metr dlouhých kovových nádob, podobných dělovým nábojům, jež se do velké nádržky kovové uzavrou a elektrickou ranou vystřelí, tím se zrno roztrhne a promění v nasládlou pożivatinu po celém světě známou. V továrně jest na 90 válcových komínů vedle sebe postavených, asi 30 m vysokých, kam se ukládá oves a pšenice k zpracování. Jest to podnik jedinečný ve světě.

Prohlédli jsme si tuto továrnu, moderní vymoženost, organisaci práce, kde elektrická síla sama vykonává práci, tisíce osob tam zaměstnaných, jež ony stroje obsluhují. Zajeli jsme do Chelsea navštíviti p. faráře Dostála, bratra p. Hynka Dostála, zastihli jsme jej při práci, stavěl obytný domek pro sestry, celý ze dřeva, ale praktický, dvojité dřevěné stěny vyplní se hmotou, aby chránily vnitřek před zimou.

Pan farář velmi oblíbený v osadě svou srdečností a ochotou zavezl nás do indiánské reservace asi 10 mil daleko, kde jsa s rodinami indiánskými seznámen, umožnil nám přístup k nim; prohlédli jsme si jejich primitivní hřbitov v lesíku na návrší, kde mají hroby napolo v zemi, přikryté stříškou z prken, obloženou hlínou; bylo však třeba chovati se uctivě na místě tom, ježto indiáni byli by jinak velmi podrážděni; dříve vůbec

nikomu nedovolili přístupu, i nyní jest vchod dráty zatarasen. Indiáni tvoří tu několik malých osad s chatami svého způsobu, mají-li od vlády postavené domky, uchylují se přece raději pod chudičký stan, kde udržují svůj oheň, a na stěnách chovají náboženské památky po otcích. Každý indián má 60 dolarů roční podpory na živobytí, jest znám nečinností, ženy i muži vysedí celý den v kruhu; šťastni byli při návštěvě naší, když jsme je podělili kuřivem a penězi. Ochotně se dali s námi fotografovati. Jsou již dosti zvyklí na návštěvy bělochů, ale jen ty, k nimž mají důvěru, pustí do stanu. Mluví dobře anglicky, mají své potahy a vzdělávají půdu ponechanou vládou, ovšem hlavně potud, pokud potřebují k obživě kukuřice, brambor a pod.

Ze Cedar Rapids jeli jsme se podívati na jinou zvláštnost v okolí, na komunistickou obec Herrnhutánů v Amaně. Jsou tam potomci protestantů z Ochranova, kteří přestěhovali se sem ve předešlém století, zakoupili si veliký lán půdy, několik set hektarů a podle starých tradic náboženských se zařídili, že mají majetek společný, není bohatých ani chudých rodin mezi nimi, všichni pracují pro společný majetek. Žijí v jednoduchých dřevěných domech dosti sešlých, mají primitivní továrnu na pokrývky vlněné a koberce, není tam čilosti života ani podnikavosti, není tam tváří veselých, vše vážné, zasmušilé, lidé ti žijí přísně, cizince mezi sebou netrpí, mají školu, lékárnu, hotel jednoduchý, vše jest majetkem celé osady. Starší obce stěžují si však, že mnozí mladí Herrnhutáni opustili jejich osadu a přísný život a utekli do světa. Osada sama, Amana, jest velmi bohata, jsouc majitelkou veliké rozlohy lesů a polí, do průmyslové a pokročilé Ameriky se mnoho nehodí, jest však dokladem náboženské síly tradice předků žijících přísně podle bible, že dovedli ideu společného majetku udržeti přes moderní pokrok je obklopující.

V sobotu ráno přijel jsem vlakem do nedaleké obce české Protivína, kde mne očekával dp. farář Kučera. Právě byla osadní slavnost, celá ves přeplněna auty, sjeli se

sem čeští farmáři ze širého okolí, aby se přátelsky pobavili a vzájemně potěšili. Byli jsme s p. farářem jejich hosty v osadní síni, kde horlivé dámy a dívky připravily společný oběd a pak i večeři samy přinesše sebou všecky nutné součástky jídla, množství koláčů, pečiva, masa, vajec a pod.

Odpoledne byla národní slavnost v osadní síni a na veliké návsi. V síni osadní pozdravil jsem drahé krajany jménem bratří ze staré vlasti a pozval je na slavnost tisíciletí památky mučednické smrti sv. Václava. Při slavnosti té promluvil okresní soudce anglicky, dívky pak pěly písně a přednášely básničky k oslavě americké vlajky. Pak byly různé hry, lidové slavnosti na návsi, všech druhů houpačky, střelnice a pod. zaměstnávaly mládež. Pan farář byl duší celé slavnosti, hlavně z té příčiny, že osadní slavnost má přinésti bohatý zdroj příjmů na krytí velikých výloh náboženských.

V neděli ráno měl jsem mši svatou a promluvu k drahým krajanům, kteří naplnili útulný kostel do posledního místečka. Neměl jsem bohužel dosti času, abych se blíže seznámil s krajany tamějšími, ježto měl jsem býti dopoledne ještě ve Spillwillu na velké mši sv., abych i tam promluvil.

Rychle jsme projeli žírný kraj zemědělský, kde hlavní plodinou jest „korna“, kukuřice, a již stanul jsem u chrámu Páně sv. Václava, kde uvítal mne srdečně dp. farář J. Brož, velezasloužilý to pracovník na vinici Páně americké již dvacetpět let. Zná těžké počátky mnohých osad katolických, obdivuhodné oběti, jež katolíci přinášeli a přinášejí velikému ideálu, aby měli chrám Páně a školu náboženskou. Vypravoval, jak před lety muži ze Spillwillu a okolí sami na ramenou přinesli kameny na stavbu chrámu a sami si chrám vystavěli; podobně faru, školu a obydlí pro sestry. A nebyli bohatí, těžce si vydělávali s počátku chléb vezdejší, a přece sami si v mnohém odříkali, aby měli útěchu duchovní se Spasitelem ve svatostánku.

V krásném, nevelikém chrámu Páně tlumočil jsem pozdravy ndp. pana arcibiskupa a věrných katolíků českých, poděkoval za oběti přinášené bratřím ve staré

vlasti, pochválil věrnost jejich zděděné víře otců a povzbudil k lásce k dobrotivému Spasiteli.

Odpoledne přišli zástupci katolíků pozvati nás na slavnost ve střelnici; blízko v parku jest pamětní kámen postavený mistru Dvořákovi, jenž tu prodléval po dvoje prázdniny a složil několik vynikajících skladeb svých. Před velikým shromážděním pod širým nebem promluvil jsem, přinášeje pozdrav z matičky Prahy, uvedl za příklad lásky k Bohu a k církvi mistra Dvořáka povzbudil všecky přítomné, mezi nimiž byli mnozí nečlenové farní osady, aby následovali velikého mistra v lásce k vlasti a věrnosti ve víře katolické.

Pan farář Brož doprovodil mne v autu časně z rána k vlaku do Colmaru; poděkovav mu upřímně za milé chvilky pobytu u něho, odejel jsem odtud do Cedar Rapids.

Návštěvy v Jowě byly v době národního svátku 4. července, jenž byl různě slaven, buď 3. nebo 5., 6. dne měsíce. Všude bylo znáti oslavu svátku, zvláště u dětí, jež neměly nic jiného na starosti než stříleti, zapalovati různé žabky, třaskaviny po celý den, večer, ano i v noci, americký hoch (i dívka) střádá si peníze před svátkem, aby mohli si koupiti hojně „fireworks“ výbušných látek; v Cedar Rapids uhořela právě jedna dívka z neopatrnosti při střílení, než nešťastný takový případ neodstraší dítek ani rodičů, aby se zřekli takových oslav dne americké svobody. V pondělí večer byla v Cedar Rapids veliká slavnost ve stadionu, veliké, živé obrazy znázorňující dějiny Spojených Států a jejich osazení, po indiánech nastupují kolonisté z různých národů v národních krojích, skupiny dívek, hochů tančí národní tance té oné země — skupina v českých krojích tančila moravské tance a pod. Obrazy na ohromných prostorách se vyvíjely, byly ostře barevně osvětleny; proslovy anglické vykládaly smysl obrazů. Provedení celé slavnosti tak velkolepé bylo skončeno vpravdě americkým ohňostrojem, kde výbuchy třaskavin střídaly se s překrásnými obrazy ohnivými, jindy zase jakoby celé peklo ohně vybuchlo ze země. Ve stadionu bylo nejméně 30.000 lidí, kteří přijeli sem z blízka i z dáli na autech; aut bylo jistě na 10 tisíc; jízda v noci do města byla neobyčejně

ztížena: pro ohromné množství automobilů na cestě bylo možno velmi pomalu postupovati. Chvíle v Cedar Rapids a Jowe zůstanou v trvalé, milé vzpomínce. Ve středu rozloučili jsme se s panem farářem Vojáčkem a jeho pohostinnou farou a odjeli do Chicaga, kde pan katecheta Zamazal navštívil dřívější hostitele. Já pak zajel na milé převorství, abych se rozloučil s drahými přáteli Otci benediktiny. Setkal jsem se s ndp. opatem Vykoukalem, jenž právě přijel z návštěvy benediktinského opatství v Atchison, Kansas, a benediktinských klášterů v Conception a v Clyde Mo; má v neděli pontifikální mši sv. v Lisle. Poděkovav jménem celé výpravy Národnímu svazu v osobě p. ředitele Tesaře, dal jsem poslední s Bohem pánům Kratochvílovi a Kodlovi za všecky ochotné jízdy jejich automobily, odjížděl jsem na východ do Pennsylvanie přes Pittsburk navštíviti dávného přítele faráře Kašpárka v Readingu. Tento horlivý kněz působil třicet let mezi Slováky v Pennsylvanii. Postavil v Lansfordu nádherný kostel a katol. školu slovenskou, kde jest nyní na 900 školních dítek a veliký klášter sester-učitelek. Působil tam 9 let, ostatní léta ztrávil v okolních farnostech, zvláště v Readingu, kde jest nyní na odpočinku, ale rád vypomáhá v kázáních a v duchovní správě. Když odešel na odpočinek, pobyl rok v Čechách, ale zase se vrátil do Readingu, kde se cítí jako doma. Mezi dobrosrdečnými Slováky pobyl jsem skoro týden, měl slavné bohoslužby v kostele sv. Cyrila a Metoděje, promluvil srdečně k bratřím Slovákům, jimž duchovním otcem jest mladý farář F. Kakoš. Navštívili jsme některé rodiny slovenské, zvláště generální předsedkyni Ústřední Jednoty katol. žen paní Jakabčinovou, jež cele věnuje se organisační činnosti; v jednotě jest na 50.000 členek, které platí si pojistné a při úmrtí dostávají příbuzní od 1000 až do 3000 dolarů. S generální předsedkyní, s jejím chotěm, synem, s panem farářem Kašpárkem jeli jsme se podívati na kulturní středisko amerických Slováků Midletown blízko Harrisburku (35 km od Readingu), kde působí po 22 let zasloužilý ředitel tiskárny, redaktor katol. časopisů pro muže a ženy slovenské p. Josef Hušek, obhájce autonomie slovenské v Československu. Katoličtí Slováci

jsou v počtu 54 000 organisováni v Prvé katol. slov. jednotě mužské; jsou to mohutné kulturní spolky, jež jsou výborně řízeny, mají dosti značné jmění, což bylo patrno v tiskárně, opatřené bohatě všemi moderními vymoženostmi. Tiskne se tam v desítitisících výtisků časopisy pro muže, ženy, jinochy a dívky, kalendáře, knihy zábavné i poučné. V Middletownu jest sirotčinec se 120 sirotky, vydržovaný Jednotou katol. žen a řízený novou kongregací slovenskou v Americe sester sv. Cyrila a Metoděje. I tam jest viděti, jak pečuje Jednota o pohodlí sirotků i sester, veliké hřiště v parku, koupelny, elektricky řízené prádelny, prostorné, čisté ložnice, učebny, pracovny, vše vkusně upraveno. Budova sama jest uprostřed velikého parku, k němuž patří i veliké hospodářství s polnostmi pro zásobování sirotčince.

Milé návštěvy v sousedství u pánů farářů slovenských i laiků bylo nutno ukončiti a pomýšleti na další program jízdy. V sobotu měli jsme se všichni dostaviti do Clevelandu. Proto již v pátek po krátkém pobytu v Middletownu u sestřiček a u rodiny p. Huška, rozloučil jsem se s rodinou p. Jakabčina i s p. farářem Kašpárkem a jel do hlavního města Harrisburku a odtud v Pullmannovém voze drahou přes Pittsburk do Clevelandu, kam jsem přijel v sobotu ráno, jsa očekáván dp. Nogolem, členem naší výpravy.

XXIV.

Společná cesta přes Cleveland, Detroit, Niagaru a Buffalo do New Yorku.

Do Clevelandu dostavili se ostatní naši členové delegace; p. opat Vykoukal přijel z Pittsburku, kde dával duchovní cvičení sestrám Františkánkám. Nepřijel pouze p. katecheta Pořický, jenž zajel až do Kalifornie navštíviti bratra, a p. spirituál horažďovický Komrska, neboť navštívil kláštery sester Notre Dame ve Florence u Omahy, kde dával desítidenní duchovní cvičení.

Mimo ndp. biskupa, kan. Hanuše a opata Vykoukala, přijeli tam msgr. Stanovský, kanovník a senátor

Kavan, p. vikář Láš, farář Kalabus, farář Kašpar, kaplan Glos, farář Luska, katecheta Zamazal, Lev Pospíšil, katecheta Šauer, farář Nogol, pod vůdcovstvím zástupce Nár. svazu čes. katolíků v Americe důst. p. Jedličky. Hosté byli bratrsky přijati vdpp. faráři Zlámalem, Hrochem a zástupci Msgra Červeného, jenž byl nucen podrobiti se operaci; ubytováni byli na farách Panny Marie Lourdské, sv. Prokopa, sv. Jana Nep., sv. Ondřeje a u rodin pp.: Bartůňka, Jakeše, Vlčka a Svobody. Po příjezdu ndp. biskup Kašpar obětoval v neděli mši sv. u sv. Jana Nep. a po ní navštívil s kan. Hanušem v nemocnici sv. Jana p. preláta Červeného, který tím byl velice potěšen, a chrám Páně sv. Prokopa, faru a sestřičky. Msgr. Hanuš celebroval u sv. Prokopa a sen. Kavan u Panny Marie Lourdské, opat Vykoukal u sv. Ondřeje. V neděli odpoledne byl výlet do Mentor, letního sídla kolonie české, hostitelem byl p. továrník Vlček. Večer všichni odjeli do Detroit, kde byli uvítáni dp. farářem Janečkem a výborem detroitského distriktního Svazu. Nejd. biskup sloužil mši sv. v chrámu Páně sv. Jana Nep., pak si všichni prohlédli město, Fordovy závody, biskupský seminář; večer katolíci detroitští uspořádali krásný večírek, při němž p. biskup a někteří ještě hosté promluvili.

Společná cesta vedla nás k Niagaře, kde jsme obdivovali světové vodopády a na malém parníku dole u nich dali se pokropiti vodní mlhou, způsobenou pádem strašné massy vodní s výše 30 metrů.

Od Niagary jeli jsme přes Buffalo do New Yorku, odkud byl malý zájezd na výstavu ve Filadelfii a do českého koupaliště v Bungalo, a již bylo nutno pamatovati na návrat.

XXV.

Rozloučení s Amerikou, nastoupení zpáteční cesty a návrat do vlasti.

Chvíle pobytu našeho v Americe přiblížily se ke konci. Byly až na malé neodčinitelné okolnosti vesměs příznivé. Katoličtí Čechové američtí projevovali nám své sympatie na každém kroku, utvořili jsme si tu každý

značný kruh přátel, ani ta pověstná prohibice nejevila se nám tak hroznou — a přece jsme se jako děti těšili na chvíli odjezdu. Všichni. Již během pobytu sdělovali jsme si příležitostně své dojmy, ale každý takový rozhovor pravidelně končil vyslovením tužby — jen co aspoň staneme zase na lodi, jež nás má dopraviti k břehům Evropy.

I ten okamžik nastal. Byla sobota, 24. července, před 8. h. ranní, když jsme se brali z kostela OO. Redemptoristů do hotelu Nassau, doprovázeni nepostrádatelným dp. Matějů, pp. Horákem, Čapkem, Slanským a j. V hotelu byli již všichni shromážděni a „Father" Jedlička, jenž hlavní část naší výpravy až z Chicaga doprovázel, starali se s neúnavnou pí. Kavánovou o poslední přípravy k odjezdu. Z oblak lil se hustý déšť, což nám nijak nevadilo, neboť jednak přinesl žádoucí ochlazení, a pak jsme již uvykli vždy důležité episody naší cesty oslavovati deštěm. Pršelo, když jsme z Prahy vyjížděli, déšť nás vítal při příjezdu do New Yorku, jaká v tom tedy zvláštnost, prší-li i za našeho odjezdu. Klidně ubírali jsme se ke stanici podzemní dráhy, při čemž deštníku neroztáhli ani ti, kdo jej měli. Za půl hodiny jsme zaměnili podzemní dráhu za auta a po necelé čtvrthodince stanuli jsme u budovy Holandsko-americké linie. A již jsme také viděli naši loď „Volendam", jak se klidně houpala na vlnách newyorkského přístavu v Hobokenu. Formality vyřídili jsme si již dříve v kanceláři společnosti, zavazadla dopravila nám na loď dopravní společnost, a tak jsme v malé chvíli mohli vstoupiti na loď a přesvědčiti se v určené nám kajutě, zda správně dopravili zavazadla, a je-li vůbec vše v pořádku. A hned ven na palubu!

Bušilo nám v tom okamžiku srdce mnohem prudčeji a duši naplňovaly podivné pocity. Ta touha po vlasti a domově bojovala s pocity milého přátelství, jež jsme tu navázali. Duch a obrazotvornost neobyčejně pracovaly, poněvadž jsme v malé té chvíli ještě jednou prolétli myslí i srdcem všecky ty vzdálené končiny, jež jsme navštívili, a před duševním zrakem znovu se vynořily obrazy osob, jež nám na dlouho ba navždy v životě utkví v paměti. Co dělat v takové pohnuté chvíli, než zpívat? I sestoupili jsme se rychle v semknutou

skupinu, obnažili hlavy a zapěli národní hymny a ještě několik národních písní. Přátelé v přístavní budově zpívali s námi, ale jaksi často úkradkem přitiskli šátek k očím a stírali odtud cosi drahocenného — slzu upřímného přátelství. Jim musilo být ještě bolestněji, když pěli s námi slova hymny: „A to jest ta krásná země, země česká, domov můj.“

Na palubě bylo neobyčejně živo. Cestující nastupovali, ale s nimi i ti, kdož je doprovázeli. Našich newyorkských přátel bylo tu dosti. Nesmělo chyběti ani obvyklé zde v Americe při každé příležitosti fotografování. Mnozí z nás dostali hezké svěží kytice a nemálo se jimi pyšnili. „Father“ Jehlička vzal si poslední snímek, obětaví mladí manželé Librovi, kteří jak při příjezdu, tak i odjezdu se dostavili „vzali“ si nás také, ale byl také nejvyšší čas, neboť v malé chvíli dával zřízenec lodi zvoncem znamení, aby všichni necestující opustili loď. Zakrátko zaskřípaly kladky a všecky můstky k přechodu na loď vyzdviženy a vsunuty do pobřežních skladišť, sirény lodní pak se rozhučely na znamení, že chvíle odjezdu se blíží.

Naposledy zahučela lodní siréna za pobytu lodi v přístavišti, stroje začaly rušně pracovati, a již jste také pozorovali, že se loď ocitla v pohybu. Kytice, šátky i klobouky zvedly se do výše a z mnoha úst najednou zavznělo volání: „S Bohem, přátelé, na shledanou ve staré vlasti za tři roky!“ A z úst přátel voláno: „Pozdravujte starou vlast, matičku Prahu a všecky věrné Čechy!“ Dál a dále vzdaluje se loď z přístavu, ale volání neustává. A když i to pro vzdálenost ustalo, ještě mávání na pozdrav dává výraz citům. Konečně i to zmizelo zrakům, a loď značně již rychle jede kol sochy Svobody, míjí břehy úžiny, aby asi po půl hodině ocitla se již na širém moři. Jen značný počet lodí, rovněž z přístavu odjíždějících je poblíž nás, vždyť z přístavu newyorkského denně na sta lodi vyjíždí k bližším nebo vzdálenějším končinám.

Poledne již minulo, a teprve nadchází chvíle odpočinku. Vzrušené pocity se klidní, neboť je vystřídal blahý pocit, teď že konečně vám nadešla chvíle odpočinku. Lodi, po níž jedete, ani si příliš neprohlížíte. Se-

znáte na první pohled, že je to sesterská loď „Veendamu", jež vás dopravila z Rotterdamu do Ameriky, zařízení má skoro stejné a na seznání spolucestujících kromě naší výpravy, máte času dosti, však si pobudete na „Volendamu" zase 10 nebo 11 dní. Po chvíli vás zvonec volá k obědu, ale první stolování vás ani příliš nevábí ni nezaměstnává, ježto jste ještě příliš naplněni city za loučení projevovanými.

Druhá naše plavba Atlantským oceánem blíží se k svému zakončení. Jsme devátý den na moři, a večer asi po 9. hodině přistaneme v Boulogne sur Mer. Včera, v neděli 1. srpna měli jsme překrásný den, slunko mile hřálo, moře následovalo příkladu oblohy a zbarvilo se rovněž jasněji, a lodi poblíž i v dáli počaly se objevovati častěji. O polednách zjistili jsme, že jsme od včerejšího poledne urazili největší kus cesty, totiž 366 mil. Předcházející denní cesty obnášely v mílích 345, 350, 361, 362, 361, 365, 358, tedy s nedělní cestou průměrně 358 a půl míle, což se rovná asi 575 kilometrům denní plavby. Celou plavbu měli jsme velmi klidnou.

Z lodi poslala delegace radiotelegram díků Národnímu Svazu českých katolíků v Chicagu, jakož i děkovný dopis za všecky projevy lásky a bratrského přijetí.

Již během neděle objevili se první tři rackové, poslové pevniny. Do pondělka rána vzrostl počet jejich asi na dvě stě. Skřehotají, poletují dovádivě kolem lodi, chvílemi se s rozpjatými křídly vznášejí nad lodí skoro nehybně, a jen bystrým zrakem sledují, kdy co vyhozeno bude z kuchyně lodní. A toho je dosti. Na lodi se nic neschovává, co se nesní, vše putuje do moře: celé šišky bílého chleba, rozkrájené krajíčky, kusy masa a pod. O chléb rackové moc nestojí, ale po mase se ženou jako diví. Je to veselá společnost a poskytuje cestujícím zábavnou podívanou.

Že plujeme již v mořské oblasti Francie, o tom nás přesvědčuje nejen francouzská vlajka na přídi lodi se třepotající, ale i dvě veliké válečné lodi, řadová a křižník, jež se asi půl hodiny v blízkosti naší lodi pohybovaly.

U břehů Anglie zastavili jsme se s lodí „Volendam" na krátko v Plymouthu, načež v pondělí 2. srpna k ve-

čeru vystoupili jsme v Boulogne sur Mer na půdu Francie, abychom neprodleně nastoupili další cestu do Paříže, kde jsme pobyli dva dny a prohlédli si některé pamětihodnosti. Jeden den zájezdu našeho platil městu Lisieux, proslavenému působením sv. Terezie Ježíšovy. Chvíle tam prožité zůstanou nám nezapomenutelnými, vždyť jsme měli i to potěšení promluviti se starší sestrou světice, žijící rovněž v tamním klášteře Karmelitek, ano i s učitelkou její, sestrou Benediktinkou. Osvěženi vraceli jsme se opět do Paříže, abychom dne následujícího nastoupili poslední úsek naší cesty, návrat do vlasti a matičky Prahy.

Zpráva „Čecha“ ze 7. srpna 1926:

Účastníci euchar. sjezdu vrátili se šťastně do vlasti.

Ohlášený příjezd se pozdržel pro nějakou poruchu brzdy, která stihla pařížský vlak v Bavorsku. Pět minut před osmou hodinou stanul však rychlík na Wilsonově nádraží, kde shromáždilo se zatím na peroně mnoho katolíků. Mezi jinými dostavil se jako zástupce nejdp. arcibiskupa Kordače arcib. kancléř a metrop. kanovník prelát Mons. dr. Hrubík, za vyšehr. kapitolu děk. prelát Mons. Frant. Vaněček, za kath. kapitolu v Hradci Králové č. kanovník a prof. prelát Domabyl a prof. Mgre dr. H. Doskočil, světící biskup dr. J. Bombera, skut. arcib. konsist. radové městský vikář Mons. Ant. Hoffmann a Mons. Ant. Postřihač, za Holandsko-americkou paroplavební společnost, která obstarala dopravu přes moře, konsul Doorn, za radu katolíků taj. V. Kronus, za Zemskou radu Orla taj. Klimeš a zem. náčelník Sadil, za II. okrsek br. Adam, městský rada A. Holoubek, advokát dr. J. Myslivec, kaplani dr. Švec, Tittl a j. — Účast byla tak veliká, že zdaleka není možno vypočísti všecky zástupce spolků i jednotlivce, aby přivítali ty, s nimiž téměř před 11 týdny se loučili.

Když rychlovlak stanul a ostatní cestující se vzdálili, shromáždili se zatím účastníci eucharistického kongresu s nejdp. biskupem Kašparem a vůdcem výpravy metropolitním kanovníkem drem Hanušem v čele, všichni

k radosti nás všech svěží a zdraví. Vsdp. arcib. kancléř prelát Mons. dr. Hrubík uvítal nejdp. biskupa a ostatní účastníky jménem nejdp. arcibiskupa Kordače, Mons. Ant. Hoffmann jako místní farář, rovněž jmenovaní dignitáři králové-hradečtí. Po vzájemném pozdravení účastníků s jejich přáteli a známými ujal se slova posl. Myslivec, který vzpomněl vzácného přijetí bratry Američany těmito slovy:

„Po 76denní cestě vracíme se opět do své vlasti. Opustili jsme ji o Božím Hodu Svatodušním, abychom se vydali přes Oceán do Ameriky, a tam v druhém největším městě Spoj. Států, Chicagu, přítomni byli světové oslavě Svátostného Spasitele, 28. sjezdu Eucharistickému. Budiž za šťastný náš návrat veleben Hospodin. Vracíme se s dojmy nezapomenutelnými. Viděli jsme v dálné Americe takový rozkvět náboženského života, že nad ním duše zaplesala. Katolicismus slavil tam triumfy, před nimiž se s úctou sklonil i svět nekatolický. Dva miliony účastníků na kongresu, milion svatých přijímání v den započetí eucharistického kongresu, milion účastníků při závěrečném slavnostním průvodu v Mundelein, místě to 70 km od Chicaga vzdáleném — taková oslava byla by velikou i v Evropě s její 2000letou křesťanskou minulostí, ale v Americe naplnila kde koho údivem, úctou i nadšením. Ale náš zájezd platil i bratřím a sestrám stejné s námi víry a národnosti za mořem, americkým katolickým Čechům. Jsou rozváti po celých Spojených Státech; od Kanady až po Mexický záliv patrny jsou stopy jejich píle a práce, jsou uznáváni za důležitý kulturní živel, dělají čest českému rodu. Přijali nás podle starého přísloví: Host do domu, Bůh do domu! Zpříjemnili nám pobyt za Oceánem tou měrou, že toho nikdy nebudeme moci zapomenouti. Byli na nás hrdi, vždyť jsme byli jednou z největších, ba snad největší výpravou z Evropy na eucharistický sjezd. Byli hrdi na to, že nás přijal i president Spoj. Států Coolidge a každému z nás tiskl vřele pravici. Budiž jim, katolickým Čechům v Americe, hned po našem příjezdu do vlasti, za všecku jejich lásku a obětavost vzdán srdečný dík a ujištění, že pravdou bylo a zůstane řčení: Co srdce pojí, moře nerozdvojí. Ostatní

povíme si ještě jindy. Dnes přijměte Vy s pozdravem zámořských Čechů i naše vroucí díky za modlitby, jež jste za šťastný výsledek naší cesty k Bohu vysílali. Byly vyslyšeny prosby ty, ni jediná vážná nehoda nás na cestě nepotkala, vracíme se zdrávi, osvěženi na duchu i těle, s novou chutí k další práci pro blaho svobodné vlasti a zkvétající Kristovy církve!"

Na konci neopomenul poděkovati srdečně ndp. biskupu Dru Kašparovi a vůdci výpravy kan. Dru Hanušovi.

Uzavírajíce krátký popis historicky důležité cesty do Ameriky, účasti české delegace na XXVIII. eucharistickém kongresu v Chicagu a návštěvy drahých bratří amerických, vyslovujeme znovu srdečné díky Národnímu Svazu v Chicagu, distriktnímu Svazu v New Yorku, p. H. Dostálovi a přátelům v St. Louisu, zvláště také pohostinnému řádu Otců Benediktinů v Chicagu, důst. Otcům Redemptoristům v New Yorku, dpp. farářům chicagským Nováčkovi, Křížkovi, Kestlovi, P. Neužilovi, Chvátalovi, Hederovi, Merglovi, Sládkovi, Tom. Bobalovi, Tonymu, F. Jedličkovi, Msgru Bobalovi a milým rodinám katolickým v Chicagu a všude tam, kde naši členové výpravy byli tak přátelsky v pohostinství přijati, za všecku lásku, jež vždycky zůstane nám všem ve vděčné, trvalé paměti.

OBSAH.

Strana

Věnování . 3
Úvod 4

I. Vznik a přehled mezinárodních kongresů eucharistických 5
II. Přípravné práce Národního komitétu pro účast katolíků z Československa na kongresu chicagském . 9
III. Odjezd z Prahy 15
IV. V Rotterdamu 18
V. Plavba po moři. Mezi ledovci. Slavnost Božího Těla. V Halifaxu . 20
VI. V New Yorku 38
VII. Mezi katolickými krajany newyorkskými . . . 22
VIII. U presidenta Spojených států ve Washingtoně 36
IX. Příjezd do Chicaga, uvítání, večerní schůze 39
X. Hosty katolických paní chicagských. Návštěvou v Lisle a Mundeleinu 43
XI. Sv. misie v českých kostelích chicagských 47
XII. Veliké přípravy ke kongresu v Chicagu 40
XIII. Výzdoba Chicaga. Uvítání kardinála-legáta v New Yorku a v Chicagu 52
XIV. Slavnostní občanské uvítání kardinála Bonzana v koloseu 58
XV. Velkolepý průběh slavností kongresových 62
XVI. Odpolední a večerní mezinárodní slavnostní schůze v koloseu, p. biskup Kašpar a kan. Dr. Hanuš slavnostní řečníci 68
XVII. Z národních sekcí na kongresu 74
XVIII. Koruna eucharistického kongresu. Závěrečný slavnostní průvod v Mundeleinu. Hromobití a bouře velebily Pána Pánů 89
XIX. V permanentním komitétu mezinárodních kongresů eucharistických 92
XX. Rozjezd po Americe 95
XXI. V Saint-Louisu 97
XXII. Zájezd ke krajanům českým na západě 101
XXIII. Návštěvy kanovníka Hanuše v Jowě a Pennsylvanii 113
XXIV. Společná cesta přes Cleveland, Detroit, Niagaru a Buffalo do New Yorku 119
XXV. Rozloučení s Amerikou, nastoupení zpáteční cesty a návrat do vlasti 120

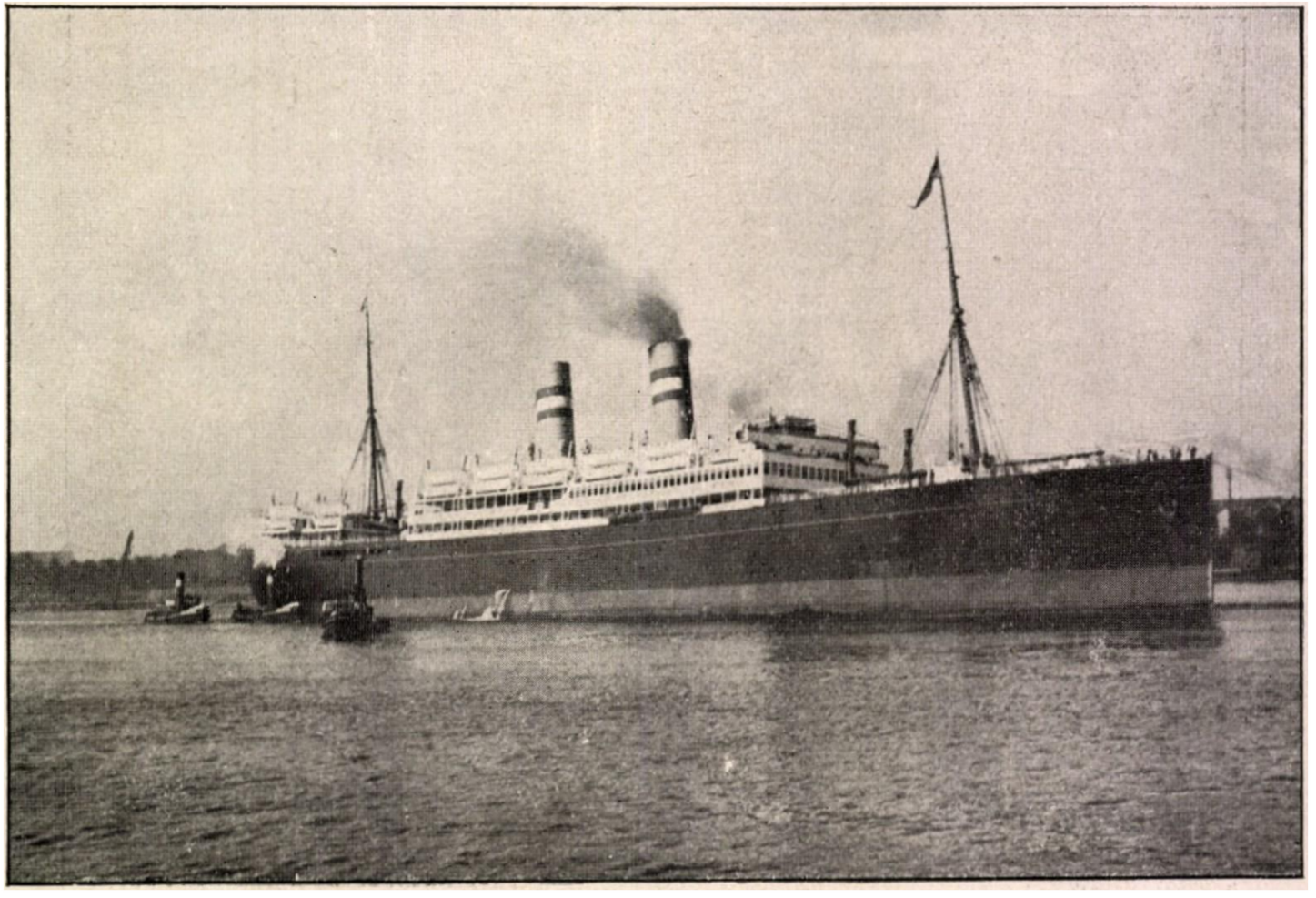

Rotterdam: Holandsko-americká loď Veendam (25.620 tun), na níž jela delegace československá do New Yorku.

Příloha 1.

Příloha 2.

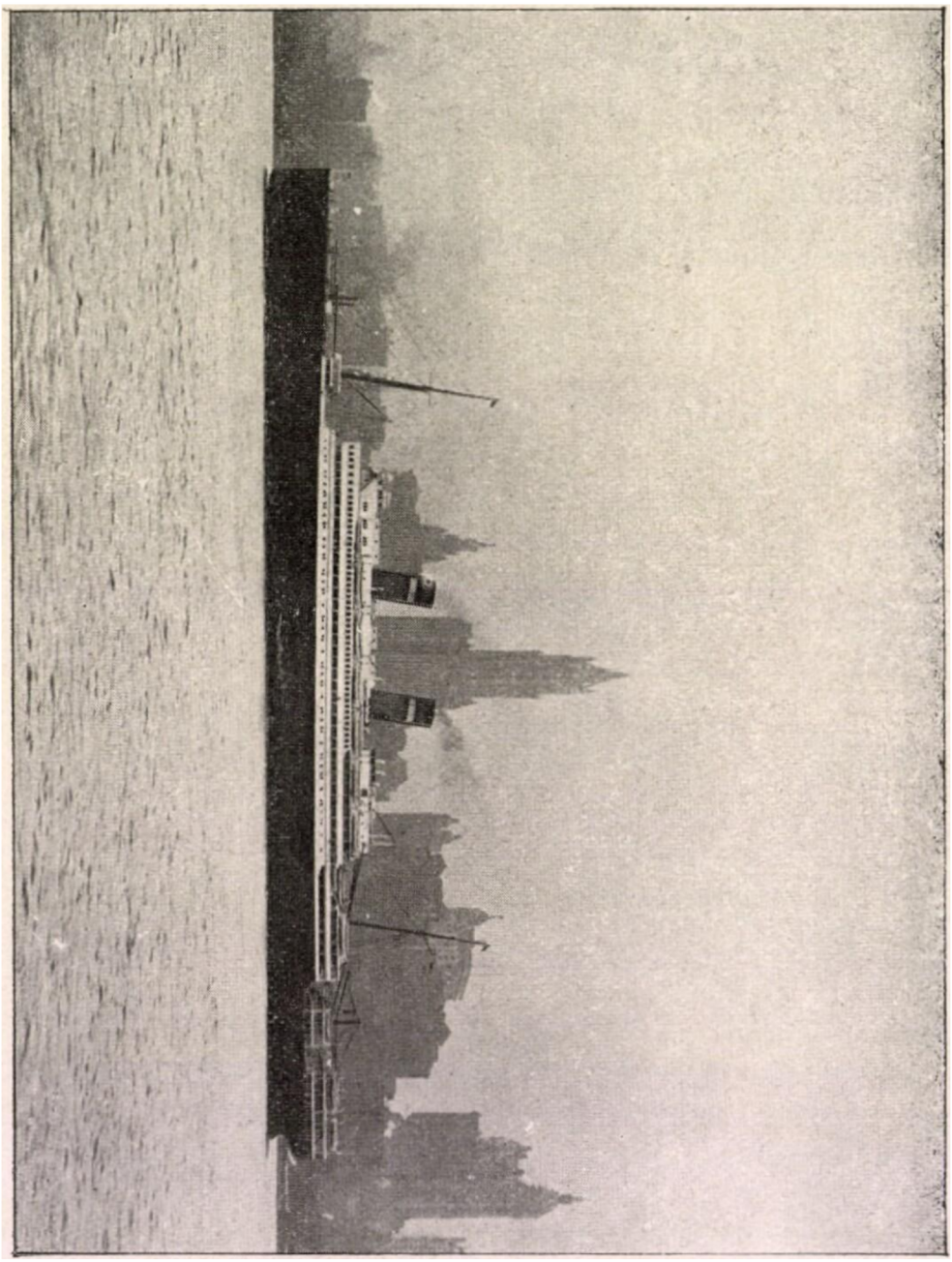

New York s mrakodrapy: Příjezd lodi Veendam do přístavu v Hoboken.

Zábava na zpáteční cestě na lodi Volendam.

D[illegible] l[illegible] V[illegible] dam; skup[illegible] na uprostřed od leva: ndpp. opat Vykoukal, biskup Dr. Njaradi, biskup Dr. Kašpar, kan. Dr. Hanuš, Msgre Hlinka, kaplan Gerát.

Příloha 4.

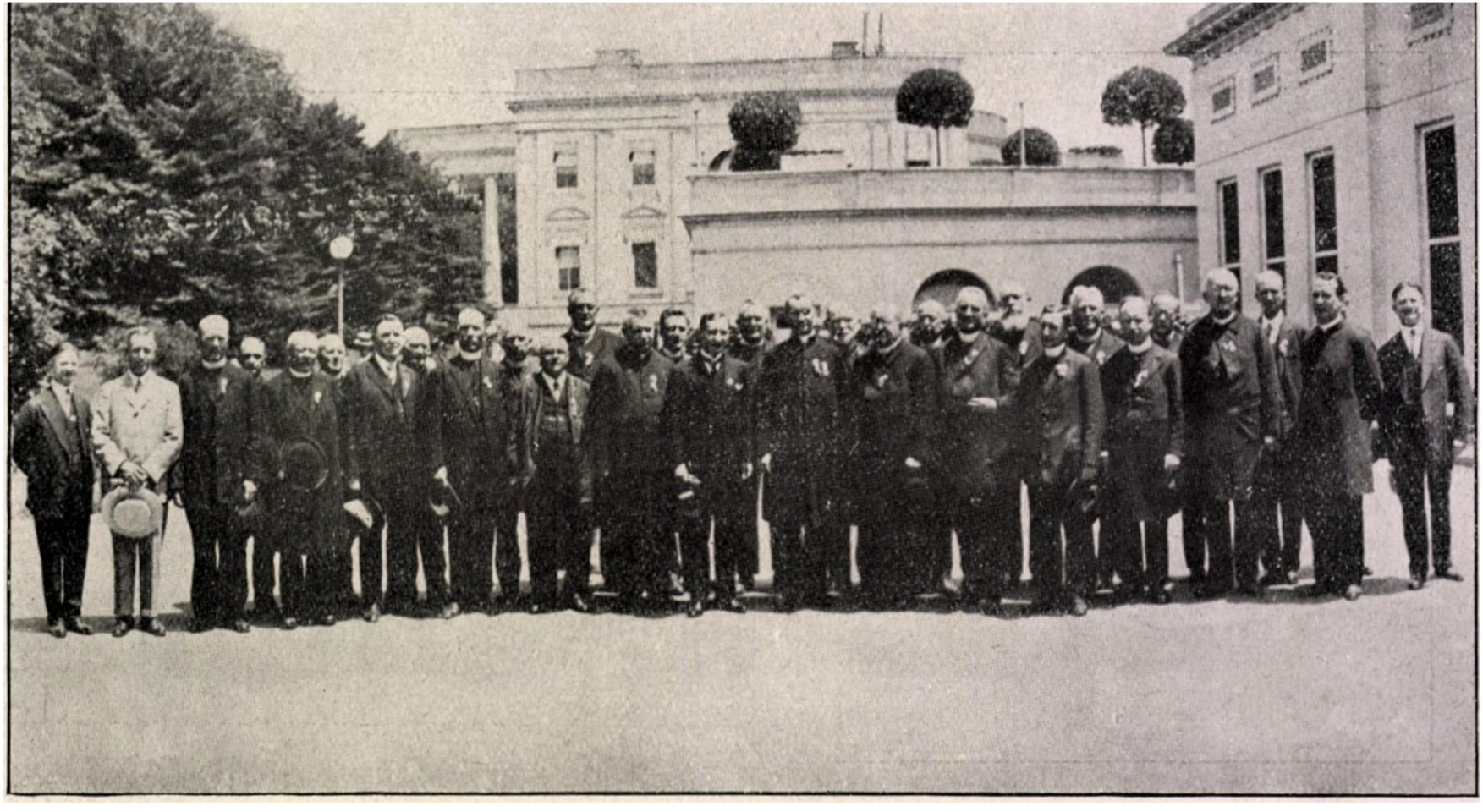

Washington, Bílý dům: Česká delegace po přijetí u presidenta Coolidge. Po pravé straně ndp. biskupa Dr. Kašpara p. vyslanec Fierlinger, na kraji v bílém šatě leg. tajemník Dr. Fiša a bankéř Hajíček z Chicaga, po pravé straně uprostřed p. předseda svazu Straka.

Chicago: Pohled ze Straussova domu na nádraží a jezero Michiganské.

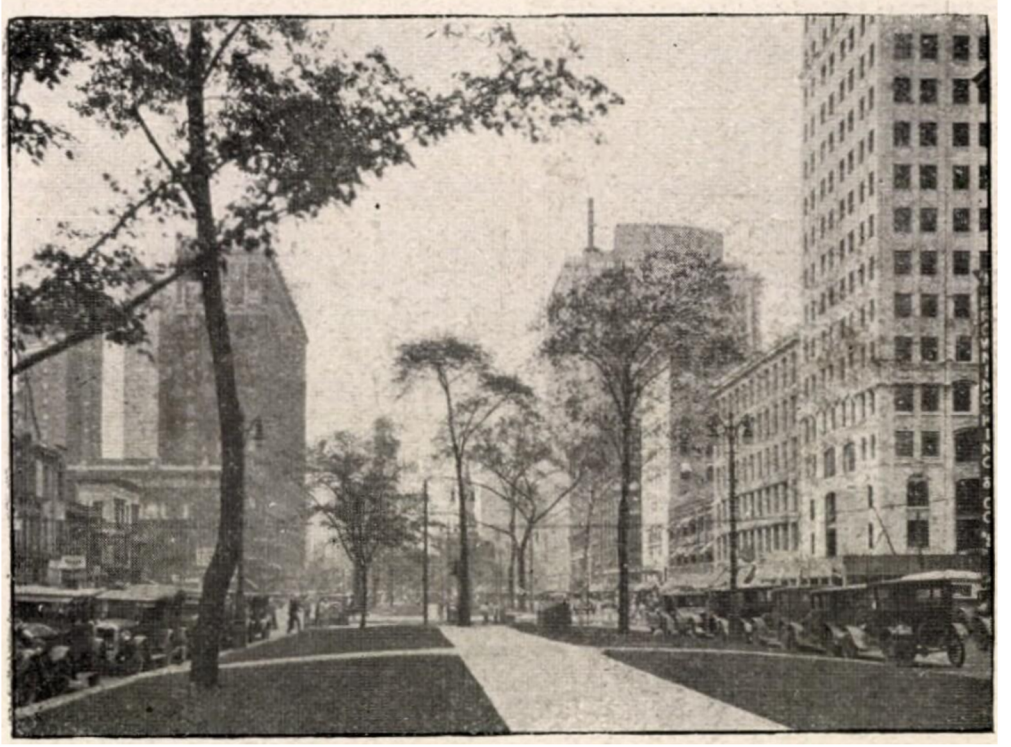

Detroit: Avenue (třída) s mrakodrapy.

Příloha 6.

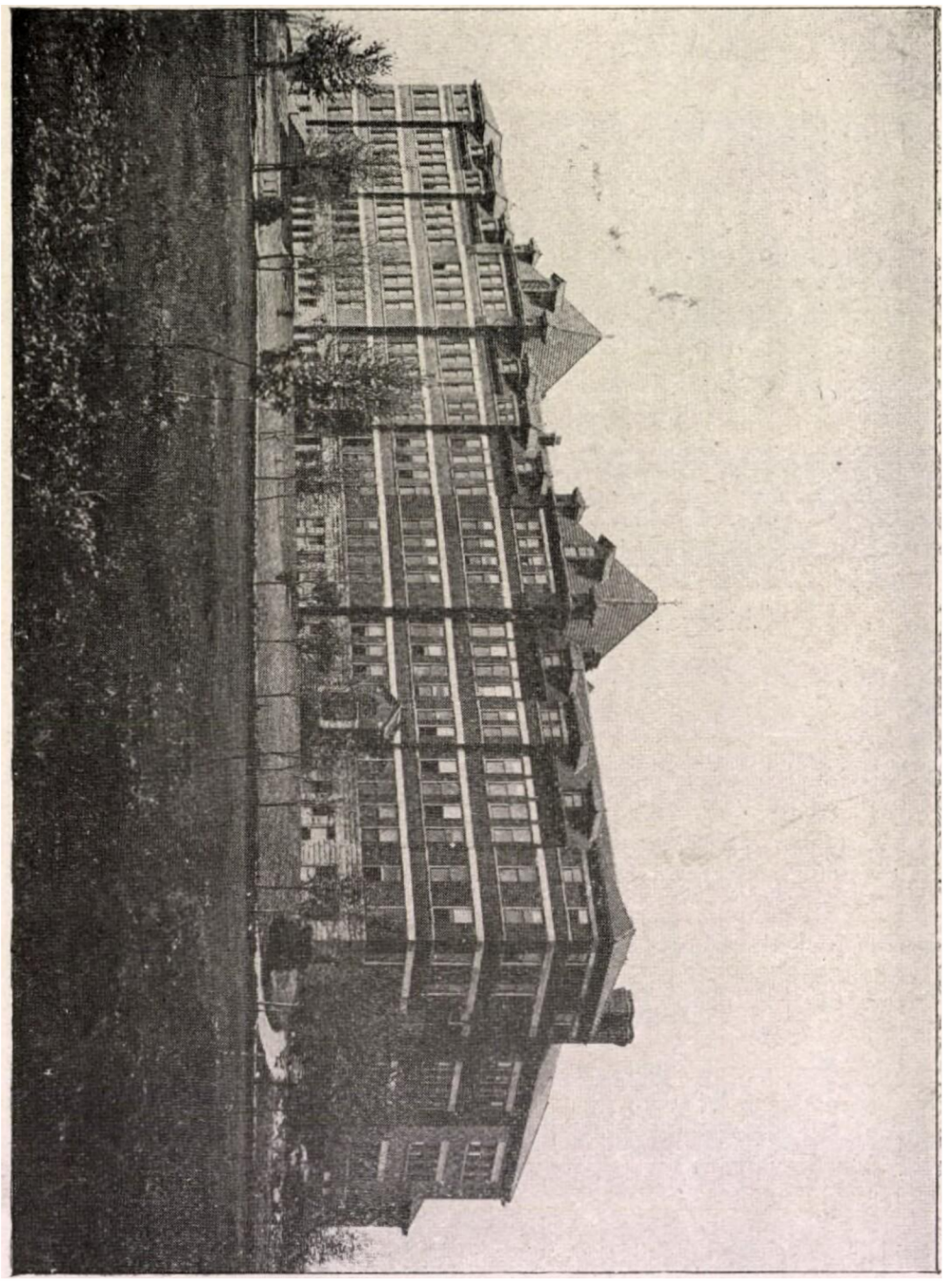

Lisle u Chicaga: Kolej sv. Prokopa českých benediktinů.

Příloha 7.

Lisle u Chicaga při slavnostech svěcení kaple a tělocvičny: Skupina delegace české s kněžími českými benediktiny; vedle vdp. opata Vykoukala vdp. opat Kohlbeck.

Příloha 8

Konvent českých benediktinů v Lisle z r. 1921 uprostřed opat Jäger, na pravo P. Kohlbeck, nynější opat, a převor Prokop Neužil.

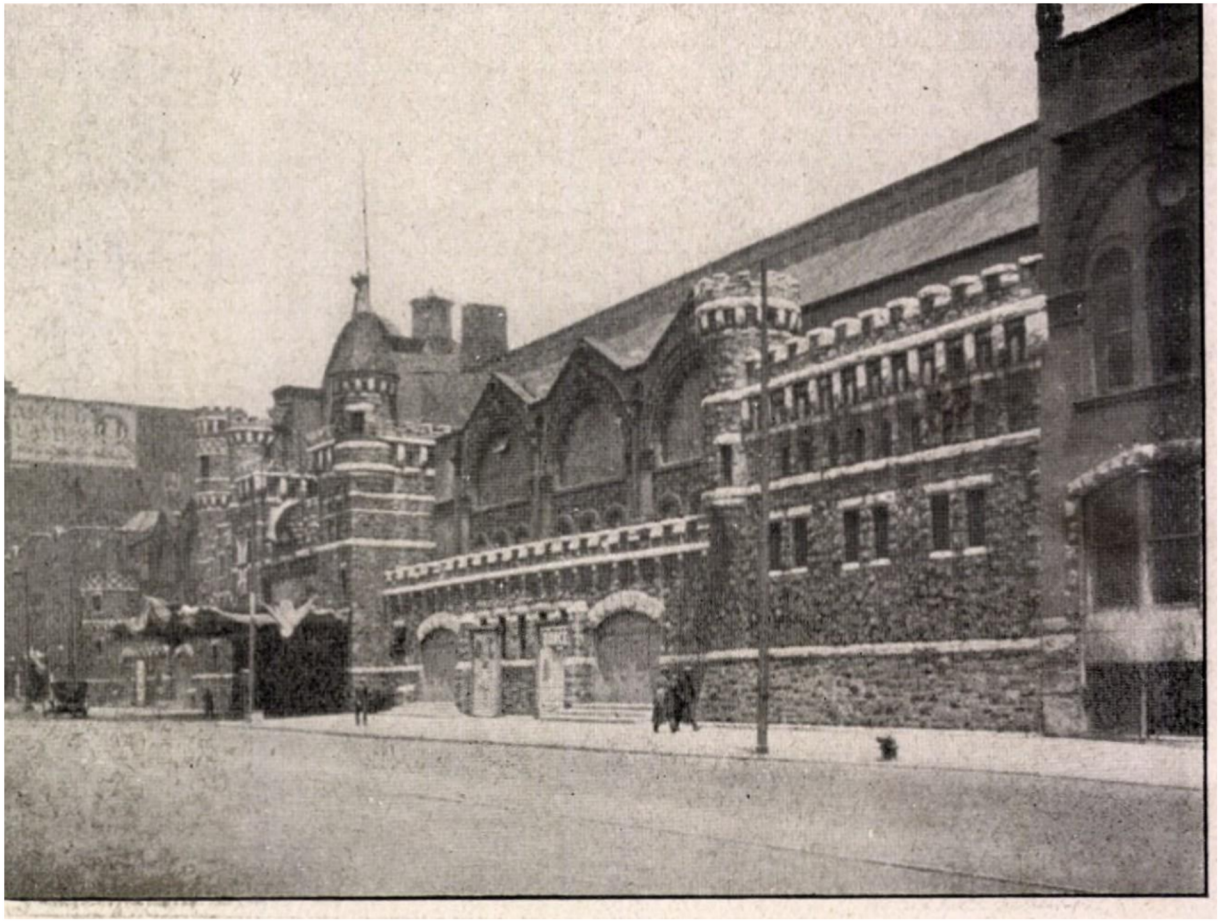

Chicago: památné Koloseum pro 20—25.000 lidí, kde byl zahájen kongres občanský a konána byla slavná shromáždění; 22. června mluvili zde ndp. Dr. Kašpar a Dr. Hanuš.

Příloha 9.

Příloha 10.

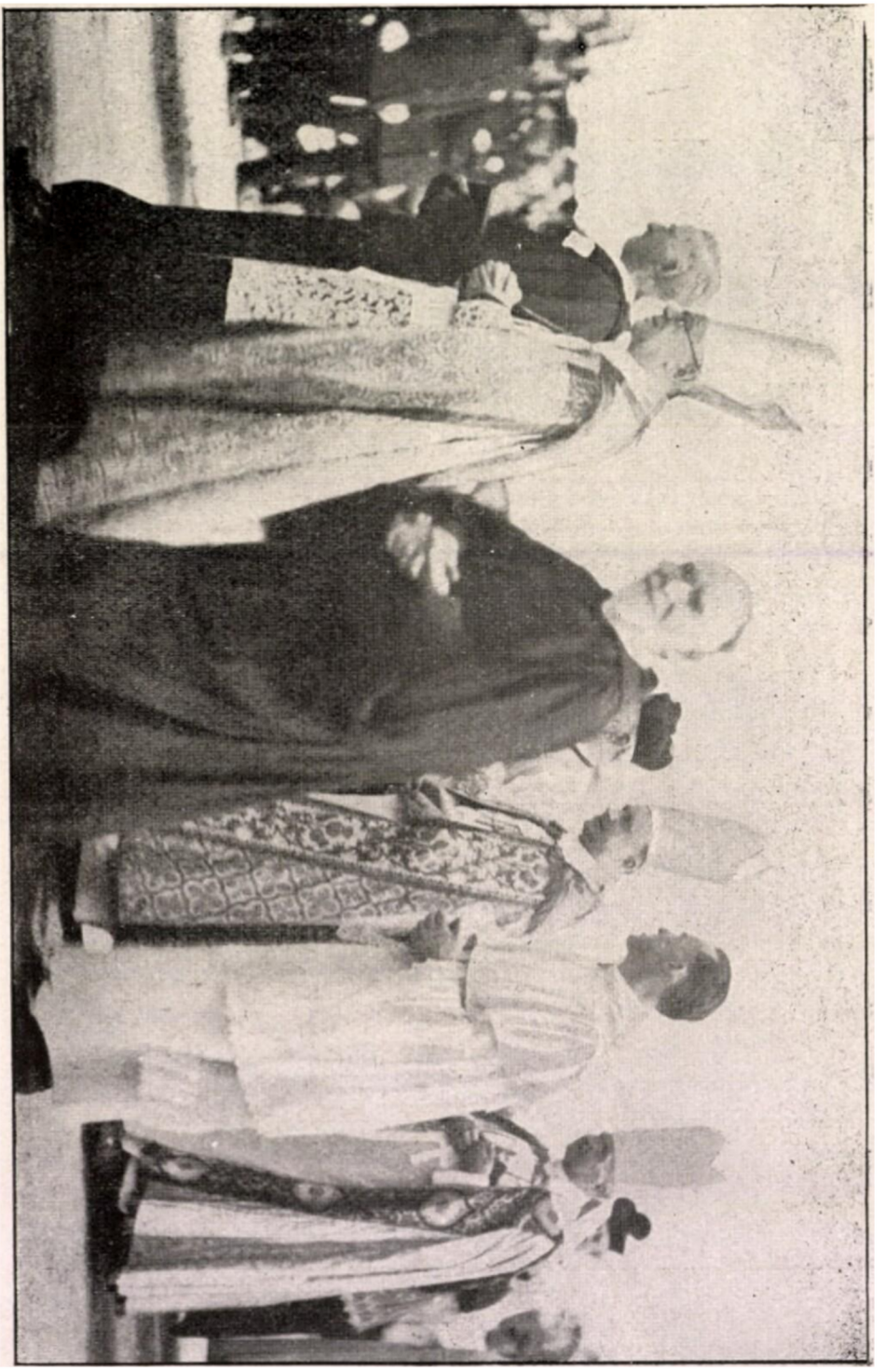

Chicago: Nástup hodnostářů k slavným bohoslužbám do Stadionu. Uprostřed v černém hábitě benediktín dp. Prokop Neužil převor.

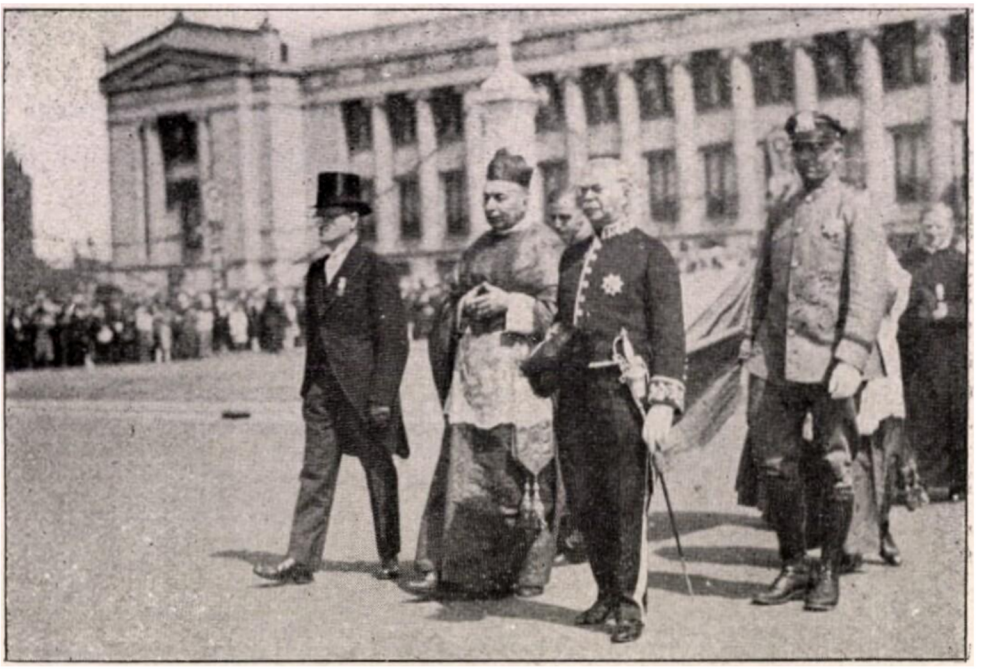

Chicago: Nástup z Field Musea do Stadionu; Kardinál Mundelein s Mr Kelly a Mr Hines (vlevo).

Mundelein u Chicaga: Řady čestné stráže rytířů Kolumbových (vlevo) při eucharistickém průvodu (24. června).

Ze slavností kongresových: Vojenský Stadion v pondělí 21. června; přes 400.000 účastníků na slavnostní mši kardinála legáta Bonzana; 62.000 dětí (uprostřed bílé pole) zpívá mši „De Angelis".

Příloha 13.

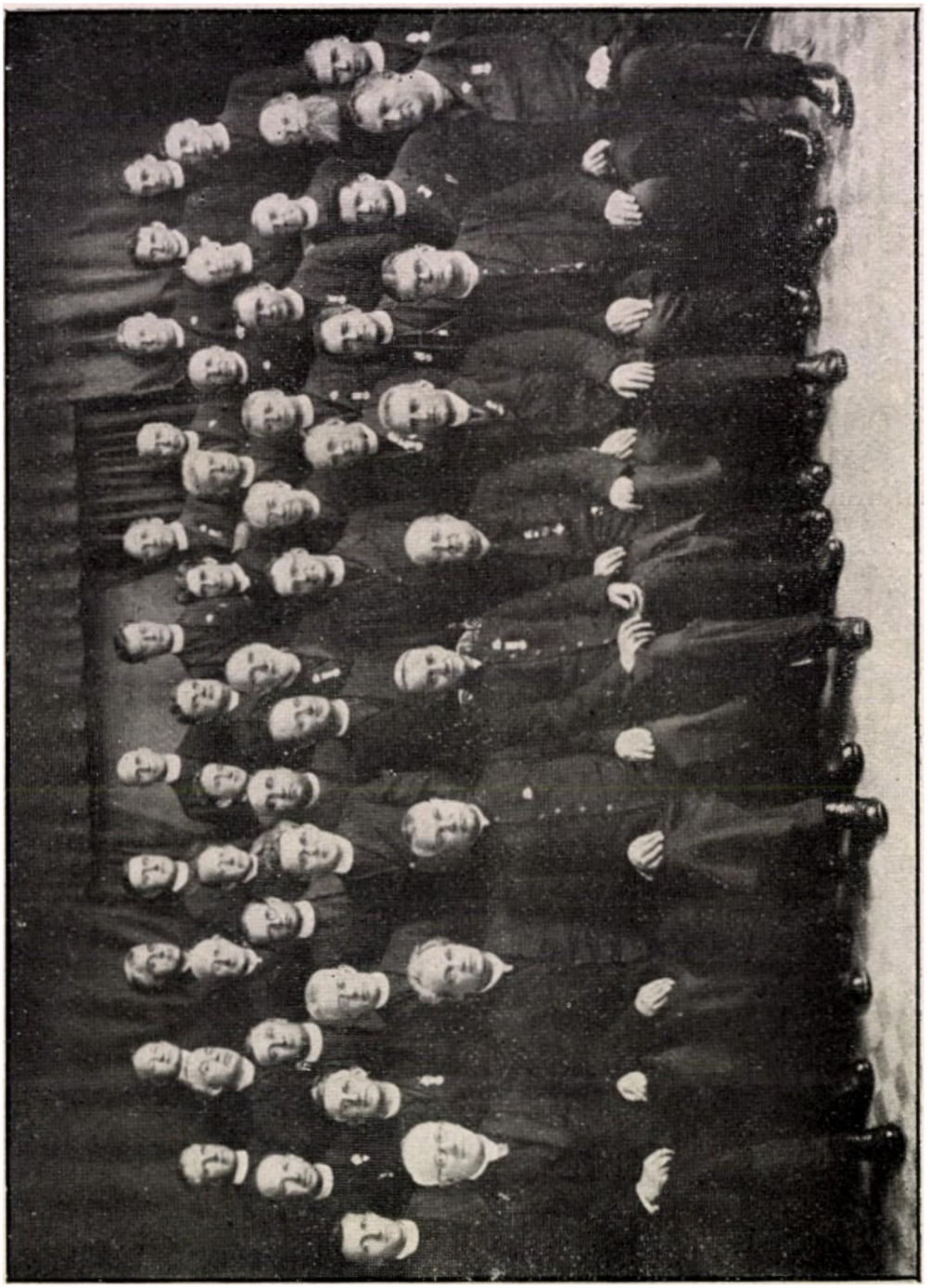

Chicago: Duchovenstvo české a americké na společné schůzi v pátek 25. června 1927.

Příloha 14.

Chicago: Kathedrála Holy Name,

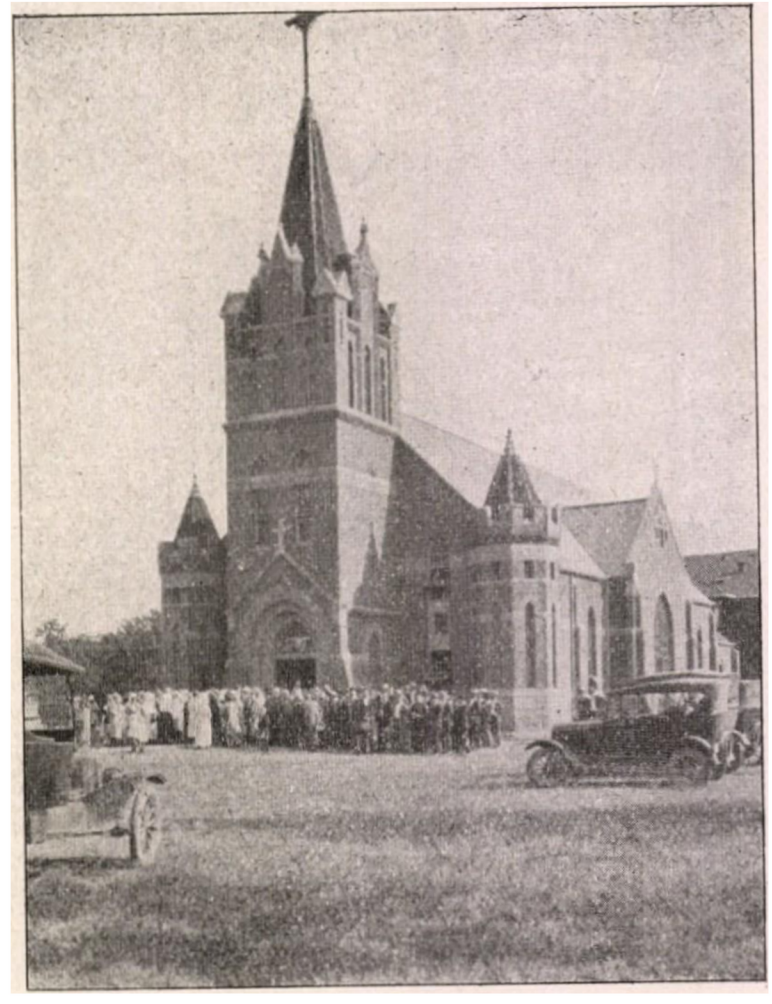

Texas: Kostel ve Westu, uvítání ndp. biskupa Dr. Kašpara.

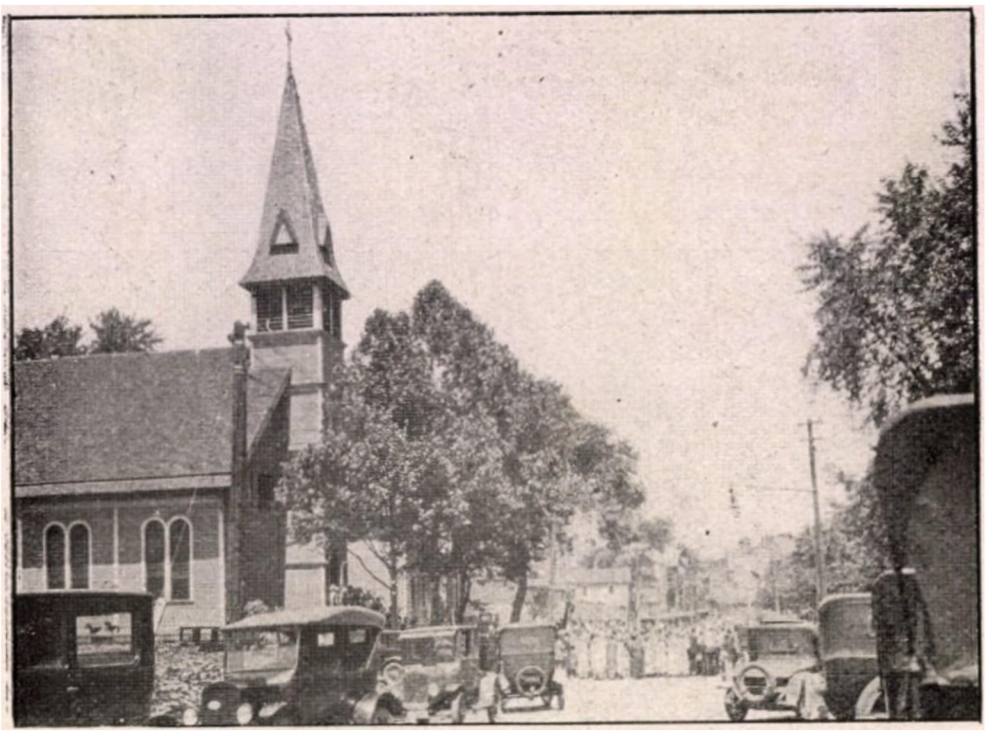

Omaha: Kostel sv. Václava.

Texas: Plum. Uvítání ndp. biskupa Dr. Kašpara.

Příloha 16.

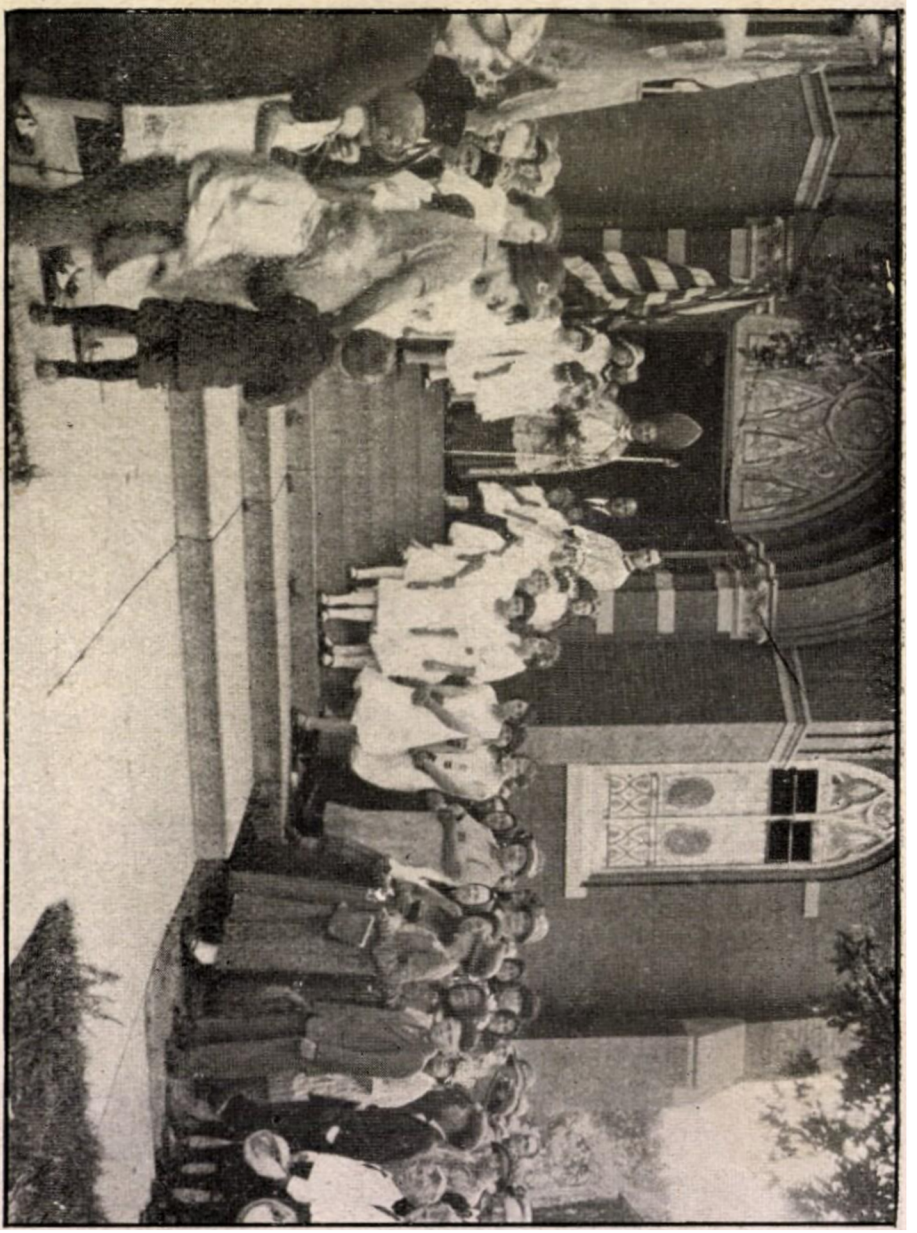

Nebraska Weston: Ndp. biskup Kašpar biřmuje dítky v kostele sv. Jana Nep.; vedle něho p. poslanec Myslivec a p. farář Kopecký.

Podporujte

Dědictví Svatojanské!

Knihy „Dědictvím“ vydané tvoří vzornou knihovnu katolickou!

Přistupujte za členy (vklad 80 Kč jednou pro vždy!)

Kupujte a rozšiřujte knihy „Dědictvím“ vydané!

Šiřte různá vydání Písma svatého, která vyšla péčí „Dědictví“.

(„Bible Česká“, kapesní vydání Nového zákona, otisky jednotlivých Evangelií, Žaltář.)

Žádejte ceník!

Přihlášky a objednávky přijímá

Ředitelství
DĚDICTVÍ SVATOJANSKÉHO
v Praze-IV., Vikářská ulice čís. 35.